

REGESTA

Cilt/Volume: 2 | Sayı/Issue:2 | 2012/2

ISSN 2146 - 6203

YENİ TÜRK TİCARET KANUNU İLE YÜRÜRLÜK KANUNUNUN ANONİM VE LİMİTED ORTAKLIK GENEL KURULLARINDA TOPLANTI NİSABI ARANMAYACAĞINI ÖNGÖREN HÜKÜMLERİ

*THE PROVISIONS OF NEW TURKISH COMMERCIAL
CODE AND ITS ENFORCEMENT CODE ABOUT
HAVING NO USE FOR QUORUM IN THE GENERAL
ASSEMBLY OF JOINT STOCK AND LIMITED
COMPANY*

Prof. Dr. Ömer TEOMAN

Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı

*The Prohibition of Indebtedness of Sharer to Company in
Joint-Stock Companies and Limited Companies*

Arş. Gör. / Res. Asst. Aydın Alber YÜCE

Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicili Müdürlüğü Personelinin Hukukî ve Cezaî Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

*The Reviewing According to the New Turkish Commercial
Code Regarding Legal and Criminal Liability of the
Personnel of Registry of Commerce*

Soner ALTAŞ

Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları

*The Collaboration Between the Trade Registries in Europe
and in the World*

Av. / Aal. Nurcan TURAN
Av. / Aal. Sabiha Buket BİLGEL - Av. / Aal. Nur ÖZCAN

6335 VE 6353 SAYILI KANUNLARLA TÜRK TİCARET KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN ŞİRKETLER HUKUKUNA İLİŞKİN KİSİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*THE REVIEW REGARDING
COMPANY LAW ACCORDING
TO THE AMENDMENTS OF
LAW NUMBERED 6335 AND
6353 TO THE TURKISH
COMMERCIAL CODE*

Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

ELEKTRONİK ORTAMDAKİ TİCARET SİCİLİ İŞLEMLERİ VE MERSİS

*TRADE REGISTRY
TRANSACTIONS IN
ELECTRONIC MEDIA AND
MERSİS*

Prof. Dr. Seyithan DELİDUMAN

Yrd. Doç. Dr. / Asst. Prof. Serdar ACAR

6102 SAYILI (YENİ) TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE TİCARET SİCİLİ

*THE TRADE REGISTRY
ACCORDING TO THE (NEW)
TURKISH COMMERCIAL CODE
NUMBERED 6102*

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR

REGESTA

Ticaret Hukuku Dergisi
Journal of Commercial Law

Dört Aylık Hakemli, Bilimsel ve Mesleki Yerel Süreli Yayın

*This journal is a peer reviewed academical and occupational journal published
three times a year.*

Cilt: 2 / Sayı: 2
Volume: 2 / Issue: 2
Yıl / Year: 2012

Regesta Ticaret Hukuku Dergisi
Regesta Journal of Commercial Law

“Hakemli Dergidir” / “Peer reviewed Journal”

Cilt: 2 / Sayı: 2
Volume: 2 / Issue: 2
Yıl / Year: 2012

Yayın Sahibi / Publisher: İstanbul Ticaret Odası adına İmtiyaz
Sahibi / *On Behalf of Istanbul Chamber of*
Commerce Publisher and Grant Holder
Dr. Murat Yalçıntaş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Av./Aal. Nurcan Turan
Responsible Manager:

Danışman ve Basıma Legal Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Hazırlayanın Adı / Name of the (Sertifika No. / *Certificate No.* 16191)
General Counsel and Editing Tel.: 0 216 449 04 86
Company:

Basımcının Adı / Printed by: Kitap Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No. / *Certificate No.:* 16053)
Tel.: (212) 482 99 10

Basıldığı Yer / Place of Davutpaşa Cad. No: 123, Kat:1
Publication: Topkapı/İstanbul

Basım Tarihi / Publication Date: 2012

Yönetim Yeri / Place of Reşadiye Cad. Eminönü/İstanbul
Management: Tel: (212) 455 60 00

URL: www.ito.org.tr

Yayın Türü / Type of Publication: Bu dergi yılda üç sayı olarak yayımlanan yerel, süreli ve hakemli bir hukuk dergisidir. / *This journal is a peer reviewed national law journal published three times a year.*

ISSN: 2146 - 6203

Dergiye yapılan atıflarda “**REGESTA**” kısaltması kullanılmalıdır.

*For citations please use the abbreviation: “**REGESTA**”*

Katkıda bulunmak isteyenler için iletişim bilgileri/

All correspondence concerning articles and other submissions should be addressed to:

E-mail: nurcan.turan@ito.org.tr

Reşadiye Cad. Eminönü/İstanbul

Tel: (212) 455 60 00

Bu dergide yayımlanan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlara aittir.

Articles published in this journal represent only the views of the contributors.

Copyright © 2012

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü İstanbul Ticaret Odası'nın yazılı izni olmadan, fotokopi yoluyla veya elektronik, mekanik ve sair suretlerle kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz, kayda alınamaz.

All rights reserved. No part of this publication may be copied, reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by means, without the prior expressed permission in writing of the Istanbul Chamber of Commerce.

REGESTA TİCARET HUKUKU DERGİSİ

Reşadiye Cad. Eminönü/İstanbul

Tel: (212) 455 60 00

İnternet adresi: www.ito.org.tr

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF

Av. Nurcan Turan

YAYIN KURULU/EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Seyithan Deliduman

Prof. Dr. İsmail Kayar

Prof. Dr. Abuzer Kendigelen

Prof. Dr. Hasan Pulaşlı

Prof. Dr. Oruç Hami Şener

Prof. Dr. Güzin Üçışık

Prof. Dr. Hüseyin Ülgen

Prof. Dr. Veliye Yanlı

Prof. Dr. Hamdi Yasaman

Prof. Dr. Şükrü Yıldız

Doç. Dr. Murat Alışkan

Doç. Dr. Savaş Bozbel

Doç. Dr. Hayrettin Çağlar

Doç. Dr. Necla Akdağ Güney

Doç. Dr. Mehmet Çağlar Manavgat

Doç. Dr. Gül Okutan Nilsson

Doç. Dr. Mehmet Özdamar

Yrd. Doç. Dr. Leyla Keser Berber

Yrd. Doç. Dr. Fena İpekeli

Dr. Anlam Altay

DANIŐMA KURULU/ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Zühtü Aytaç

Prof. Dr. Seyithan Deliduman

Prof. Dr. Nuray Ekői

Prof. Dr. Yadigar İzmirli

Prof. Dr. Turgut Kalpsüz

Prof. Dr. Sami Karahan

Prof. Dr. Arslan Kaya

Prof. Dr. İsmail Kayar

Prof. Dr. Abuzer Kendigelen

Prof. Dr. Hasan Pulaşlı

Prof. Dr. Kemal Őenocak

Prof. Dr. Asuman Turanboy

Prof. Dr. Güzin Üçışık

Prof. Dr. Hüseyin Ülgen

Prof. Dr. Veliye Yanlı

Prof. Dr. Hamdi Yasaman

Prof. Dr. Şükrü Yıldız

Prof. Dr. Lerzan Yılmaz

Prof. Dr. Aynur Yongalık

Doç. Dr. Pınar Akan

Doç. Dr. Sevilay Uzunallı

Yrd. Doç. Dr. H. Ali Dural

REGESTA TİCARET HUKUKU DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

PUBLICATION AND SUBMISSION REQUIREMENTS OF REGESTA JOURNAL OF COMMERCIAL LAW

1. Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, dört ayda bir (yılda üç kez) yayımlanan hakemli bir dergidir.

Journal of Regesta is a peer reviewed journal published three times a year.

2. Dergi’de yayımlanabilecek yazılar, Ticaret Hukuku alanını ilgilendiren içerikte her türlü makale, karar incelemesi ve kitap incelemesi ile çevirilerdir. Yazıların dili, Türkçe veya diğer Avrupa dilleridir.

This is a journal of law focusing on legal issues concerning Commercial Law. Articles, case notes and comments, discussions of legislative development, book reviews and other similar type of papers which are written in Turkish and in other European languages are welcome.

3. Dergi’de yayımlanmak üzere gönderilen yazılar başka bir yerde yayımlanmamış ya da yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır.

Articles that will be sent to the editor should not be published elsewhere nor be submitted to other journals simultaneously.

4. Yazılar microsoft word (microsoft office 98 ve üzeri versiyonlar) formatında (doc veya docx dosya uzantılı olarak) yazılmış olmalıdır. Ayrıca yazılar, aşağıdaki şekil şartlarına uygun olarak kaleme alınmış olmalıdır.

Kağıt Boyu: A4

Üst: 2.5 cm; Alt: 2.5 cm; Sol: 2 cm; Sağ: 2 cm

Metin: Times New Roman, 12 punto, 1.5 satır aralığı, iki yana yaslı

Dipnotlar: Sayfa altında, Times New Roman, 10 punto, 1 satır aralığı, iki yana yaslı

Articles should be submitted as microsoft word (either with doc or docx file extensions) documents (microsoft office 98 or higher versions). Articles should be written according to the following style guidelines:

Paper size: A4

Top: 2.5 cm; Bottom: 2.5 cm; Left: 2 cm; Right: 2 cm

Text body: Times New Roman, 12 points, at 1.5 line spacing, justified

Footnotes: Times New Roman, 10 points, at 1 line spacing, justified

5. Her yazı, kaydedildiği bir CD ile ya da elektronik posta yolu ile microsoft word formatında editöre teslim edilmelidir. Yazının basılı olarak teslimi gerekmemektedir.

Softcopy of the article either on a CD or as an attached microsoft word document via e-mail should be submitted to the editor. There is no need to submit any hardcopy of the article.

6. Yazıyla birlikte yazarın (veya yazarların) adına, unvanına, çalıştığı kuruma, açık adresine, kolay ulaşım sağlanabilecek telefon numaralarına ve elektronik posta adreslerine ilişkin bilgiler de editöre ulaştırılmalıdır.

The name(s), formal position(s), institutional affiliation(s) and contact details (especially e-mail(s)) of the author(s) must be clearly included with the submission to the editor.

7. Dergi'ye gönderilen makaleler Türkçe ve İngilizce *başlık* ile hem İngilizce hem de Türkçe *özet* kısmı içermelidir.

Each submission should contain a Turkish (only for Turkish authors) and an English Title, as well as structured Abstract in Turkish (only for Turkish authors) and English.

8. Dergi'ye gönderilen makalelerde, ilgili makaledeki konuyu tanımlayan Türkçe ve İngilizce uygun *anahtar kelimeler* bulunmalıdır.

All articles should be accompanied by sufficient number of keywords in Turkish (only for Turkish authors) and English that reflect the content of the article.

9. Dergi'ye gönderilen makalelerde kullanılan kaynaklar, makale sonunda *kaynakça* olarak alfabetik sırada verilmiş olmalı ve kullanılan kaynaklar dipnotunda veya metin içerisinde kısa olarak yer almalıdır.

All references cited in the text should be numbered in order of mention in the text and should be given abbreviated form in footnotes. They should be listed in full form at the end of the article in an alphabetically arranged bibliography as well.

10. Dergi'ye gönderilen makalelerin yazım bakımından son denetimlerin yapılmış olduğu ve *basılmaya hazır olarak* verildiği kabul edilir.

All submissions are regarded as ready to publish and already proofread by the author himself or herself.

11. Yayın Kurulu'nda ilk değerlendirilmesi yapılan makaleler, anonim olarak hakeme gönderilecek, hakemden gelen rapor doğrultusunda makalenin yayımlanmasına, hakemden gelen rapor çerçevesinde düzeltme istemesine ya da yayımlanmamasına karar verilecek ve yazar durumdan en kısa zamanda ve genellikle e-posta yolu ile haberdar edilecektir. Tamamlanmış veya düzeltilmiş yazı, Yayın Kurulu'nca, tekrar hakeme gönderilebilir.

Articles will initially be examined by the editorial board. After initial evaluation by the editorial board, the submissions will be sent to an anonymous peer reviewer, who is determined by the editorial board. In case of rejection or proposed amendments, the contributor(s) will be informed (generally via e-mail) in adequate detail and provided with a copy of the reviewer's report. Whenever needed or necessary, a reviewed and amended submission may be sent to a second reviewer.

12. Dergi, hakemin yazarı bilmemesi esasına (*kör hakemlik*) dayanır. Hakeme gönderilecek makalelerde de yazarın kimliğine ilişkin bilgilerin gizliliği sağlanır.

All articles submitted are subject to a blind peer review. The identity of the author(s) and reviewer(s) will not be revealed to the other party.

13. Dergi basıldıktan sonra ilgili sayının yazarlarına ve bu sayıda hakemlik yapmış olanlara ücretsiz olarak gönderilir.

Free copies of the published issue will be sent both to the author(s) and to the reviewer(s).

Regesta Hakkında / About Regesta

REGESTA adlı hukuk dergisi, yılda 3 sayı yayımlanan, hakemin yazarı bilmemesi esasına dayalı hakemli bir hukuk dergisidir. 2011 yılından beri yayın hayatını sürdürmekte olan dergide, Ticaret Hukuku'na ilişkin akademik makalelerin yanı sıra, ticaret sicili uygulamalarını ortaya koyan çalışmalara yer verilmektedir.

Akademisyenlerin ve ticaret sicilini ilgilendiren konularda çalışan başta hukukçular olmak üzere uzmanların, ticaret sicili ile doğrudan ya da dolaylı ilgili, yoruma açık ve tereddüt edilen konuları çeşitli perspektiflerden işleyen çalışmalarının büyük bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Journal of REGESTA is a peer reviewed academic law journal published regularly three times a year, concentrating on issues of academic articles relating to Commercial Law and studies regarding trade registry process. It has been in publication since 2011.

We are persuaded that the academicians' and the specialists' especially the jurists' studies, including different views regarding open-ended and hesitated subjects relating to the trade registry directly or indirectly, will be filled the gap.

EDİTÖRDEN.../FROM THE EDITOR...

Dergimizin ilk iki sayısına yönelik olumlu eleştirilerin verdiği güçle, dergimizin üçüncü sayısını 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin getirdiği hızlı ve yoğun süreçte hazırlamış bulunuyoruz. Önceki sayılarda olduğu gibi bu sayıda da, güncelliği nedeniyle, 01.07.2012'de yürürlüğe giren ve 6335 Sayılı Kanun'la son şeklini alan 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na ilişkin akademik değerlendirmeler ağırlıklı yer tutmakla birlikte; dergiyi çıkarırken hedeflediğimiz doğrultuda, dergimizin bir önceki sayısında yer alan ticaret sicil uygulamalarına ilişkin bir bölüm de bulunmaktadır. Nitekim bu sayıda, 6102 Sayılı Kanun'da, limited şirketler bakımından getirilen yeni düzenlemelere ve bir önceki sayıda ele alınan anonim şirketlere ilişkin son değişiklikler sonrası güncellenmiş bilgilere yer verilmiştir.

Bunun yanı sıra, üye olmayı amaçladığımız ve 2010 yılından itibaren Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile birlikte takip ettiğimiz ECRF (Avrupa Ticaret Sicilleri Forumu) / CRF (Şirket Sicilleri Forumu) gibi siciller arası işbirliği teşkilatlarının tanıtımına ve faaliyetlerine ilişkin yazımıza yer verilmiştir. Bu giriş yazısını takiben 16 Eylül 2009 tarih ve 2009/101/AB sayılı direktife de, gelecek sayımızda yer verilecektir.

Son olarak, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği bu yoğun süreçte, dergimize yazıları ile katkı sağlayan tüm yazarlarımıza şükranlarımızı sunmayı bir borç bilirim.

Aralık ayında görüşmek üzere...

Av. / Aal. Nurcan TURAN

REGESTA TİCARET HUKUKU DERGİSİ

Cilt: 2 / Sayı: 2

Yıl: 2012

İÇİNDEKİLER

Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük Kanununun Anonim ve Limited Ortaklık Genel Kurullarında Toplantı Nisabı Aranmayacağını Öngören Hükümleri <i>Prof. Dr. Ömer TEOMAN</i>	3
6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Türk Ticaret Kanunda Yapılan Değişikliklerin Şirketler Hukukuna İlişkin Kısmın Değerlendirilmesi <i>Prof. Dr. Hasan PULAŞLI</i>	9
Elektronik Ortamdaki Ticaret Sicili İşlemleri ve Mersis <i>Prof. Dr. Seyithan DELİDUMAN - Yrd. Doç. Dr. Serdar ACAR</i>	35
6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili <i>Doç. Dr. Mehmet ÖZDAMAR</i>	47
Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı <i>Arş. Gör. Aydın Alber YÜCE</i>	61
Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicili Müdürlüğü Personelinin Hukukî ve Cezaî Sorumluluklarının Değerlendirilmesi <i>Soner ALTAŞ</i>	81
Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları <i>Av. Nurcan TURAN - Av. Sabiha Buket BİLGEL</i> <i>Av. Nur ÖZCAN</i>	91
Pratik Bilgiler	105

REGESTA JOURNAL OF COMMERCIAL LAW

Volume: 2 / Issue: 2

Year: 2012

CONTENTS

The Provisions of New Turkish Commercial Code and Its Enforcement Code About Having No Use For Quorum in the General Assembly of Joint Stock and Limited Company <i>Prof. Dr. Ömer TEOMAN</i>	3
The Review Regarding Company Law According to the Amendments of Law Numbered 6335 and 6353 to the Turkish Commercial Code <i>Prof. Dr. Hasan PULAŞLI</i>	9
Trade Registry Transactions in Electronic Media and Mersis <i>Prof. Dr. Seyithan DELİDUMAN - Asst. Prof. Serdar ACAR</i>	35
The Trade Registry According to the (New) Turkish Commercial Code Numbered 6102 <i>Assoc. Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR</i>	47
The Prohibition of Indebtedness of Sharer to Company in Joint-Stock Companies and Limited Companies <i>Res. Asst. Aydın Alber YÜCE</i>	61
The Reviewing According to the New Turkish Commercial Code Regarding Legal and Criminal Liability of the Personnel of Registry of Commerce <i>Soner ALTAŞ</i>	81
The Collaboration Between the Trade Registries in Europe and in the World <i>Aal. Nurcan TURAN - Aal. Sabiha Buket BİLGEL</i> <i>Aal. Nur ÖZCAN</i>	91
Practical Informations	105

MAKALELER

ARTICLES

* Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük Kanununun Anonim ve Limited Ortaklık Genel Kurullarında Toplantı Nisabı Aranmayacağını Öngören Hükümleri

The Provisions of New Turkish Commercial Code and Its Enforcement Code About Having No Use For Quorum in the General Assembly of Joint Stock and Limited Company

Prof. Dr. Ömer TEOMAN

* 6335 ve 6353 Sayılı Kanunlarla Türk Ticaret Kanununda Yapılan Değişikliklerin Şirketler Hukukuna İlişkin Kısmın Değerlendirilmesi
The Review Regarding Company Law According to the Amendments of Law Numbered 6335 and 6353 to the Turkish Commercial Code

Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

* Elektronik Ortamdaki Ticaret Sicili İşlemleri ve Mersis
Trade Registry Transactions in Electronic Media and Mersis

Prof. Dr. Seyithan DELİDUMAN

Yrd. Doç. Dr. / Asst. Prof. Serdar ACAR

* 6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili
The Trade Registry According to the (New) Turkish Commercial Code Numbered 6102

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR

* Anonim ve Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma
Yasağı

*The Prohibition of Indebtedness of Sharer to Company in Joint-Stock
Companies and Limited Companies*

Arş. Gör. / Res. Asst. Aydın Alber YÜCE

* Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicili Müdürlüğü
Personelinin Hukukî ve Cezaî Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

*The Reviewing According to the New Turkish Commercial Code
Regarding Legal and Criminal Liability of the Personnel of Registry of
Commerce*

Soner ALTAŞ

* Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları

*The Collaboration Between the Trade Registries in Europe and in the
World*

Av. / Aal. Nurcan TURAN - Av. / Aal. Sabiha Buket BİLGEL

Av. / Aal. Nur ÖZCAN

**YENİ TÜRK TİCARET KANUNU İLE YÜRÜRLÜK
KANUNUNUN ANONİM VE LİMİTED ORTAKLIK
GENEL KURULLARINDA TOPLANTI NİSABI
ARANMAYACAĞINI ÖNGÖREN HÜKÜMLERİ**
*THE PROVISIONS OF NEW TURKISH COMMERCIAL CODE
AND ITS ENFORCEMENT CODE ABOUT HAVING NO USE FOR
QUORUM IN THE GENERAL ASSEMBLY OF JOINT STOCK AND
LIMITED COMPANY*

Prof. Dr. Ömer TEOMAN*

ÖZET

Bu çalışmada, Anonim ve Limited Ortaklık Genel Kurullarında toplantı nisabı aranıp aranmayacağı hususu yeni Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük Kanunu hükümlerine göre değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Türk Ticaret Kanunu, toplantı nisabı, anonim ortaklık, limited ortaklıklar, genel kurul

ABSTRACT

In this essay, it is discussing about having no use for quorum in General Assembly of Joint Stock and Limited Company according to the provisions of the new Turkish Commercial Code and its Enforcement Code.

Keywords: *The new Turkish Commercial Code, the quorum, joint stock company, limited company, general assembly*

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Eski Başkanı.

I. YASAL DÜZENLEME

1. İstisnai bazı hükümleri bir yana bırakılacak olursa 1 Temmuz 2012 tarihi itibarı yürürlüğe giren Yeni Türk Ticaret Kanunu (Kısaca = YTK) “toplantı ve karar nisabı” kenar başlığını taşıyan 418. maddesinin 1. fıkrasının ilk iki cümlesinde anonim ortaklıkların yasada ve/veya ana sözleşmelerinde daha ağır nisap öngörülen haller dışında, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığı ile toplanabileceğini ve bu nisabın toplantı süresince korunmasının zorunlu olduğunu belirttikten sonra üçüncü cümlede **“ilk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz”** şeklinde bir düzenleme getirmiştir. YTK 418/1, cümle 3'de yer alan bu kural ile böylece uzun yıllardan beri dernek veya apartman kat malikleri için yapılan çağrı duyurularında ve özellikle gazete ilanlarında sıkça rastlanan **“ikinci toplantıda nisap aranmayacağı”** yolundaki ibare yasaya da yansıtılmış olmaktadır¹.

2. Öte yandan “Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun” (Kısaca - YürK) da m. 20/II'de gerek anonim gerek limited ortaklıklar yönünden esas sermayenin yasada öngörülen tutara yükseltilebilmesi için **“yapılacak genel kurullarda toplantı nisabı aranmaz”** kuralını getirdiği gibi yine m. 22/II'de anonim ortaklıkların ana sözleşmesi ve limited ortaklıkların şirket sözleşmelerini yeni yasaya uyumlu hale getirmek amacı ile yapacakları sözleşme değişikliğine ilişkin genel kurul toplantılarında m. 20/II'nin uygulanacağını öngörerek, burada da nisap aranmayacağını açıklamıştır.

Bu makalemde 1957 tarihli Eski Ticaret Kanunu (Kısaca = ETK) başta gelmek üzere mevzuatımızdaki hükümlerin ışığı altında **“genel kurullarda toplana nisabı aranmayacağı”** yolundaki bu düzenlemenin hukuken doğru ve yerinde olup olmadığı sorununu, açıklamalardaki kolaylığı göz önüne alarak salt anonim ortaklıklar yönünden irdelemek istiyorum.

¹ Hemen belirtirim, YTK'nun hukuk dilimizde yerleşmiş bulunan "yetersayı" kavramı yerine "nisap"ta ısrar etmesini yadırgıyorum. Bunun gibi YTK 418/1. cümle I'deki "karşılayan" kavramının "tekabül etme" deyimine tam uymadığı da muhakkaktır. Buna karşılık anılan yetersayının toplantı süresince korunmasının zorunlu olduğunu öngören düzenleme çok yerindedir.

II. GÖRÜŞÜM

1. Bilindiği üzere Arapça kökenli olan "nisap" kavramının Türkçe'deki karşılığı "yetersayı"dır² ve "yetersayı" kavramını ifade etmek üzere sözlüklerde "bir oturma için bulunması gereken üye sayısı, nisap" açıklamasına³ yer verilmektedir.

Hemen belirteyim, dernek, kooperatif veya kat malikleri kurulu gibi kişilerin bir araya geldiği kuruluşlar bakımından geçerli olabilecek bu açıklama sermaye ortaklıkları sayılan anonim ve limited ortaklıklar bakımından hem eksiktir hem de doğru değildir.

Gerçekten, sorunu anonim ortaklıklar yönünden irdelediğimizde bunların genel kurullarında öncelikle toplantı yapılabilmesi için esas sermayenin belirli bir bölümünü temsil eden pay sahiplerinin veya bunların temsilcilerinin hazır bulunmalarının zorunlu kılındığını, bunun yanı sıra geçerli bir karar alınabilmesi için de somut bir önerinin lehinde olarak öngörülen belirli sayıda oyun kullanılmasının aranmakta olduğunu saptayabiliriz. Değişik bir anlatımla, anonim ortaklıklarda biri "esas sermaye"ye göre belirlenen "toplantı yetersayıları" diğeri de genel kurulda fiilen kullanılan oylara göre varlığı araştırılıp ortaya konulan "karar yetersayıları" olmak üzere iki ayrı yetersayı arandığı gibi, yasa koyucu görüşülüp karara bağlanacak hususun önemine göre ve özellikle kendisine sözleşme değişikliğini konu alan toplantılarda ve karar oylamalarında daha ağır yetersayılar kabul etmiş, giderek bazı ayrıksı durumlarda gerek toplantı yapılabilmesi gerek karar alınabilmesi için oybirliğini dahi aramıştır.

2. Şu hususu da ekleyeyim ki, yasa koyucunun bakış açısı, sözleşme değişikliğinin söz konusu olmadığı, anonim ortaklığın olağan faaliyeti ile ilgili, diyelim yönetim kurulunun seçimi ve kar dağıtımı gibi konularda toplantı yapmayı ve karar almayı olanaklar oranında kolaylaştırmak olduğu için, hiç kuşkusuz ana sözleşmede daha ağır bir yetersayı öngörülmemişse, YTK 418/I'de sermayenin en az dörtte birine teka-bül eden payların sahip veya temsilcilerinin hazır bulunmasını yeterli gördüğü gibi, aslında ortaksal demokrasiyi ne denli gerçekleştirdiği hiç belli olmayan bu düşük yetersayının dahi sağlanamaması durumunda izleyen toplantıda sermayenin ne kadarlık bir oranı temsil edilirse edilsin, toplantı yapılabilmesine izin vermiştir. Kanımca sorunun odak nok-

² Dil Derneği Türkçe Sözlük, Cilt II, 2. Baskı, Ankara 2003, s. 933.

³ Türkçe Sözlük, s. 1370.

tası da burada yatmakta olup, irdelenip aydınlığa kavuşturulması gereken husus, yasa koyucunun sözünü ettiğim toplantının kolaylıkla yapılabilmesini sağlamak amacının "nisap aranmaz" kavramı ile açıklanmasının doğru olup olmadığıdır.

3. Soruna bu açıdan bakıldığında 1957 tarihli ETK'nun 372. maddesinin 3. cümlesinde yasa koyucunun "nisap aranmaz" kavramı yerine **“ikinci toplantıda hazır bulunan pay sahipleri, temsil ettikleri sermayenin miktarı ne olursa olsun müzakere yapmaya ve karar vermeye yetkilidirler”** şeklinde bir düzenlemeye yer verdiği gözlemlenmektedir⁴. ETK 372'nin kaynağını oluşturan 1926 tarihli Türk Ticaret Kanunu da 366. maddesinin 3. cümlesinde **“İkinci içtimada hazır bulunan hissedarın temsil ettikleri sermayenin miktarı ne olursa olsun icrayı müzakereta ve itayı karara yetkilidirler”** demek sureti ile sorunu nisap aranmaz şeklinde değil, toplantıda hazır bulunan sermaye miktarı ne denli az olursa olsun, genel kurulun toplantı yapıp karar almaya yetkili olduğunu belirtecek şekilde ele alıp, açıklamıştı.

Görüldüğü gibi, gerek YTK gerek YürK anonim ortaklık genel kurullarının kolayca toplanmalarını istediği durumlarda toplantının "nisap aranmaksızın" yapılabileceğini açıklamış, böylece 1957 ve 1926 tarihli yasalarımızda yer alan “genel kurulda temsil edilen sermayenin miktarı ne olursa olsun” ölçütünü terk etmiştir. Bununla beraber YürK 20/II'de toplantı nisabının aranmayacağını belirtilmiş olmasına karşın, "toplantıda mevcut oylar" ibaresine yer verilerek, aşağıda değineceğim sakıncanın bir ölçüde giderilmiş olduğu söylenebilir.

4. Kanımca özellikle **“ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz”** yolundaki YTK 418/I, cümle 3 gerek dil bilimi gerek hukuk yönünden kesinlikle yanlış kullanılan bir ibaredir. Gerçekten,

a) Bir kere, yukarıda da ifade ettiğim gibi, anonim ortaklıklarda toplantı nisabı veya yetersayı kavramı, şirket genel kurulunun geçerli bir toplantı yapabilmesi için en azından esas sermayenin ne kadarlık bir bölümünün toplantıda hazır bulunup, temsil edilmesi gerektiğini ifade eden bir kavram olduğuna göre, genel kurulun sanki hiçbir pay sahibi genel kurulda hazır bulunmasa ve/veya temsil olunmasa dahi toplantı yapabileceği gibi hukuken yanlış ve mantığa da aykırı bir izlenim yaratan

⁴ Buna karşılık ETK'na ilişkin YürK'da ana sözleşme değişikliklerinin uyarlanması ile ilgili her hangi bir kolaylaştırıcı yetersayı öngörülmemiştir.

"nisap aranmaz" deyimini kesinlikle kullanılmamalıdır. Bu nedenledir ki, sözünü ettiğim deyim bizatihi nisap veya yetersayı kavramına aykırıdır.

b) İkinci olarak, yukarıda da kısmen değindiğim gibi, ikinci toplantıda nisap aranmayacağını belirten kural, genel kurulda hiçbir pay sahibi veya pay sahibinin temsilcisi hazır bulunmasa dahi, genel kurulun sanki kendi kendine toplanabileceği ve karar alabileceği gibi mantık kuralları ile de çeliştiği kuşkusuz bulunan bir sonuca götürmektedir ki, bu da kesinlikle kabul edilemez.

c) Yasa koyucu YTK 418 ve YürK 20 ile 22'yi sevk ederken, toplantı yapıp karar almayı kolaylaştırmak istediği ve toplantıda ne kadar sermayenin hazır bulunduğu bakmadığı, ne var ki toplantının yapılabilmesi için hiç olmazsa somut anonim ortaklıktaki en düşük itibari değerli tek bir payın sahip veya temsilcisinin hazır bulunmasını zorunlu kıldığı için, kanımca metninde yer verdiğinin aksine kesinlikle bir yetersayının varlığını aramıştır. Özellikle yönetim kurulu üyelerinin paysahibi olmalarının bundan böyle zorunlu olmadığı yeni hukuk düzenimizde, pay sahibi sıfatını haiz bulunmayan bir yönetim kurulunun YTK 419/I, cümle 3'e göre çağırdığı bir ikinci genel kurul toplantısına hiçbir pay sahibinin hazır bulunmaması durumunda, bir kurulun varlığından söz edilemeyeceği ve burada bir toplantı yapılamayacağı tartışmasızdır.

5. Nihayet YTK'nun kavram kullanmaktaki bu özensizliği yasa koyucunun esasen m. 418/II'de kararların toplantıda hazır bulunan oyların⁵ çoğunluğu ile verileceğinden söz etmek sureti ile örtülü bir biçimde genel kurulda hiç olmazsa oy hakkına sahip bir pay sahibinin hazır bulunmasını zorunlu kıldığı gerekçesi ile de haklı gösterilemez.

III. SONUÇ

Açıkladığım nedenlerle fikrimce YTK 418/I, cümle 3 ve YürK 20/II, cümle 1 ile 22/II'de yer alan "nisap aranmaz" ibaresi ya ETK 372'de olduğu gibi temsil edilen sermayenin miktarı ne olursa olsun genel kurulun toplantı yapmaya yetkili olduğu veya belki de daha doğrusu genel kurul toplantısında şirkette var olan en düşük itibari değerli payın sahibinin veya temsilcisinin hazır bulunmasının dahi yeterli sayılacağı şeklinde anlaşılıp, yorumlanmalıdır⁶.

⁵ Kanımca "toplantıda hazır bulunan oylar" deyimini de hiç isabetli değildir.

⁶ Buna karşılık kanımca toplantı yetersayısının varlığı bakımından pay sahibinin oy hakkından yoksun olup olmaması önemli değildir.

**6335 VE 6353 SAYILI KANUNLARLA TÜRK TİCARET
KANUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN
ŞİRKETLER HUKUKUNA İLİŞKİN KISMIN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

***THE REVIEW REGARDING COMPANY LAW ACCORDING TO
THE AMENDMENTS OF LAW NUMBERED 6335 AND 6353 TO
THE TURKISH COMMERCIAL CODE***

Prof. Dr. Hasan PULAŞLI*

ÖZET

Bu makalede 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda değişen maddelerin, şirketler hukukuna ilişkin hükümleri ele alınmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, ticaret unvanı, sermaye şirketleri, ticaret sicili.

ABSTRACT

In this essay, it is tried to discussing the amendment provisions regarding the company law of the new Turkish Commercial Code numbered 6102.

Keywords: *The Turkish Commercial Code numbered 6102, trade name, company with share capital, trade registry.*

I. GENEL OLARAK

6012 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) ilk Tasarısı uzun çalışmalar sonucunda 2005 yılında yayımlandı ve iki yılı aşkın süre içinde birçok sempozyum ve konferanslarda tartışıldı. Yapılan eleştiriler dik-

* Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi

kate alınarak önemli değişikliklerden sonra 2007 yılında Hükümet Tasarısı olarak TBMM sunuldu. Ancak Tasarının yasalaşması 2011 yılında olmakla birlikte, bir süreçte yine birçok makalede incelendi ve ayrıca genç akademisyenler, akademik aşamalarına ilişkin olarak yazdıkları doktora ve doçentlik tezlerinin konularını bu Tasarıdan seçerek hazırlayıp yayımladılar¹. Belirtmek gerekir ki, Tasarının yasalaşmasına hukukçuların büyük bir bölümü çeşitli sebeplerle karşıydılar hatta yasalaşma sürecinde TBMM'deki komisyon çalışmalarına bizzat katılıp önleme girişimlerinde dahi bulundu. Bütün aksi görüş ve engellemelere karşın Tasarı 13.1.2011'de Mecliste tabiri caizse jet hızıyla kabul edildi ve 14.2.2011'de Resmi Gazetede yayımlanarak yasalaştı. Yürürlük tarihi de 1.7.2012 olarak öngörüldü².

Ancak, Kanunun yürürlüğüne kısa zaman kala, özellikle Ticaret hukukçusu olmayan akademisyenlerden tarafından bazı hükümlerin uygulanmasının tacirler için büyük tehlikeler arz ettiğine ilişkin sansasyonel nitelikteki eleştirilerin günlük gazetelerde haber olarak yayımlanması üzerine³, ticaret ve sanayi odalarının ve bunların üst çatı kuruluşlarının yeni TTK'da büyük bir revizyon yapılması veya yürürlük tarihinin ertelenmesi yönünde hükümet ve bakanlıklar nezdinde büyük bir kulis faaliyeti başlatıldı. Bu çabalar üzerine TBMM'de Kanunun yürürlük tarihinden iki gün önce, yani 30 Haziran 2012'de 6012 sayılı TTK ve bunun Yürürlüğe ilişkin 6103 sayılı Kanunda toplam 48 madde değişiklik yapıldı ve bu değişikliklerin etkisi de takriben 86 maddeye yansdı. Ancak, TTK'da değişiklik yapan 6335 sayılı Kanununun geçici 6. maddesine 4.

¹ Örneğin, **Karasu**, Rauf, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2009, **Okutan-Nilsson**, Gül, Türk Ticaret kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğu Hukuku, İstanbul 2009, **Doğan**, Beşir Fatih; Anonim Şirket yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul 2011, **Çoştan**, Hülya, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümlerine Göre Anonim Şirketin Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme yapılmasında Alacaklının Korunması, Ankara 2009, **Çağlar**, Hayrettin, Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması, Ankara 2010.

² 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 49.

³ Örneğin, anonim şirketlerde ortakların şirkete borçlanmasına ilişkin olarak, 1 TL şirketten borç alacak ortağın hapis cezasıyla cezalandırılacağı; yönetim kurulu üyelerinin artık yedi sülalesini tanımak zorunda olacağı, çünkü onların 3. dereceye kadar kan ve kayın hısımlarının şirketten taksit mal alamayacakları, aksi halde hapis cezasıyla cezalandırılacağı gibi.

fikrasına olarak son anda eklenen hüküm ile, eski Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde yer alan ve 6762 sayılı TTK hükümlerine göre ticaret şirketleri nezdinde denetim yetkisine en az 10 yıldır sahip olanların, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca öngörülen eğitimi tamamlamaları halinde hiçbir sınav veya başkaca bir şart aranmaksızın “bağımsız denetçi” olarak yetkilendirilmesine ilişkin hüküm eklenmişti. Bu haksız son dakika bonusu, 3568 sayılı Kanuna tabi meslek mensuplarının büyük tepkisine neden oldu ve 6353 sayılı Kanunla 4 Temmuz 2012’de kaldırıldı. Dolayısıyla, 6012 sayılı TTK’daki değişikliklerin temelini 6335 sayılı Kanun oluşturmaktadır. Bu revizyonlardan sonra, Yeni TTK bir ayı aşkın zamandan beri yürürlükte bulunmaktadır.

Bu yazımızda, *sadece şirketler hukukuna ilişkin yapılan değişiklikleri ele alıp inceleyeceğiz.*

II. ŞİRKETLER HUKUKUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

1. Ticaret Unvanın Korunmasına İlişkin Değişiklik

Ticaret şirketleri tüzel kişi tacir olup, ticaret unvanı seçmek ve bunu ticaret siciline tescil ettirmek zorundadırlar. Bu bağlamda ki değişiklikler, TTK 38 vd. hükümlerinde düzenlenmiş olan cezai hükümlerin nitelikleri değiştirdi. Buna göre, TTK’nın 38. maddesinde öngörülen “hapis cezası”, “idari para” cezasına çevrildi. Buna paralel olarak, 51. maddenin birinci fıkrasında yer alan “*ticaret sicili müdürüne ve Cumhuriyet savcılığına*” ibaresi de “*makamlara*” şeklinde değiştirildi. Aynı maddenin 2. Fıkra hükmü, “*39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılacağı*”; 3 fıkrası da, “*46. maddeyi ihlal edenler veya 49. maddeye aykırı olarak ticaret unvanını devredenlerle devralan ve kullananlar, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır*” şeklinde değiştirildi.

2. Yeni Denetim Kurumunun İhdası ve Kanundaki Yerini Alması

6012 sayılı TTK 13.1.2011 tarihinde yasalaştığında, gerçek ve tüzel kişilerin tutacakları ticari defterlerin ve hazırlayacakları finansal tablolar ve aynı zamanda sermaye şirketlerinin hesaplarının inceleyecek ve denetleyecek denetçilerin yetkilendirilme görevi “Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu”na aitti. Ancak, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile, “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standart-

ları Kurumu” ihdas edildi ve bu yetkiler de bu kuruma verildi. İşte TTK’daki ikinci değişiklik 88. Maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesine ilişkindir.

Bu bağlamda yapılan diğer değişiklikler de, m. 397. maddenin birinci ve ikinci fıkraları değiştirildi ve ayrıca 4. fıkra eklendi. Buna göre anılan hükümler şöyledir;

“(1) Dördüncü fıkra uyarınca denetime tabi olan anonim şirketlerin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

(2) Denetime tabi olanlar, hazırlanmış olan finansal tablolarının denetimden geçip geçmediğini, denetimden geçmiş ise denetçi görüşünü ilgili finansal tablonun başlığında açıkça belirtmek zorundadır. Bu hüküm, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu için de uygulanır. Denetime tabi olduğu hâlde, denetlettilmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir.”

“(4) 398 inci madde kapsamında denetime tabi olacak şirketler Bakanlar Kurulunca belirlenir.”

3. İşlem Denetçisinin Kaldırılması ve Buna İlişkin Değişiklikler

Yeni Kanundaki önemli yeniliklerden biri de, ticaret şirketlerinin kuruluş, sermaye artırımı, azaltılması, bölünmesi gibi işlemlerinin denetiminin bir “işlem denetçisi” tarafından yapılacağı şeklindeydi. Ancak, işlem denetçisi masrafın küçük ölçekli şirketler için bir yük teşkil edeceği nedeniyle, “işlem denetçisi” kurumu Kanundan çıkarıldı. Dolayısıyla, **“işlem denetçisi raporu”nu düzenleyen 351. madde Kanundan çıkarıldı ve ayrıca şirketlerin kuruluş, sermaye artırımı, azaltılması, bölünme, birleşme gibi işlemlerde yer alan “işlem denetçisi” kurumu da ilgili hükümlerden çıkarıldı.** Örneğin m. 138, 139, 157/3, 207/1, 343/1, 349/2, 401/2, 407/2 c, 457/2 d, 458, 470, 472, 473/2, 479/3 b, 505/1, 554, 586/2 b, 605/1, 616/1 c, 635/1, 642/2, 644/1 a hükümlerinde yer alan “işlem

denetçisi” veya duruma göre, “bunun hazırladığı rapor” veya “işlem denetçisiyle ilgili fıkranın” tamamı, madde metninden çıkarıldı.

4. Noter Şerhinin Kaldırılması

Anonim şirketin kuruluşunda, *esas sermayeyi oluşturan payların tamamının, kurucular tarafından, esas sözleşmede taahhüt olunduğunun, noter tarafından esas sözleşmenin altına şerh olunacağını ilişkin 341. madde kaldırıldı.* Böyle, noter sadece kurucuların imzalarını onaylayacaktır (m.335/1).

5. Ticaret Hukuku ve Ticaret Şirketleriyle İlgili Bakanlığın Değişmesi

6012 sayılı TTK Şirketler TBMM’de kabul edildiğinde, ticaret şirketlerinin kuruluş ve denetim gibi işlemlerinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı görevliydi. Ancak, Bakanlar Kurulunun 3.6.2011 tarih ve 635 sayılı KHK ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, “*Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı*” ile “*Gümrük ve Ticaret Bakanlığı*” şeklinde ikiye ayrıldı ve ticaret hukuku ve ticaret şirketleriyle ilgili görevler Gümrük ve Ticaret Bakanlığına verildi. Dolayısıyla, 6012 sayılı Türk Ticaret Kanunda yer alan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 6335 sayılı Kanunla değiştirilerek “*Gümrük ve Ticaret Bakanlığı*” olarak yasada yer alması sağlandı (6335 s. K m. 48).

6. Şirket Birleşmelerinde Yapılacak İlanın İçeriğine İlişkin Yapılan Değişiklik

Ticaret şirketlerinin birleşmelerinde alacaklıların ve çalışanların korunmasına yönelik olarak yapılacak olan ilanın “*tirajı ellibinin üzerinde olan yurt düzende dağıtımı yapılan üç gazetede yedişer gün aralıklarla üç defa yapacakları ilan*” hükmü kaldırıldı ve yeni hüküm “*Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, yedişer gün aralıklarla üç defa yapacakları ilanla ve ayrıca internet sitelerine konulacak ilanla haklarını bildirirler*” şeklinde oldu.

7. Kuruluşta Bilirkişi Raporunun Ticaret Siciline Tescili Kaldırıldı

Anonim şirketin kurulunda, ticaret siciline tescil ve ilan edilecek belgeler arasında sayılan, “343. Madde uyarınca verilen bilirkişi raporu-

nun” 6335 sayılı Kanunla değiştirilerek sadece bu raporun “*sicil müdürlüğüne tevdi edilmesi*” yeterli görüldü.

8. Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Şartlarına İlişkin Değişiklik

Yeni Kanunda en çok tartışılan konulardan biri “sermaye şirketlerinde paysahipleri ve ortakların şirkete borçlarını yasaklayan” 358. madde, 6335 sayılı Kanunla değiştirildi. Eski hükümde, paysahiplerinin şirketten borç alamayacakları ve alınmış olan borçların da üç yıl içinde nakden tamamen ödenmesi, aksi halde *üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla* cezalandırılacağı öngörülmüştü (6013 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, m. 24). Yeni düzenlemede anonim şirket paysahipleri ile limited şirket ortaklarının şirketten borç alabilmeleri ancak;

a) Sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını tamamen ifa etmeleri ve,

b) Şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olması

halinde mümkün olabilecektir (6335 sayılı K ile değişik m. 358).

TTK’nın 358. maddesine aykırı olarak pay sahiplerine borç verenler, *üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır* (M. 562/5 b).

9. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yerleşim Yeriyle İlgili Yapılan Değişiklik

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin sayısı ve niteliklerini düzenleyen 1. Fıkrasında değişiklik yapılarak, “*şirketi temsile yetkili en az bir üyenin yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması ve Türk vatan-daşı olması*” şartı kaldırıldı. Bu durumda, temsile yetkili YK üyelerinin tamamı yabancı uyruklu olabilecek ve Türkiye’de yerleşim yerinin olması da zorunlu olmayacaktır. Benzer hüküm limited şirketlerde müdürlere ilişkin olan m. 628 hükmü de Kanundan kaldırıldı.

10. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yüksek Tahsili Olması Şartı Kaldırıldı

Anonim şirket YK üyelerinin ez az dörtte birinin yüksek tahsilli olmasını öngören TTK m. 359. 3. fıkrasının 2. cümlesi yürürlükten

kaldırıldı. Bundan böyle, YK üyelerinin tamamının ilköğretim tahsilli olması mümkün olabileceği gibi, hatta tahsil şartı Kanunda öngörülmediğinden, hiçbir tahsili olmayan sadece okuma yazması olması yeterli olacaktır.

11. Şirketin Borca Batık Olması Halinde Yönetim Kurulunca Çıkarılacak Ara Bilançonun Denetçi Tarafından İncelenmesi Kuralı Kaldırıldı

TTK m. 376/1 hükmünün eski versiyonunda, anonim şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretlerin varlığında, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartıp denetçiye vereceği ve denetçinin de bunu yedi gün içinde inceleyip, değerlendirip öneriler, içeren bir raporu yönetim kuruluna sunacağı öngörülmekteydi. Hükmün yeni düzenlemesinde, yönetim kurulunun çıkartacağı ara bilançonun “denetçiye verilmesi ve onun da bir rapor hazırlayıp sunması ve raporda 378. maddedeki erken teşhis komitesinin önerilerinin dikkate alınacağı ve diğer işlemler” kaldırıldı. Buna göre yeni hüküm şöyledir;

“Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflasını ister. Meğer ki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimini kabul olunur.”

12. Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirkete Borçlanmasına İlişkin Koşulda Yapılan Değişiklik

TTK m. 395/2 hükmünde, pay sahibi olsun olmasın şartı aranmaksızın tüm yönetim kurulu üyelerinin ve onların 393. maddede sayılan yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketlerinin, şirkete nakit veya ayın borçlanamayacakları öngörülmekteydi. Bu hüküm özellikle Anadolu'daki küçük ve orta ölçekli şirket ortaklarını oldukça rahatsız etmiş ve bunun düzeltilmesi yolunda meslek Odaları vasıtasıyla hükümet nezdinde girişimlerde bulunmuşlardı. Bunun üzerine 395. maddenin 2. fıkrası hükmündeki şahıs şirketi sermaye şirketi ayrımı ve buna katılım oranları kaldırıldı; ayrıca, şirkete ancak *“pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyelerinin ve onların pay sahibi olmayan yakınlarının şirkete borçlanamayacağı”* kuralı benimsenerek, pay sahibi olan YK üyeleri ile onların Kanunda öngörülen dereceye kadar olan yakınlarının şirkete borçlanabilmelerine imkân tanındı. TTK'nın yeni 395/2 hükmü şöyledir:

“Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393 üncü maddede sayılan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir.”

395. maddenin 2.fıkrasının birinci ve ikinci cümlesi hükümlerini ihlal edenler, *üçyüz gündен az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır (m. 562/5 c).*

Kanunda, anonim şirkette pay sahibi olan YK üyeleri ile onların yakınlarının şirketten borç alabilecekleri kabul edilmekle birlikte, şartları hakkında açık bir düzenleme yer almamaktadır. Kanımca, bu durumda yeni 358. Madde hükmünün kıyasen uygulanması gerekir. Buna göre,

- a) Sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını tamamen ifa etmeleri ve
- b) Şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olması gerekir.

13. Anonim Şirketlerin Denetimine İlişkin Kurallarda Yapılan Değişiklikler

Yukarıda da belirtildiği üzere 6012 sayılı TTK kabul edildiği tarihte “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu” mevcut değildi. Bu kurum, TTK’nın kabulünden sonra 660 sayılı KHK ile kabul edildi. Dolayısıyla Kanunda buna ilişkin değişiklik yapılması zorunlu hale geldi. Bu bağlamda TTK m. 397. maddenin 1. ve 2. Fıkraları değiştirildi ve ayrıca maddeye, denetime tabi şirketlerin Bakanlar Kurulunca denetleneceğine ilişkin 4. fıkra eklendi. TTK’nın 397. madde şöyledir:

“(1) Dördüncü fıkra uyarınca denetime tabi olan anonim şirketlerin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, *Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir*. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtıp yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

(2) Denetime tabi olanlar, hazırlanmış olan finansal tablolarının denetimden geçip geçmediğini, denetimden geçmiş ise denetçi görüşünü ilgili finansal tablonun başlığında açıkça belirtmek zorundadır. Bu hüküm, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu için de uygulanır. Denetime tabi olduğu hâlde, denetletirilmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir.”

“(4) 398 inci madde kapsamında denetime tabi olacak şirketler Bakanlar Kurulunca belirlenir.”

14. Denetçi Olabileceklerin Belirlenmesine İlişkin Değişiklik

660 sayılı KHK ile ihdas edilen *Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna*, bağımsız denetim yapacak gerçek ve tüzel kişileri yetkilendirme görevi verilmesi ve denetçi olamayacaklara ilişkin şartlarda bazı değişiklikler yapıldı. Ayrıca, *işlem denetçisine ve bunun seçimin, düzenleyen 4. fıkra da kaldırıldı*.

TTK’nın 400. maddesinin yeni hükmü şöyledir:

“(1) Denetçi, bağımsız denetim yapmak üzere, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı *Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali*

Müşavirlik Kanununa göre ruhsat almış yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir unvanını taşıyan ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen kişiler ve/veya ortakları bu kişilerden oluşan sermaye şirketi olabilir. Aşağıdaki hâllerden birinin varlığında, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir ve/veya sermaye şirketi ve bunların ortaklarından biri ve bunların ortaklarının yanında çalışan veya bu cümlede anılan kişilerin mesleği birlikte yaptıkları kişi veya kişiler, ilgili şirkette denetçi olamaz. Şöyle ki, önceki cümlede sayılanlardan biri;

- a) Denetlenecek şirkette pay sahibiyse,
- b) Denetlenecek şirketin yöneticisi veya çalışanıysa veya denetçi olarak atanmasından önceki üç yıl içinde bu sıfatı taşımışsa,
- c) Denetlenecek şirketle bağlantısı bulunan bir tüzel kişinin, bir ticaret şirketinin veya bir ticari işletmenin kanuni temsilcisi veya temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, yöneticisi veya sahibiyse ya da bunlarda yüzde yirmiden fazla paya sahipse yahut denetlenecek şirketin yönetim kurulu üyesinin veya bir yöneticisinin alt veya üst soyundan biri, eşi veya üçüncü derece dâhil, üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımlıysa,
- d) Denetlenecek şirketle bağlantı hâlinde bulunan veya böyle bir şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip olan bir işletmede çalışıyorsa veya denetçisi olacağı şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip bir gerçek kişinin yanında herhangi bir şekilde hizmet veriyorsa,
- e) Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının düzenlenmesinde denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunmuşsa,
- f) Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının çıkarılmasında denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunduğu için (e) bendine göre denetçi olamayacak gerçek veya tüzel kişinin veya onun ortaklarından birinin kanuni temsilcisi, temsilcisi, çalışanı, yönetim kurulu üyesi, ortağı, sahibi ya da gerçek kişi olarak bizzat kendisi ise,
- g) (a) ilâ (f) bentlerinde yer alan şartları taşıdığı için denetçi olmayan bir denetçinin nezdinde çalışıyorsa,

h) *Son beş yıl içinde denetçiliğe ilişkin meslekî faaliyetinden kaynaklanan gelirinin tamamının yüzde otuzundan fazlasını denetlenecek şirkete veya ona yüzde yirmiden fazla pay ile iştirak etmiş bulunan şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetinden elde etmişse ve bunu cari yılda da elde etmesi bekleniyorsa, denetçi olamaz.*

(2) *On yıl içinde aynı şirket için toplam yedi yıl denetçi olarak seçilen denetçi üç yıl geçmedikçe denetçi olarak yeniden seçilemez. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu bu süreleri kısaltmaya yetkilidir”.*

15. Denetçinin Olumsuz Görüş Yazısına İlişkin Yapılan Değişiklik

Denetçilerin görüşlerini düzenleyen 403. Maddenin 1. ve 2. fıkralarında yer alan “*geçici 3 üncü maddede öngörülen kurum*” ibareleri yerine “*Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu*” şeklinde değiştirildi ve denetçinin olumsuz görüş yazısının sonuçları da değiştirildi. Eski düzenlemede, denetçinin olumsuz görüş yazısı üzerine yönetim kurulunun görüş yazısını almasından itibaren 4 gün içinde genel kurulu toplantıya çağıracağı ve o günden geçerli olmak üzere istifa edeceği öngörülmekteydi. Yeni düzenlemede, yönetim kurulunun istifa etmesi zorunluluğu kaldırıldı. Buna göre 403/5 hükmünün yeni versiyonu şöyledir:

“(5) *Olumsuz görüş yazılan hâllerde yönetim kurulu, görüş yazısının kendisine teslimi tarihinden dört iş günü içinde, genel kurulu toplantıya çağırır ve genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçer. Esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, eski yönetim kurulu üyeleri yeniden seçilebilir. Yeni yönetim kurulu altı ay içinde, kanuna, esas sözleşmeye ve standartlara uygun finansal tablolar hazırlar ve bunları denetleme raporu ile birlikte genel kurula sunar. Sınırlı olumlu görüş verilen hâllerde genel kurul, gerekli önlemleri ve düzeltmeleri de karara bağlar.”*

16. Sır Saklama Yükümlüğüne Tabi Denetçilerin Kapsamının Belirlenmesi

Öncelikle 404. maddede yer alan “işlem denetçisi” kurumu madde metninden çıkarıldı ve ayrıca, “bir bağımsız denetleme kuruluşu” yerine, “bağımsız denetim yapmak üzere yetkilendirilen bir sermaye şirketi”

şeklinde değiştirildi. Ayrıca, sır saklama yükümüne tabi olan denetçilerin kapsamı da daha belirgin duruma getirildi. Buna göre yeni 404. maddenin 3. fıkrası şöyledir:

“Denetçi ve özel denetçi, bunların yardımcıları ile denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri, denetimi dürüst ve tarafsız bir şekilde yapmak ve sır saklamakla yükümlüdür.”

17. İmtiyazlı Pay Oluşturulamayacak Haller

6335 sayılı Kanunla getirilen yeni hükümlerden biri de, devletin ve kamu kuruluşlarının, derneklerin, vakıfların, kooperatiflerin ve bunların üst kuruluşlarının ortak olduğu anonim şirketlerde, bu kurumların aleyhine imtiyazlı pay oluşturulamayacağı kuralı getirildi. Bu bağlamda TTK'nın 478. maddesine 4. fıkra eklendi. Yeni fıkranın hükmü şöyledir:

“(4) Sermayesinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte; Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, dernekler, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşlarına ait anonim şirketlerde ve bu şirketlerin aynı oranda sermaye payına sahip oldukları iştiraklerinde; bunların sahip oldukları paylara tesis edilebilecek imtiyazlar hariç olmak üzere, diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa bu Kanunda düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez. Bu hüküm, payları borsada işlem gören anonim şirketlere, 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan kredi kuruluşlarına ve finansal kuruluşlara uygulanmaz.”

18. Halktan Para Toplamaya İlişkin Kuralda Yapılan Değişiklik

Yeni kanunda anonim şirket kuruluşunda tedrici kuruluş kaldırılıp onun yerine, payların halka arz suretiyle kuruluş şekli de benimsenmişti (m. 346). Ayrıca, halktan para toplamak suretiyle yeni bir kuruluş ve sermaye artırımında Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) iznine tabi olması öngörülerek (m. 552), bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla veya vadiyle halktan para toplanabilmesi için SPK'dan izin alınması, izinsiz para toplanması veya girişiminde bulunması halinde SPK'nın alacağı önlemler detaylı olarak düzenlenmişti. Değiştirilen yeni düzenlemede madde hükmü basit hale getirildi ve SPK tarafından alınacak önlemleri zaten kurul belirlediğinden, maddede yer verilmedi. Kısaca, maddenin özünde bir değişiklik yapılmadı ve her

türlü halka arzın Sermaye Piyasası Kanununa göre yapılacağı öngörülerek, anılan işlemler TTK'da yasaklandı. Ayrıca, 552. maddenin 2. fıkrası da kaldırıldı. Buna göre yeni 552. maddenin hükmü şöyledir:

“ Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması yasaktır.”

19. Kusur Sorumluluğunda İspat Yükünün Yer Değiştirmesi

Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal ettikleri takdirde *“kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça”* ibaresi madde metinden çıkarılıp, *“kusuruyla ihlal ettikleri takdirde”* şeklinde değiştirildi. Aslında, Hükümet Tasarısında kusurun ispatını davacıya yüklenmişti (2007 tarihli tasarı m. 553/1). Ancak, Adalet Komisyonundaki müzakerelerde, anılan maddeye *“kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça”* ibaresi eklenerek, kusursuzluğun ispatı davalıya yüklenmişti. Bu değişiklikle, TTK m. 553/1 hükmünde tekrar Hükümet Tasarısındaki kurala dönülmüş ve anılan kişilerin kusurlu olduğunu ispat yükü davacıya yüklenmiş oldu. Ancak, 553. maddedeki ispat yükünün davalıya yüklenmesi görüşünün yerinde olduğunu biz de 6102 sayılı Kanunun yasalaşmasından sonra yayımladığımız *“Şirketler Hukuku Şerhi”* Şirketler Hukuku- Genel Esaslar” adlı eserlerimizde benimsemiştik. Aslında, 553. maddedeki *“kusurlarının bulunmadığını ispatlanmadıkça”* ibare, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin bu konudaki görüşü doğrultusunda maddeye eklenmişti, ancak Yüksek Mahkemenin bu görüşü de artık yeni düzenleme karşısında geçerliliğini yitirmiş olmaktadır⁴.

20. Cezaî Yaptırımların Niteliği Değiştirildi

TTK'nın en fazla tartışılan hükümlerinden biri de cezaî yaptırımların düzenlendiği 562. maddesiydi. Bu maddede, Kanunun çeşitli hükümlerinde düzenlenmiş olan konulara aykırılık halinde idari, cezaî nitelikte çeşitli yaptırımlar yer almaktaydı. Yapılan son değişiklikte, idari

⁴ Yargıtay 11. HD'nin bu konudaki görüşlerini içeren kararları, 11.HD. 10.9.2006, E.2005/K.2006/8210; 11.HD.16.10.2008, E.2007/8270, K.1008/1343 (**Tekinalp**, Ü. Tek Kişilik Ortaklık I, İstanbul 2011, s. 280, dn.16).

para cezalarının yanı sıra hapis cezasına da yer verildi. 562. maddenin yeni metni şöyledir:

(1) Bu Kanunun;

- a) 64 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci veya üçüncü cümlesindeki yükümlülükleri yerine getirmeyenler,
- b) 64 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca belgelerin kopyasını sağlamayanlar,
- c) 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca gerekli onayları yaptırmayanlar,
- d) 65 inci maddesine uygun olarak defterlerini tutmayanlar,
- e) 66 ncı maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkaranlar,
- f) 86 ncı maddesine göre belgeleri ibraz etmeyenler, *dörtbin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.*

(2) 88 inci maddeye aykırı hareket edenler *dörtbin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.*

(3) 199 uncu maddenin birinci ve dördüncü fıkralarına aykırı hareket edenler *ikiyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.*

(4) Bu Kanun hükümlerine göre tutulmakla veya muhafaza edilmekle yükümlü olunan defter, kayıt ve belgeler ile bunlara ilişkin bilgileri, denetime tabi tutulan gerçek veya tüzel kişiye ait olup olmadığına bakılmaksızın, 210 uncu maddenin birinci fıkrasına göre denetime yetkili olanlarca istenmesine rağmen vermeyenler veya eksik verenler ya da bu denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenler, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren *başka bir suç oluşturmadığı takdirde üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.*

(5) Bu Kanunun;

- a) 349 uncu maddesine aykırı beyanda bulunan kurucular,
- b) 358 inci maddesine aykırı olarak pay sahiplerine borç verenler,
- c) 395 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci veya ikinci cümlesi hükümlerini ihlal edenler, *üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.*

(6) Ticari defterlerin mevcut olmaması veya hiçbir kayıt içermemesi yahut bu Kanuna uygun saklanmaması hâllerinde, sorumlular *üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.*

- (7) 527 nci maddeye aykırı hareket edenler, *Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.*
- (8) 549 uncu maddede belirtilen belgeleri sahte olarak düzenleyenler ile ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanlar *bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.*
- (9) 550 nci maddeye aykırı hareket edenler *üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır.*
- (10) 551 inci maddeye aykırı hareket edenler *doksan günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.*
- (11) 552 nci maddeye aykırı hareket edenler *altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.*
- (12) 1524 üncü maddede öngörülen internet sitesini oluşturmayan şirketlerin yönetim organı üyeleri, *yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla* ve aynı madde uyarınca *internet sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan* bu fıkrafta sayılan *failler yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.*
- (13) Bu Kanun kapsamındaki idari para cezaları, aksine hüküm bulunmayan hâllerde, mahallin en büyük mülki amiri tarafından verilir.
- (14) Bu Kanunda tanımlanan kabahatlerden *birinin idari yaptırım kararı verilinceye kadar birden çok işlenmesi hâlinde, ilgili gerçek veya tüzel kişiye bir idari para cezası verilir ve ilgili hükme göre verilecek ceza iki kat artırılır.* Ancak, bu kabahatin işlenmesi suretiyle *bir menfaat temin edilmesi veya zarara sebebiyet verilmesi hâlinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaat veya zararın üç katından az olamaz.”*

21. Limited Şirketin Kuruluşunda Nakit Sermayenin Peşin Ödenmesi Kaldırıldı

6012 sayılı TTK m. 585 hükmünde, “... *kurucuların limited şirket kurma iradelerini açıklayıp, sermayenin tamamını şartsız taahhüt etmeleri ve nakit kısmı hemen ve tamamen ödemeleriyle kuruluş*” şeklindeydi. Ancak, 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte, limited şirketin kuruluşunda taahhüt edilen pay bedelinin ödenmesi aynen anonim şirketlerdeki gibi oldu. Buna göre, 585. maddenin yeni versiyonu şöyledir. “...*Esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin*

sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır”.

22. Limited Şirkette Özkaynakların Yerini Tutan Ödünçler Hükümü Kaldırıldı

Limited şirketlerde ortakların ya onların yakınları tarafından şirkete verilen ve özkaynakların yerini tutan nitelikteki ödünçleri düzenleyen 3 fıkra da oluşan 615. madde kaldırıldı. Bu durumda ortaklar veya onların yakınlarının şirkete borç vermesi halinde, normal alacaklı olarak kabul edilecek ve kaldırılan 615. Maddeye göre, alacaklılar sırasında diğer tüm alacaklılardan sonra gelmesi söz konusu olmayacaktır. Diğer bir ifade ile, şirkete borç veren ortak bunu vadesinde geri alabilecektir.

23. Müdürlerin Yerleşim Yeri Hükümü Kaldırıldı

Limited şirketlerde müdürlerden en az birisinin yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması ve bu müdürün şirketi tek başına temsile yetkili olmasını düzenleyen 2 fıkra dan ibaret olan 628. madde yürürlükten kaldırıldı. Madde 628 hükmü tüm olarak kaldırıldığından, 2. fıkradaki “verilen süre içinde gereken yapılmadığı takdirde, ticaret sicili müdürünün şirketin feshini mahkmeden talep etmesi de kaldırıldı.

24. Uygulanacak Hükümlerde Yapılan Değişiklikler

Anonim şirketlere ilişkin hükümlerin limited şirketlere de uygulanmasına ilişkin 644. Maddenin 1. fıkrasının b bendi, 6335 sayılı Kanun ile, aşağıdaki şekilde değiştirildi.

“b) Feshe ilişkin 353 üncü madde, şirkete karşı borçlanma yasasına ilişkin 358 inci madde, müdürlerin yakınlarının şirkete borçlanmasına ilişkin 395 inci maddenin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlesi hükümleri, kâr payı avansına ilişkin 509 uncu maddenin üçüncü fıkrası”.

25. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Tanımlanmasına İlişkin Değişiklik

660 sayılı KHK ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun ihdas edilmesi; Sanayi Ticaret Bakanlığının, “Gümrük ve Ticaret Bakanlığı”na dönüştürülmesi ve bu kurumların şirketlerin

ölçeklerinin belirlenmesinde yer alması nedeniyle TTK m. 1522 hükmü buna uygun olarak değiştirildi. Maddenin yeni metni şöyledir:

(1) Küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri tanımlayan ölçütler, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun görüşleri alınarak, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenir. Yönetmelik, Resmî Gazetede yayımlanır. Bu ölçütler bu Kanunun ilgili tüm hükümlerine uygulanır.”

26. Sermaye Şirketlerinin İnternet Sitesi Açmasına İlişkin Yapılan Değişiklik

TTK m. 1524 hükmünün eski versiyonunda, sermaye şirketlerinin hangi süre içerisinde bir internet sitesi açacağına ilişkin bir düzenleme yer almamaktaydı. 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, denetime tabi sermaye şirketlerinin kuruluşlarının *ticaret siciline tescil tarihinden itibaren 3 ay içinde bir internet sitesi açmak* ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına tahsis etmeleri öngörüldü. Ayrıca, maddedeki bentler kaldırıldı ve maddenin içeriği de değiştirilerek yeni fıkralar ihdas edildi. 1524. Maddenin yeni metni şöyledir:

“(1) 397 nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadır. İnternet sitesinde yayımlanacak içerikler, bu Kanunda belli bir süre belirtilmiş ise bu süre içinde, belirtilmemiş ise içeriğin dayandığı işlemin veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilana bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilanın yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde, şirketin kuruluşundan internet sitesi açılıncaya kadar geçen sürede yayımlanması gereken içerikler de bu sitenin açıldığı tarihte siteye konulur.

(2) Birinci fıkrada öngörülen yükümlülüklerle uyulmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebini oluşturur, Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Cezai hükümler saklıdır.

(3) İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmaya çağrı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilir.

(4) İnternet sitesinin bu maddenin amaçlarına özgülünmüş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde “yönlendirilmiş mesaj” ibaresi konulur. Bu ibare ancak bu Kanuna ve bu fıkra da anılan yönetmeliğe uyulmak suretiyle değiştirilebilir. Özgülünen kısımda yer alan bir mesajın, yönlendirildiği karinedir. Sitenin, bir numara altında tescili ve ilgili diğer hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir.

(5) Bu Kanun ve ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörülmedikçe, şirketin *internet sitesine konulan bir içerik*, üzerinde bulunan tarihten itibaren *en az altı ay süreyle internet sitesinde kalır*, aksi hâlde konulmamış sayılır.

(6) *İnternet sitesiyle ilgili olarak bu Kanunun ilgili maddelerinde ve bu maddede öngörülen düzenlemeler denetime tabi olmayan sermaye şirketleri hakkında uygulanmaz.*”

27. Anonim Şirketlerde Genel Kurulların Elektronik Ortamda Yapılmasına ve Bunun Bir Tüzük ile Düzenlenmesine İlişkin Yapılan Değişiklik

Hemen belirtelim, TTK'nın uygulanmasıyla ilgili olarak “Tüzük” düzenlenmesi kuralı kaldırılarak ve onun yerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir “yönetmelik” öngörüldü. Artık, TTK'nın uygulanması kurallar silsilesinde “Tüzük” kurumu kaldırıldığından, anılan Bakanlıkça bir yönetmelik hazırlanacaktır. Ticaret hukununun ikincil mevzuatı çerçevesinde, 6012 sayılı TTK'nın yürürlüğe girmesi durumunda tüzüğün de hemen yürürlüğe girmesi, idari mevzuat açısından pek uygun değildir, çünkü tüzükler, yürürlükte olan kanunlara uygun olarak hazırlanıp, Danıştay'ın görüşü alındıktan sonra uygulanabilmektedir. Dolayısıyla, 6012 sayılı TTK yürürlüğe girdikten sonra, tüzükler hazır olsa da önce Danıştay'a gönderilecek ve onun görüşü alındıktan ve Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe girebilecekti. Dolayısıyla, bu durum TTK'nın uygulanmasında sakınca doğurabilecekti. Bu nedenle, 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte tüzük

yerine yönetmelik çıkarılması kuralı benimsenmiş oldu (6335 s. K m. 46).

Ayrıca, TTK'nın ikincil mevzuat çerçevesinde, 3 tüzüğün yanı sıra 20 civarında yönetmelik çıkarılacağı da öngörülmekteydi. Ancak, 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, "Ticaret Sicili Tüzüğünde" ibareleri "Türk Ticaret Kanununun 26 ncı maddesine göre çıkarılacak yönetmelikte" şeklinde değiştirdi (6335 sayılı K 46 madde ile değişik TKYUK m.12, 17, 18, 20, 22, 26). Ayrıca, birçok yerde "yönetmelikle" yerine "tebliğle" şeklinde değişiklik yapıldı. Yeni 1527. maddenin 5. fıkra hükmü şöyledir:

"Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle düzenlenir. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümden değişiklik yapamazlar. Yönetmelik ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurullar ile 407 nci maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen Bakanlık temsilcilerinin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelir."

28. Bazı Hükümlerin Yürürlüğe Girişinde Yapılan Değişiklikler

6012 sayılı TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenecek şirketlerin özel hesap dönemlerinin hangi tarihte başlayacağı ve hangi standartların uygulanacağı, denetime tabi şirketlerin yetkili organları tarafından seçilen eski denetçilerin yerine hangi tarihe kadar "bağımsız denetçilerin" seçilmesi gibi düzenlemelerde değişiklikler yapıldı. Ayrıca, 6335 sayılı Kanunla, 6012 sayılı TTK'nın geçici 6. maddesine eklenen ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı nezdinde denetleme yapanlara sınavsız "bağımsız denetçi" olabilme olanağını bahşeden 4. fıkra da, 6353 sayılı Kanunla kaldırıldı. TTK'nın geçici 6. Maddesinin yeni şekli Şöyledir:

"(1) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenen şirketler 1/1/2013 tarihinde veya özel hesap

dönemi dolayısıyla daha sonraki bir tarihte başlayacak hesap dönemi için, münferit ve konsolide finansal tablolarının düzenlenmesinde, Türkiye Muhasebe Standartlarını uygulamak zorundadır. Geçiş döneminde hazırlanacak finansal tablolara ilişkin olarak Türkiye Muhasebe Standartlarında yer alan hükümler uygulanır.

(2) 400 üncü maddede öngörülen *denetçi*, 397 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre denetime tabi tutulan şirketlerin yetkili organı tarafından en geç 31/3/2013 tarihine kadar seçilir. Seçim ile birlikte 6762 sayılı Kanuna göre görev yapan denetçinin görevi sona erer. 397 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre denetime tabi olmayan şirketlerin 6762 sayılı Kanuna göre görev yapan denetçilerinin görevi de 31/3/2013 tarihinde sona erer. Bu tarihe kadar 6762 sayılı Kanuna göre görev yapan denetçi veya denetçilerin herhangi bir sebeple vazifelerinin sona ermesi hâlinde 6762 sayılı Kanunun 351 inci maddesi uygulanır. 31/12/2012 tarihinde veya özel hesap dönemi dolayısıyla daha sonraki bir tarihte sona erecek olan dönemin bilançosu, 6762 sayılı Kanun hükümleri uyarınca 6762 sayılı Kanun hükümlerine göre seçilmiş bulunan denetçi tarafından denetlenir. 1/1/2013 tarihini taşıyan veya özel hesap dönemi dolayısıyla daha sonraki bir tarih itibarıyla çıkarılmış bulunan açılış bilançosu, bu Kanuna göre seçilmiş denetçi tarafından ve bu Kanun hükümleri uyarınca denetlenir. Bu Kanun hükümlerine göre seçilen denetçi, denetimini bu Kanun hükümlerine göre yapar. Ancak, denetçi bu Kanunun 402 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, geçmiş yıla ait finansal tablolar ile gerekli karşılaştırmayı yapabilmek için, 6762 sayılı Kanuna veya diğer mevzuata göre hazırlanan finansal tablolara raporunda yer verir. Bu fıkra hükümleri uyarınca görevleri ve organ sıfatları son bulan denetçinin veya denetçilerin, 6762 sayılı Kanuna göre toplantıya çağırıldıkları genel kurullar toplanır ve azlık, 6762 sayılı Kanunun 367 nci maddesine göre görevleri sona eren denetçilere başvurmuşsa, o usule devam olunur.

(3) Bu fıkranın yürürlük tarihinden önce ilgili mevzuatları uyarınca seçilmiş bağımsız denetim kuruluşlarının denetimde geçen süreleri 400 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sürelerin hesaplanmasında dikkate alınır”.

29. Tasfiyenin Kolaylaştırılmasına İlişkin Yeni Hükümler

6102 sayılı TTK'ya eklenen geçici 7. madde ile, müfeseh olmasına veya sayılmasına karşın tasfiye edilemeyerek ticaret sicili kayıtlarından terkin edilmeyen anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin tasfiyelerine ve sicilden terkinine ilişkin kolaylaştırıcı düzenleme yapılmıştır. 16 fıkradan oluşan oldukça uzun ve detaylı olan geçici 7. maddenin hükmü şöyledir:

“(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde aşağıdaki hâlleri tespit edilen ya da bildirilen anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin tasfiyeleri ve ticaret sicilinden kayıtlarının silinmesi, ilgili kanunlardaki tasfiye usulüne uyulmaksızın bu madde uyarınca yapılır.

a) 24/6/1995 tarihli ve 559 sayılı Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname gereğince, sermayelerini anılan Kanun Hükmünde Kararname ile öngörülen tutarlara çıkarmamış anonim şirketler ile limited şirketler.

b) Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce veya yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde müfeseh olan anonim ve limited şirketler.

c) Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre herhangi bir nedenle dağılmış olan kooperatifler.

d) Sebebi ne olursa olsun aralıksız son beş yıla ait olağan genel kurul toplantıları yapılamayan anonim şirketler ile kooperatifler.

e) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce tasfiye işlemlerine başlanılmış ancak genel kurulun toplanamaması nedeniyle ara bilançoları veya son ve kati bilançosu genel kurula tevdi edilemediği için ticaret sicilinden terkin işlemi yapılamayan şirket ve kooperatifler.

(2) Davacı veya davalı sıfatıyla devam eden davaları bulunan şirket veya kooperatiflere bu madde hükümleri uygulanmaz.

(3) Bu madde kapsamındaki şirket ve kooperatifler; ilgili ticaret sicili müdürlüğünce resen veya herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş tarafından kanıtlarıyla birlikte yapılacak bildirimleri de kapsayacak şekilde, ticaret sicili kayıtları üzerinden yapılacak incelemeyle tespit edilir.

(4) Ticaret sicili müdürlüklerince;

a) Kapsam dâhilindeki şirket ve kooperatiflerin ticaret sicilindeki kayıtlı son adreslerine ve sicil kayıtlarına göre şirket veya kooperatifi temsil ve ilzama yetkilendirilmiş kişilere bir ihtar yollanır. Yapılacak ihtar, ilan edilmek üzere Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Müdürlüğüne aynı gün gönderilir. İlan, ihtarın ulaşmadığı durumlarda, ilan tarihinden itibaren otuzuncu günün akşamı itibarıyla, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılmış tebligat yerine geçer. Ayrıca anılan ilan, bildirici niteliği haiz olarak ilgili ticaret ve sanayi odası veya ticaret, sanayi ya da deniz ticaret odasının internet sitesinde aynen yayımlanır.

b) 559 sayılı Kanun Hükümünde Kararname gereğince sermaye artırımında bulunmayarak münfesihi olan şirketlere yapılacak ihtar; ortaklarından, yönetici veya denetçilerden ya da müdürlerinden tebliğ tarihinden itibaren iki ay içinde tasfiye memurunun bildirilmesi, aksi takdirde, bu madde hükümlerine göre ticaret sicili kayıtlarından unvanın silineceği, şirkete ait malvarlığının unvana ilişkin kaydın silindiği tarihten itibaren on yıl sonra Hazineye intikal edeceği ve bunun kesin olduğu açıkça yazılır.

c) Bu fıkranın (b) bendinde belirtilen şirketler dışında kalan kapsam dâhilindeki diğer münfesihi şirketler ile kooperatiflerden ayrıca, faaliyetlerine devam etme isteğinde bulunmaları hâlinde münfesihi olma nedenini ortadan kaldıran işlemlerin yapılarak ispat edici belgelerin bildirilmesi istenir.

(5) a) Tasfiye memuru olarak; şirket veya kooperatifin ortaklarından herhangi biri, ticaret siciline kayıtlı en son yetkilileri ya da bunların belirleyecekleri üçüncü şahıslar bildirilebilir. Tasfiye memuru olarak başka ortak veya yönetici tarafından bildirilen ortak veya yöneticiler ile üçüncü şahısların bu görevi kabul ettiklerine ilişkin yazılı beyan da bildirimde eklenir. Üçüncü şahısların tasfiye memuru olarak tescil edilebilmeleri ortakların veya yöneticilerin hiçbirinin tasfiye memuru olarak bildirilmemiş olmasına bağlıdır.

b) Dördüncü fıkra uyarınca yapılan ihtar ve ilan üzerine süresi içinde tasfiye memurlarını bildiren şirket ve kooperatiflerin, tasfiye memurları ve tasfiye adresi, ilgili ticaret sicili müdürlüğü

tarafından tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve ilgili odanın internet sitesinde ilan edilir.

c) Bu ilanda; şirket veya kooperatifin alacaklıları, alacaklarını kanıtlarıyla birlikte ilan tarihinden itibaren iki ay içinde tasfiye memurlarına bildirmeye davet edilir. Ayrıca ilanda, şirket veya kooperatifin mevcut malvarlığı ile alacak ve borçlarını gösterir listenin; belgeleri ile birlikte ilan tarihinden itibaren bir ay içinde, anonim şirket veya kooperatifin yönetim kurulu, kurulun bir veya birkaç üyesi, denetçileri, limited şirketlerde ise müdür veya müdürler tarafından ilgili tasfiye memuruna verilmesi ihtar edilir.

d) Bu fıkra gereğince yapılacak ilan, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılmış tebligat yerine geçer.

(6) a) Tasfiye memurları, alacaklıların alacaklarını bildirmeleri için öngörülen sürenin sonunda şirketin veya kooperatifin durumunu gösteren bir bilanço hazırlar ve tasfiyeyi altı ay içinde sonuçlandırır. Gerekli hâllerde bu süreyi aşmamak üzere, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca bir defaya mahsus olmak üzere ek süre verilebilir.

b) Tasfiye memurlarınca hazırlanan bilançoya göre şirket veya kooperatifin borçlarının varlığından fazla olması hâlinde tasfiye memurları durumu derhal alacaklılara bildirerek şirket veya kooperatifin iflasına karar verilmesi için mahkemeye başvuruda bulunmalarını ister. Bildirimde ayrıca, bildirim tarihinden itibaren üç ay içinde şirket veya kooperatifin iflası için mahkemeye müracaat edildiğinin bildirilmemesi hâlinde kaydın silineceği ihtar olunur. Alacaklıların başvurusu üzerine mahkeme iflasın açılmasına karar verir ve tasfiye İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yürütülür. Süresi içinde şirket veya kooperatifin iflası için mahkemeye müracaat edildiğinin bildirilmemesi hâlinde tasfiye memurlarının başvurusu üzerine ilgili şirket veya kooperatifin unvanı ticaret sicilinden silinir ve bu durum Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir.

(7) Bu madde hükümlerine göre yapılacak tasfiye işlemlerinde, ilgili kanunların veya esas sözleşmelerin genel kurul kararı alınmasını zorunlu kılan hükümleri uygulanmaz.

(8) Bu madde kapsamında tasfiye memurlarınca düzenlenecek son ve kati bilançonun ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi ile tasfiye sona ermiş kabul edilir ve şirketin unvanı ticaret sicilinden silinerek Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir. İflasına karar ve-

rilen şirket veya kooperatifin ise iflas işlemlerinin tamamlandığının bildirilmesi üzerine şirketin veya kooperatifin unvanı ticaret sicilinden silinir ve bu durum Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir.

(9) Tasfiye memurlarına beşinci fıkranın (c) bendinde belirtilen bilgi ve belgelerin verilmemesi veya tasfiye memurlarınca da bu bilgi ve belgelere erişilememesi hâlinde durum ticaret sicili müdürlüğüne bildirilerek, başka bir işleme gerek kalmaksızın unvan silinir ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir.

(10) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce tasfiye işlemlerine başlanılmış şirket veya kooperatiflerin genel kurullarının, kanunun öngördüğü asgari süre ve şartlara uygun olarak toplantıya çağrılmış olmasına rağmen iki defa üst üste toplanamaması ve bu durumun tevsik edilmesi kaydıyla tasfiye memuru tarafından son ve kati bilançonun ticaret sicili müdürlüğüne tevdi edilmesi ile tasfiye sona ermiş kabul edilir ve unvan ticaret sicilinden silinerek Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir.

(11) Dördüncü fıkra uyarınca yapılan ihtar ve ilana rağmen, süresi içinde cevap vermeyen veya tasfiye memurunu bildirmeyen yahut durumunu kanuna uygun hâle getirmeyen veya faaliyette bulunduğunu adres ve kanıtlarıyla birlikte bildirmeyen şirket ve kooperatiflerin unvanı ticaret sicilinden resen silinir. Resen unvanı silinen şirket ve kooperatifler, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ilgili odanın internet sitesinde ilan edilir.

(12) Altıncı fıkranın (b) bendi, dokuzuncu fıkra ve onbirinci fıkra uyarınca ticaret sicilinden unvanları silinecek şirket veya kooperatiflerin borçları, unvanlarının silinmesine engel teşkil etmez. Ancak, ticaret sicilinden kaydı silinen anonim şirketler ve kooperatiflerin kanuni temsilcileri ile limited şirket ortaklarının, silinme tarihinden önceki kamu borçlarından doğan sorumlulukları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında devam eder.

(13) Bu madde uyarınca yapılacak tescil ve kayıt silme işlemleri her türlü harçtan, bu işlemler için düzenlenecek kağıtlar damga vergisinden müstesnadır.

(14) Bu madde kapsamında Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanacak olan ilanlardan ücret alınmaz.

(15) Bu maddede düzenlenmeyen hususlarda ilgili kanun ve esas sözleşmelerde öngörülen usullere göre hareket edilir. Bu madde gereğince tasfiye edilmeksizin unvanı silinen şirket veya kooperatiflerin ortaya çıkabilecek malvarlığı, unvana ilişkin kaydın silindiği tarihten itibaren on yıl sonra Hazineye intikal eder. Hazine bu şirket ve kooperatiflerin borçlarından sorumlu tutulmaz. Tasfiye memurlarının sorumlulukları konusunda, özel kanunlardaki sorumluluğa ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Kanun veya Kooperatifler Kanunu hükümleri uygulanır. Ticaret sicilinden kaydı silinen şirket veya kooperatifin alacaklıları ile hukuki menfaatleri bulunanlar haklı sebeplere dayanarak silinme tarihinden itibaren beş yıl içinde mahkemeye başvurarak şirket veya kooperatifin ihyasını isteyebilir.

(16) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin düzenlemeleri yapmaya yetkilidir”.

30. Oy Hakkındaki İmtiyaz Bir Yıl Sonra Uygulamasına İlişkin Değişiklik

6013 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli hakkında Kanunun (TTKYUK) 28. Maddesinin 5. Fıkrası değiştirilerek, oy hakkındaki imtiyazın, ibra ve sorumluluk davası açılması hallerinde”, TTK’nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl sonra uygulanacağı öngörüldü. Bu maddenin yeni metni şöyledir.

“(5) Türk Ticaret Kanununun 479 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi, anılan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl sonra uygulanır.”

KAYNAKÇA

6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun

Çağlar, Hayrettin, Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması, Ankara 2010

Çoştan, Hülya, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümlerine Göre Anonim Şirketin Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Yapılanmasında Alacaklının Korunması, Ankara 2009

Doğan, Beşir Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul 2011

Karasu, Rauf, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2009

Okutan-Nilsson, Gül, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğu Hukuku, İstanbul 2009

Tekinalp, Ünal, Tek Kişilik Ortaklık I, İstanbul 2011

**ELEKTRONİK ORTAMDAKİ TİCARET SİCİLİ
İŞLEMLERİ VE MERSİS**
*TRADE REGISTRY TRANSACTIONS IN ELECTRONIC MEDIA
AND MERSIS*

Prof. Dr. Seyithan DELİDUMAN*
Yrd. Doç. Dr. / Asst. Prof. Serdar ACAR**

ÖZET

Bu çalışmada, yeni Türk Ticaret Kanunu ile, ticaret sicili işlemlerine ilişkin getirilen önemli yenilikler ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ticaret sicili, sicil kayıtları, elektronik ortam, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

ABSTRACT

In this essay, the important innovations regarding trade registry transactions are discussed and reviewed according to the new Turkish Commercial Code.

Keywords: Trade registry, registrations, electronic media, Turkish Commercial Code numbered 6102

Giriş :

1. 6102 sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanunu'nun ticaret sicili hakkında getirdiği en önemli yenilik, sicil kayıtlarının elektronik

* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku ABD. Öğretim Üyesi.

** Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku ve Deniz Hukuku ABD. Öğretim Üyesi.

ortamda tutulması, tescile esas belgelerin elektronik ortamda dosyalanması ve saklanmasıdır. Bilindiği üzere, TTK Tasarısı, Başbakanlık tarafından 09.11.2005 tarihinde TBMM Başkanlığı'na arz edilmişti. Tasarı uzun bir gecikmeden sonra 13.01.2011 tarihinde kanunlaşmış, 01.07.2012 tarihinde de yürürlüğe girmiştir. Arada geçen sürede aynı konuda yaşanan diğer önemli gelişme, Yüksek Planlama Kurulu'nun Bilgi Toplumuna Stratejisi Eylem Planı (2006 - 2010) uyarınca, kısa adı MERSİS olan Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'nin kurulmasının kararlaştırılmasıdır. Çalışmamızda bu gelişmeler hakkında bilgi verilecek, ardından bir değerlendirme yapılacaktır.

Türk Ticaret Kanunu :

2. 6762 sayılı (Eski) Türk Ticaret Kanunu'nun ticaret sicili hakkındaki hükümleri 6102 sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanunu'nda büyük ölçüde korunmuştur. Bununla beraber, Avrupa ülkelerinde görülen üç gelişme TTK'ya yansıtılmıştır. Bunların ilki; ticaret sicilinin elektronik ortamda tutulması, tescile esas belgelerin elektronik ortamda dosyalanması ve saklanmasıdır. Diğer ikisi ise, (i) aleniyetin artırılması ile sicilin olumlu ve olumsuz fonksiyonlarının geliştirilmesi ve (ii) görünüşe güven nazariyesinin ticaret sicilinin merkezi haline getirilmesidir¹.
3. TTK'nın ticaret sicili ve elektronik ortam ile ilgili 24/2 maddesi şöyledir:

“Ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Kanununun 26 ncı maddesine göre çıkarılacak yönetmelikte gösterilir. Bu kayıtlar ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen merkezi ortak veri tabanı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde oluşturulur.”

¹ TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 96, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Genel Gerekçe, s.23, 38.

4. “Güvenli elektronik imza” kenar başlıklı TTK, m.1526/3 ise şöyledir:

“Ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirlere ilişkin olarak, bu Kanunun zorunlu tuttuğu bütün işlemler elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile de yapılabilir. Bu işlemlerin dayanağı olan belgeler de aynı ortamda düzenlenebilir. Zaman unsurunun belirlenmesi gereken ve yönetmelikte düzenlenen hallerde güvenli elektronik imzaya eklenen zaman damgasının tarihi, diğer hallerde merkezi veri tabanı sistemindeki tarih esas alınır.”

5. Genel Gerekçe’de konu ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır²:

“Ticaret sicilinde, AT’nın şirketlere ilişkin birinci yönergesine ve eklerine uygun, gelişmelerin ve gereksinimlerin gerekli kıldığı değişiklikler yapılmıştır. Bunların başında, tescil ve ilâna tabi konuların düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda kullanıcılara sunulabildiği bir bilgi bankasının TOBB nezdinde kurulması gerekmektedir. Bu yenilik önce elektronik ortamda çalışan yerel, daha sonra da tek (merkezi) ticaret siciline geçişi kolaylaştıracaktır.”

6. TTK, m.24/2’ye ait madde gerekçesi ise şöyledir³:

“... Türkiye çapında sicil kayıtlarına elektronik ortamda ulaşılabilmesinin sağlanması amacıyla, söz konusu kayıtların düzenli bir tarzda depolandığı bir bilgi bankasının kurulması öngörülmüştür. Bu bilgi bankası Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde bulunacaktır. ... Bilgilere elektronik ortamda ulaşılabilmesi ile sadece bilgi toplumunun gereklerinden biri yerine getirilmiş olmayacak, aynı zamanda geniş aleniyetle gerçek anlamda şeffaflık gerçekleştirilerek kayıtlardaki yolsuzlukların, aykırılıkların ve düzensizliklerin de önüne geçilebilecektir.

Bilgi bankasındaki kayıtlar üçüncü kişilere karşı ileri sürülme gibi hukuki bir gücü ve etkiyi haiz değildir. Ancak bu kayıtlar, kaydın yolsuz olduğuna veya kayıt bulunması gerekirken kayda yer verilmemiş olduğuna inananları, esas sicil ka-

² TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 96, s.38.

³ TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 96, s.79.

yıtlarında gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla hukuki yollara başvurmak için harekete geçirilecektir. Bilgi bankasına giriş serbest olacağı için, herkes kayıtları denetleyebilecektir. Sistemin yerleşmesi ve işleyiş kurallarının tam olarak ortaya çıkması halinde bir kanun değişikliğiyle bilgi bankasına hukuki işlevler de tanınabilir.”

7. Bakanlık tarafından hazırlanmış olan Ticaret Sicili Tüzüğü Taslağı 17.04.2012 tarihinde görüş ve önerilere açılmıştır⁴. Taslak'ın 11 ilâ 19. maddelerinde konuyla ilgili çeşitli hükümler yer almaktadır. Detayların ise Bakanlık tarafından çıkarılacak ayrı bir tebliğ ile düzenleneceği belirtilmiştir (m.12/10, 13/4). Taslak'ın getirdiği düzenlemenin ana hatları şöyledir:
 - (i) Ticaret sicilinde tutulması gereken defterler (gelen evrak, vb.) MERSİS'te tutulacaktır (m.11).
 - (ii) Ticaret sicili işlemleri MERSİS üzerinden gerçekleştirilecek, kayıtlar MERSİS ortamında tutulacaktır (m.12). Her ticari işletme, şirket ve bunların şubelerinin bir MERSİS numarası olacaktır. Dolayısıyla, belge ile fiziki olarak yapılan başvurulara ait kayıtlar ticaret sicili müdürlüklerince doğrudan MERSİS'e girilecektir. Bunun yanı sıra, ilgililer de her türlü işlem için belge ile fiziki başvuru yerine elektronik ortamda başvuru yapabilecektir; bu başvurularda güvenli elektronik imza ve zaman damgası kullanılacaktır.
 - (iii) Ticaret sicili işlemlerine dayanak olan belgeler de elektronik ortamda saklanacak herkes gerek sicil kayıtlarını ve gerekse bunlara dayanak olan belgeleri elektronik ortamda inceleme ve bunların örneklerini alma hakkına sahip olacaktır (m.14).
 - (iv) Ticaret sicili kayıtlarında sonradan yapılan değişiklik ve silme işlemleri ve bunların dayanakları da, pasif kayıtlar olarak, anlaşılabilir ve erişilebilir şekilde olacaktır (m.12/3).
 - (v) Kaydedilen veriler hukuki güvenlik, kalıcılık ve kalite açısından uzun süreli arşivlemeye ilişkin standartlara uygun olarak muhafaza edilecek, bunların formatı belirli elektronik sistem-

⁴ <http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/icerik/308/1162/yeni-turk-ticaret-kanunu-geregi-hazirlanan-tuzuk-taslaklari-goru.html>.

ler ya da yazılımlar üreten bir firmaya bağımlı olmayacak, veri güvenliği güncel teknik standartlara uygun şekilde sağlanacak, veriler periyodik olarak veri taşıyıcılara yedeklenecek ve bunların teknik bakımı yapılacaktır (m.13/1-2).

MERSİS :

8. Yüksek Planlama Kurulu'nun 2006 - 2010 yılları için Bilgi Toplumu Stratejisi hakkında hazırladığı Rapor ile Eylem Planı 28.07.2006 tarih ve 26242 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Burada kısa adı MERSİS olan bir Merkezi Sicil Kayıt Sistemi kurulması kararlaştırılmıştır.

9. “*Merkezi Tüzel Kişilik Bilgi Sitemi*” adlı 56 nolu eylem, “*Vatandaş Odaklı Hizmet Dönüşümü*” başlığı ve “*İş Dünyası*” alt başlığı altında yer almaktadır. Başlangıç tarihi 2006 ve süresi 6 ay olarak belirlenen bu eylemle ilgili sorumluluk, başka kurum ve kuruluşlarla beraber, Bakanlık ve TOBB’a verilmiştir. Eylemin amacı ise şöyle açıklanmıştır:

“Kamu kurumlarının tüzel kişiliklerle ilgili ihtiyacı olan bilginin tek noktadan sunulması, sisteme dahil kişiliklere ait bilgilerin vergi numarası ile bir sistemde birleştirilmesi sağlanacak, sistemde tutulan şirket bilgileri uluslararası standartlara uyumlu hale getirilecektir. Ayrıca, sistemde yer alan bilgilerin, kişisel bilgilerin mahremiyeti ve AB müktesebatı çerçevesinde belirlenecek kurallara göre çeşitli özel sektör kuruluşlarıyla paylaşımı gerçekleştirilecektir.”

10. “*Çevrimiçi Şirket İşlemleri*” adlı 16 nolu eylem de konuyla ilgilidir. Bu eylem, “*Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin İş Dünyasına Nüfuzu*” başlığı ve “*Devlet ile İş Yapma Kolaylıklarının Sağlanması*” alt başlığı altında yer almaktadır. Başlangıç tarihi 2007 ve süresi 18 ay olarak belirlenen bu eylemle ilgili sorumluluk, başka kurum ve kuruluşlarla beraber, Bakanlık ve TOBB’a verilmiştir. Eylemin amacı ise şöyle açıklanmıştır:

“Yeni şirket kurulumu, çeşitli lisans başvuruları, mali destek ve teşvik başvuruları, çalışan SSK kayıtları, gümrük işlemleri, vergi beyan ve ödemeleri, iflas başvuruları, unvan değişikliği ve genel kurul bildirimleri gibi işlemler tek bir noktadan çevrimiçi olarak yapılabilecek, onaylanacak ve arşivlenecektir.”

11. Bakanlık açıklamasına göre; 24.12.2008 itibariyle Merkezi Tüzel Kişilik Bilgi Sistemi Projesi, 10.08.2010 tarihi itibariyle de Çevrimiçi Şirket İşlemlerinin Merkezi Tüzel Kişilik Bilgi Sistemi Projesi Entegrasyonu ile yazılım alt yapısı çalışmaları tamamlanmıştır. Sistem, 19.04.2010 tarihi itibariyle Mersin Ticaret Sicili Müdürlüğü'nde hizmete alınmıştır. 08.10.2010 tarihinde de her iki projenin birleştirilmesi ile Merkezi Sicil Kayıt Sistemi "MERSİS" adını almıştır⁵.

Değerlendirme :

12. Ticaret sicili hakkındaki yenilikler, başka şeyler yanında, 09.03.1968 tarih ve 68/151 sayılı Yönerge'den etkilenmiştir. Aslında şirketler hukukuna dair olan bu yönerge, ticaret sicili hakkında hükümler içeriyor, ticaret sicili üzerinden kamuyu aydınlatma ve şeffaflığın sağlanmasını öngörüyordu⁶. Sonraki tarihlerde daha da geliştirilen bu hükümler Avrupa ülkelerinin hukuklarına 1968 yılında girmiş iken, ilk düzenlemedeki standartları karşılayan bir şeffaflığın dahi 2000'li yıllarda ülkemizde bulunmaması, büyük bir eksiklikti. Bu itibarla yapılan düzenleme son derece yerindedir.
13. Ticaret sicili hakkındaki bu yapısal değişiklik ancak TTK ile gerçekleşmekle beraber, 2000'li yıllarla beraber bazı olumlu gelişmeler ve pilot uygulamalar da olmuştu. Diğer bütün benzerlerinde olduğu gibi, İstanbul Ticaret Sicili'nde de, herhangi bir inceleme için müdürlüğe gitmek, sicil numarasını vererek ilgili şirketin dosyasını istetmek, gelen dosyayı inceleyip istenen evrakın fotokopisini çektirmek, gerekiyordu. Bu eski uygulama yerine, İstanbul Ticaret Sicili'nde gerçekleştirilen bir pilot uygulama ile bütün sicil dosyaları elektronik ortama aktarılmıştı. Müteakiben, yeteri kadar bilgisayar ve yazıcı tahsis etmek sureti ile, müdürlük içinde avukatların yararlanabileceği

⁵ <http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/icerik/52/492/merkezi-sicil-kayit-sistemi-mersis.html> (Son ziyaret: 06.08.2012)

⁶ Geniş bilgi için bkz. Arslan KAYA, "Ticaret Sicili ve Sermaye Şirketlerinde Kamuyu Aydınlatma", Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna Uyumuna –Acquis Communautaire'nin Alınması-, Açıklamalar, Değerlendirmeler, Öneriler, İstanbul, 2001 (Proje Yöneticisi: Ünal Tekinalp), s.485 vd.

özel bir fiziki mekan da kurulmuştu. Böylece, avukatlar ilgili şirketin sicil dosyasındaki evrakı bilgisayar ortamında inceleyebiliyor, gerekli gördüklerini de yazdırabiliyordu. Bu son derece yerinde, çağın gereklerine uygun bir uygulama idi. Buna karşılık, uygulamanın bazı eksiklikleri de vardı:

14. Birincisi, böyle bir inceleme yapabilmek için Sirkeci’de bulunan müdürlük binasına gitmek gerekmesidir. İstanbul gibi bir şehirde bu çoğu zaman önemli bir külfettir. Ayrıca, İstanbul’daki şirketlerin sicil kayıtlarını incelemeye sadece İstanbul’daki avukatların değil, başka şehirlerdeki avukatların ve diğer kişilerin de ihtiyacı vardır. Diğer taraftan, müdürlük binasına kadar gittikten sonra, dosyayı fiziki olarak incelemek ile elektronik ortamda incelemek arasında büyük bir fark da yoktur.
15. İkincisi, inceleme programı için seçilen ara yüzün kötü denebilecek ölçüde karmaşık olmasıdır. Bu satırların yazarı, bu tür uygulamaları rahat kullanma becerisine sahip ve pek çok benzerini de kullanmış olmakla beraber, söz konusu uygulamayı ilk denediğinde oldukça zorlanmış, ayrıca pek çok avukatın da görevliden ya da yakındaki diğer avukatlardan yardım istediğine sıkça şahit olmuştur. Hâlbuki bu tür programlar ne kadar basit ve ergonomik olursa amaca o kadar iyi hizmet eder. Programcılıktan yazarlığa, otomotivden inşaata kadar her alanda, yalınlık, yapılan işte ustalık gerektirir. Dolayısıyla, hizmet sağlayıcıların iyi seçilmesi oldukça önemlidir.
16. Üçüncüsü ise, dosya içeriği olan bütün evrakın resim formatında depolanmasıdır. Word, PDF gibi yazı formatlarından farklı olarak, resim formatındaki elektronik dosyalarda çoğunlukla kelime ile arama yapılamamaktadır. Bu çok önemli bir farklılıktır. Mesela, bir şirketin 150 sayfalık dosyası inceleniyor ve yalnızca müdür seçimleri ile ilgili evrak aranıyorsa, “müdür” kelimesi için bir tarama yapıldığında bütün ilgili belgeler otomatik olarak taranır ve saniyeler içinde bulunur. Bunlar belki de üç adet belgedir. Hâlbuki, bütün belgeler resim formatında depolandığı zaman bu mümkün olmaz, o üç belgeyi bulabilmek için 150 belgenin tamamını incelemek gerekir. Bu da büyük bir külfettir.

17. Diğer taraftan, yine 2000’li yıllarla beraber, Ticaret Sicil Gazetesi de elektronik ortama aktarılmıştır. Bu, bazı özellikleri dolayısıyla İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğü’nün pilot uygulamasına nazaran daha öne çıkmaktadır. Zira inceleme internet ortamında yapılabildiği için, müdürlüğe gitmek gerekmemekte, herkes internet bağlantısına sahip bir bilgisayar ile dilediği yerden bu incelemeyi yapabilmektedir. Bu da çok büyük bir avantajdır. Fakat bu uygulamanın özelliği gereği, internette yayınlanan içerik gazete metninden ibarettir. Dolayısıyla, sadece gazetede ilan edilen hususlar görülebilir, tescile esas belgeler ise görülemez. Mesela, ilan edilen anonim şirket genel kurul kararı görülebilir, fakat hazırun cetveli ise görülemez. Bunun yanı sıra, gazetenin 2000 yılından önceki tarihlere ait nüshaları da bu sistemde yer almadığı için, bunlara internet ortamında erişilemez.
18. İstanbul Ticaret Odası’nın gerçekleştirdiği pilot uygulamaya dair şahit olduğumuz diğer bir aksaklığı da burada yeniden belirtmekte yarar bulunmaktadır: 2007 yılında, kuruluşun sonra devralma hakkındaki (E)TTK, m.311 üzerine bir makale hazırlıyorduk⁷. Sınırlı sayıdaki istisna bir kenara bırakılırsa her anonim şirketin bu maddeye uygun en az bir işlem gerçekleştirmiş olması gerekiyorken, (E)TTK’nın yürürlük süresi boyunca bu hükme kimsenin uymadığını iddia ediyorduk ve bu iddiayı rakamlarla da ispat etmeyi düşünmüştük. Bu amaçla, 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde bir başvuru yaptık ve 1996 - 2006 yılları arasında tescil edilen anonim şirketlerin kaçının mevsuf kuruluş hükümlerine göre kurulduğu ile yine aynı yıllara ilişkin olarak TTK, m.311 çerçevesinde ayın devralan şirketlerin sayısını sorduk. İstanbul Ticaret Odası Ticaret Sicili ve Tescil Şubesi’ne ait 03.07.2007 tarih ve 99308 sayılı cevapta şöyle denilmişti: “... bu hususlar tescil işlemleri sırasında bilgisayar kayıtlarımıza tanıtılmadığından yazınızda belirtilen dönemlerdeki sayıların derlenmesi mümkün olmamıştır.”. Dolayısıyla, böyle bir ampirik inceleme yapabilmek için 1996 - 2006 yılları arasında tes-

⁷ Serdar ACAR, “Themis’in mi Yoksa Demokles’in mi: TTK, m.311 Kimin Kılıcı?”, Legal Hukuk Dergisi, Yıl.6, Sa.67, Temmuz 2008, s.2295 vd.

cil edilen bütün şirketlere ait dosyaların bütün içeriğinin tek tek incelenmesi gerekiyordu. Tabiatıyla, bu pratik açıdan mümkün değildi.

19. Pilot uygulamaya ait bu ve yukarıdaki diğer aksaklık, tescile esas belgelerin basitçe resim formatında taranarak sisteme aktarılması, diğer verilerin de kullanılan programın varsayımlarına ve programın kendi formatına uygun şekilde girilmesinden kaynaklanmaktadır. Bir açıdan bakılırsa, bu kadarının bile ne kadar büyük bir gelişme olduğu, tartışmadan uzaktır. Fakat başka açılardan, toplanan bütün bu veriler işe yaramaz bulunabilir. Zira son tahlilde binlerce şirkete ait dosyalar içindeki bütün belgeleri tek tek incelemek gerekiyorsa, bunu dosya üzerinden fiziki olarak yapmakla bilgisayar üzerinden elektronik ortamda yapmak arasında büyük bir fark yoktur. Belirtilen aksaklığı sonradan düzeltebilmek de büyük ihtimalle mümkün olmayacağından, bütün dosyaların yeni baştan taranması gerekir. İstanbul Ticaret Odası'nın bunu yapabilmesi, önemli sayıda personel tahsis etmek sureti ile en az bir yıl almış olmalıdır. Dolayısıyla, böyle bir çalışmaya başlamadan evvel çalışmanın üzerine kurulu olduğu varsayımları iyi belirlemek büyük önem taşımaktadır.
20. Bu bağlamda, mümkün olduğu ölçüde ham ve fakat işlenebilir veri toplamak oldukça önemlidir. Zira özellikle araştırmacılar, bir veri tabanını onu hazırlayan kişinin aklına bile gelmeyen amaçlarla kullanmak isteyebilirler. Eğer veriler hazırlanan uygulamanın kendi varsayımları doğrultusunda toplanıp işlendikten sonra depolanırsa, bu çalışma şekli uygulamanın kendi varsayımlarına uygun olabilir. Buna karşılık, herhangi bir araştırmacının bu işlenmiş verileri ayrıştırıp yeniden ham hale getirdikten sonra farklı bir analiz için yeniden işleyebilmesi, çoğu zaman mümkün olmaz. Ayrıca, tıpkı bugünün ihtiyaçları ile yirmi yıl öncesine ait ihtiyaçlar farklı olduğu gibi, yirmi yıl sonrasının ihtiyaçları da yine farklı olacaktır. Dolayısıyla, bundan yirmi yıl sonra bugünden düşünülmemiş yeni ihtiyaçlar ortaya çıktığı zaman, bu işlenmiş verileri ayrıştırıp yeni baştan işlemenin mümkün olmadığı görülebilir. Ticaret Sicili Tüzüğü Taslağı'nda bu hususlar üzerine herhangi bir hüküm

yoktur. Tebliğ hazırlanırken ve özellikle teknik çalışmalar yapılırken, bu hususların dikkate alınması gerekir.

21. Bununla beraber, Taslak, m.13'te veri güvenliği ile ilgili isabetli düzenlemeler bulunduğu görülmektedir. Diğer şeyler yanında, (a) bendine göre: “*Verilerin formatı, belirli elektronik sistemler ya da yazılımlar üreten bir firmaya bağımlı olmamalıdır*”. Gerek veri toplama ve arşivleme ve gerekse ticaret sicili ile ilgili her türlü işlemin elektronik ortamda yapılmasının esas olduğu kabul edilince, sistemin en önemli özelliğinin devamlılık olduğu ön plana çıkmaktadır. Taslak'ta da süresiz olarak saklanacağı belirtilen ticaret sicili kayıtları, herhangi bir elektronik sistem, yazılım ve hatta bunları üreten firmalardan çok daha uzun sürelidir. Bir üretici firmanın iflâs etmesi veya faaliyetini durdurmasının ticaret sicili işlemlerini aksatması kabul edilebilir değildir. Benzer şekilde, gerek elektronik sistemler ve gerekse yazılımlar, her yıl yenilenmek gibi bir gelişme süreci içerisinde. Bu geliştirme çalışmalarının ticaret sicili işlemlerini herhangi bir şekilde aksatması, ekonomik açıdan fazla külfetli olması da kabul edilebilir değildir. Dolayısıyla, bu konuda dışarıdan alınacak hizmetlerin sağlayıcıları ile yapılacak anlaşmalar da son derece önemlidir. Benzer şekilde, ileriki yıllarda bir hizmet sağlayıcı yerine yenisi seçildiğinde, mevcut veriler bu yeni hizmet sağlayıcı tarafından da kullanılabilir olmalı, bu konuda herhangi bir aksaklık çıkmamalıdır. Bu nedenlerle, (a) bendi kurulan sistemin en önemli ilkelerinden biridir. Bu konudaki teknik detayların Bakanlık tarafından önümüzdeki dönemde hazırlanacak olan Tebliğ'de yer alması beklenmektedir.
22. MERSİS sistemi ile ilgili olarak Eylem Planı'nda öngörülen takvim dolduğu halde çalışmaların halen tamamlanmadığı, görülmektedir. Halen bununla ilgili bir internet sitesi bulunmakta, siteye üye olunabilmekte, şirketler için birer MERSİS numarası verildiği görülmekte, fakat en azından kamuya açık olan bölümde başkaca herhangi bir inceleme yapılamamaktadır. Tebliğ için bir taslak da henüz hazırlanmamış olmadığından, gecikme yaşandığı ve çalışmaların halen sürdüğü, anlaşılmaktadır. Çalışmaların takvime uygun şekilde yapılması

önemli olmakla beraber, amaçlara uygun ve düzgün çalışan bir sistem kurulması çok daha önemlidir.

23. TTK'nın gerekçesinden; TOBB bünyesinde bir elektronik bilgi bankası oluşturulacağı, ticaret sicili müdürlüklerinin de kayıtlarını elektronik ortamda tutacakları, bir geçiş süresi için bu ikilik devam ettikten sonra nihai olarak tek bir merkezi elektronik sicile geçileceği, o zamana kadar TOBB tarafından tutulan bilgi bankasının kanunda sicile bağlanan hukuki sonuçları doğurmayacağı, kuvvetle muhtemel olarak burada sadece sicil müdürlüklerinden gelen bazı verilerin kayıt olarak yer alacağı ve tescile esas belgelerin bu bilgi bankasında yer almayacağı, fakat nihai amaç gerçekleşince bir kanun değişikliği ile bilgi bankasındaki kayıtlar için de hukuki sonuçlar kabul edilebileceği, anlaşılmaktadır. Bununla beraber, Yüksek Planlama Kurulu'nun Eylem Planı, Ticaret Sicili Tüzüğü Taslağı ve MERSİS'in kurulması ile süreç nihai amaca doğru evrilmiştir. Kanaatimizce bir geçiş süreci öngörmek yerine, doğru olan da budur. Eğer bütün ticaret sicili kayıtları ve tescile esas olan belgeler MERSİS üzerinden girilecek, burada depolanacak ve buradan incelenecekse, sicile bağlanan hukuki sonuçların aynısı MERSİS kayıtlarına da bağlanabilecektir.

Sonuç :

24. 6102 sayılı TTK'nın ticaret sicili hakkında getirdiği en önemli yeniliklerin başında, sicil işlemlerinin yapılması, belgelerin depolanması ve ticaret sicilindeki her türlü inceleme için elektronik ortamın kullanılması gelmektedir. Bu bir yönüyle teknolojinin ve bilgi toplumu olmanın gereklerine uygundur. Diğer yönüyle, tescil edilecek hususlar ve ilan edilecek hususlar arasındaki makasın daraltılması gibi başka şeylerle beraber, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkelerinin bir gereğidir. Avrupa ülkelerinde bu yönde önemli çalışmalar yapılmış iken, orada 1968 yılında öngörülen şeffaflık standartlarının dahi ülkemizde bulunmayışı çok önemli bir eksiklikti. Bu eksikliğin, başka etkenler yanında, çek hukukunun yozlaşması gibi çok önemli pratik sonuçları da ülkemizde görülüyordu. TTK Gerekçesi'nde bir geçiş döneminin akabinde elektronik ortamda tutulan merkezi bir ticaret siciline geçileceği belirtilmiş ol-

makla beraber, 2005 yılından beri geçen süredeki gelişmeler, Yüksek Planlama Kurulu'na ait Eylem Planı ve sonuçta kurulan MERSİS ile, nihai amaca doğrudan geçileceği, anlaşılmaktadır. Bu çalışmalar, son derece gerekli ve özlenen çalışmalardır. 2000'li yıllardan itibaren Ticaret Sicili Gazetesi'nin elektronik ortamda yayınlanması ve herkesin erişimine açık olması, İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğü'ne ait pilot uygulama gibi, başka önemli gelişmeler de olmuştur. Oldukça önemli bu çalışmalar bazı eksikler de içeriyordu. Bunlardan edinilen tecrübe ışığında yeni sistemde bu eksikliklerin giderilmesi, öngörülen amaçların sağlanabilmesi açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

Arslan **KAYA**, "Ticaret Sicili ve Sermaye Şirketlerinde Kamuyu Aydınlatma", Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna Uyumu – Acquis Communautaire'nin Alınması-, Açıklamalar, Değerlendirmeler, Öneriler, İstanbul, 2001

Serdar **ACAR**, "Themis'in mi Yoksa Demokles'in mi: TTK, m.311 Kimin Kılıcı?", Legal Hukuk Dergisi, Yıl.6, Sa.67, Temmuz 2008

TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayısı: 96, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324)

<http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/icerik/52/492/merkezisicil-kayit-sistemi-mersis.html>

<http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/icerik/308/1162/yeni-turk-ticaret-kanunu-geregi-hazirlanan-tuzuk-taslaklari-goru.html>

**6102 SAYILI (YENİ) TÜRK TİCARET KANUNUNA
GÖRE TİCARET SİCİLİ**
*THE TRADE REGISTRY ACCORDING TO THE (NEW) TURKISH
COMMERCIAL CODE NUMBERED 6102*

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR*

ÖZET

Bu makalede, yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte ticaret siciline ilişkin meydana gelen yenilikler ve değişiklikler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Ticaret Kanunu, ticaret sicili, ticari yaşam, elektronik sicil, sicil işlemleri

ABSTRACT

In this article, the innovations and alterations regarding trade registry are mentioned according to the new Turkish Commercial Code.

Keywords: *Turkish Commercial Code, trade registry, business life, electronic registry, registry transactions*

GİRİŞ

Yaklaşık elli beş yıldan bu yana ülkemizin ticari hayatına hizmet veren 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (eski TTK)¹, 1 Temmuz 2012 tarihinde yerini yeni TTK'ya bırakmıştır. Türk ticaret hayatının en önemli çıkışları yaptığı, sanayinin geliştiği, dış ticaretin ciddi bir ivme yakaladığı bu zaman zarfında eski TTK üzerine düşen vazifeleri bazı eksiklikler bulunsa da hakkıyla ifa etmiştir. Ancak dünyadaki bilgi ve

* Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

¹ 6762 Sayılı ve 29.06.1956 tarihli Türk Ticaret Kanunu, 09.07.1956 Tarih ve 9353 Sayılı Resmi Gazetede yayımlandı.

teknolojik gelişmelerin, tabir caizse, baş döndürücü bir hızla geliştiği son yirmi yıldan sonra artık ticaretin ve bununla ilgili mevzuatın da yenilenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ayrıca dünyadaki klasik duvarların yıkılması, ticaretin sınırlarının ortadan kalkması da mevzuat yeniliklerini gündeme getirmiştir. Ülkemizde de hissedilen söz konusu ihtiyaçların ardından yaklaşık on yıllık bir çalışmanın ürünü olan yeni TTK² kabul edilerek 1 Temmuz 2012’de yürürlüğe girmiştir. Hakkında önemli eleştiriler bulunan ve yürürlüğe girmeden hemen önce ciddi bir revizyon geçiren Kanun, her şeye rağmen dünyadaki ekonomik ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilecek özelliklerle donatılmış durumdadır.

Güncel gelişmeler dikkate alınarak hazırlanan yeni TTK’da ticaret sicili de yeniden ele alınmış ve hem teknolojik yeniliklere hem uluslararası ticarete uygun bir sistem oluşturulmaya çalışılmıştır. Kanunda hazırlanan yeni sistem esas itibariyle korunmakla birlikte 6335 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun³ çerçevesinde yapılan değişikliklerin bir kısmı da ticaret sicili hakkındadır. Yeni Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte hem ticaret siciline ilişkin hükümler hem de özellikle ticaret şirketlerine dair düzenlemeler ticaret siciline ilişkin yenilikler ve değişiklikler meydana gelmiştir. Ticaret siciline ilişkin düzenlemeler yeni TTK’nın yanı sıra Ticaret Sicili Tüzüğü’nde de (TST) ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır. Yeni TTK’ya uygun şekilde çıkarılması planlanan tüzük taslağı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın internet sayfasında yayınlanan kamuoyunun bilgine sunulmuştur.

Çalışmamızda yeni TTK ve Ticaret Sicili Tüzük Taslağı (TSTT) çerçevesinde ticaret siciline ilişkin değişiklikler ve meydana getirilen yeni sicil sistemi hakkında bilgi verilerek hali hazırdaki mevcut tüm yönleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece hem ticaret hayatının içerisinde yer alan uygulamacılar hem de teorisyenler bakımından bir tespit yapılmıştır.

² 6102 Sayılı ve 13.01.2011 tarihli Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 Tarih ve 27846 Sayılı Resmi Gazetede yayımlandı.

³ 6335 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.06.2012 Tarih ve 28339 Sayılı Resmi Gazetede yayımlandı.

I. TİCARET SİCİLİ KAVRAMI

Sicil esas itibariyle, bilinmesinde üçüncü kişiler bakımından önem arz eden bazı olayların, bilgilerin ve gelişmelerin saklanması, bazı hakların doğumunu veya ispatını sağlamak amacıyla bizzat devletin eliyle tutulan defterlerdir. Bu bağlamda hukukumuzda da Nüfus Sicili, Trafik Sicili, Memur Sicili, Gemi Sicili, Ticaret Sicili, Esnaf ve Sanatkarlar Sicili gibi çeşitli alanlar için siciller tutulmaktadır⁴.

Ticaret sicili, ticaret hayatında var olan ve açıklanması üçüncü kişilerin de menfaatine olan bilgilerin kaydedilmesi ve bu bilgilere ilişkin münasebetlerin açıklanmasına hizmet eden defterleri de içeren bir kurumdur. Sicilde kaydedilen ve muhafaza edilen bilgilerin sağlıklı ve doğru olması oldukça önemlidir. Bundan dolayı sicillerin bizzat devlet eliyle veya devletin gözetimi ve denetimi kontrolü altında tutulması gereklidir. Bunun yanında sicilin doğru tutulmaması halinde bu işlemleri yapanların ve devleti sorumluluğu ortaya çıkacaktır.

Ticaret sicilinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetiminde tutulmasından dolayı *resmi sicil* olarak kabul edilmesi mümkündür. *Resmi sicil* Medeni Kanunun 7'nci maddesi çerçevesinde kabul edilen ve aksi ispatlanana kadar içeriği kabul edilen sicillerdir. Dolayısıyla aynı kural resmi sicil niteliğindeki ticaret sicili için de geçerlidir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetiminde tutulan ticaret sicilinin bir takım fonksiyonları bulunmaktadır. Söz konusu fonksiyonlar arasında sicilde tutulan bilgilerin *aleniyetini sağlama*, bazı bilgilerin doğruluğu konusunda *ispat fonksiyonu sağlama*, sicile yapılan doğruluğunu temin etmek amacıyla *kontrol fonksiyonu* sayılabilir. Bu sayede sicilde yer alan bilgilerin sicilin tutulma amacına uygun şekilde kullanılması mümkün hale gelmektedir⁵.

Ticaret sicilinin gözetim ve denetimi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığına bırakılmıştır (Yeni TTK m. 25/3). Söz konusu düzenlemeye göre Bakanlık, sicil müdürlüklerinin faaliyetlerini her zaman denetlemeye ve gerekli önlemleri almaya yetkilidir. Aynı şekilde sicil müdürlükleri de Bakanlığın verdiği talimatlara ve aldığı önlemlere uymakla yükümlüdür⁶.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Bilge, Mehmet Emin**, Ticaret Sicili, İstanbul 1999, s. 5 vd.; **Ayhan, Rıza**, Ticari İşletme Hukuku Bilgisi, 2. Baskı, Ankara 2007, s. 242 vd.; **Ayhan, Rıza/Özdamar, Mehmet/Çağlar, Hayrettin**, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2012, s.11 vd.; **Arkan, Sabih**, Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, Ankara 2011, s. 241 vd.

⁵ **Ayhan/Özdamar/Çağlar**, s. 112-113.

⁶ **Özkan, Hasan**, "Yeni Türk Ticaret Yasasına Göre Ticaret Sicili Müdürlüğü ve İşlemleri, REGESTA, Cilt 2, Sayı 1, 2012/1, s. 66 vd.

II. TİCARET SİCİLİNİN YAPISI

Ticaret sicili yeni TTK yürürlüğe girmeden önce teşkilat yapısında önemli bazı değişiklikler yapılmıştır⁷. Eski TTK'nın ilk halinde ticaret sicili asliye ticaret mahkemeleri nezdinde kurulmuş olmasına karşın 195 yılında 559 sayılı KHK ile eski TTK'da yapılan değişiklik sonucunda sicil işleri ticaret ve sanayi odalarına bırakılmıştır. Ticaret sicili işlemleri yapacak olan ticaret sicili memurunun ilgili oda meclisi tarafından atanacağı hükme bağlanmıştır (eski TTK m. 27/1). Aynı sistem yeni TTK'da da yer alarak, sicil işlemlerinin ilgili oda meclisi tarafından atanan sicil müdürü tarafından yönetileceği belirtilmiştir (Yeni TTK m. 24/1). Böylece daha önce yaşanan isim kargaşasına son verilerek sicili yönetecek olan kimse Kanunda *müdür* olarak zikredilmiştir. Ayrıca önceki Kanundaki düzenlemede yükümlü kılınmıştır. Açıkça sicilin kimin tarafından tutulacağı konusunda açık hüküm bulunmaması sebebiyle ortaya çıkan boşluk giderilmiş ve sicilin tutulmasına ilişkin yetki açıkça ticaret ve sanayi odalarına bırakılmıştır (Yeni TTK m. 24/1).

Ticaret sicilinin yönetecek ve sicil işlemlerini gerçekleştirecek olan sicil müdürü, iş durumuna uygun olacak şekilde yeteri kadar yardımcı personel istihdam edecektir. Sicil müdürünün atanması için Gümrük ve Ticaret Bakanlığının da uygun görüşü alınacaktır (Yeni TTK m. 25/1).

III. ELEKTRONİK SİCİL

Ticaret Siciline ilişkin yeni TTK'da yer alan en önemli değişikliklerden birisi ve belki de önde geleni, sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasıdır. Sicil kayıtların her bir sicil müdürlüğünde ayrı ayrı tutulması Türkiye çapında ortak bir veri tabanının oluşturulmasını engellemiştir. Bundan dolayı ticaret unvanı, işletme adı gibi sınaî mülkiyet haklarının aynı anda farklı kişiler tarafından kullanılması sonucu ortaya çıkmıştır. Yeni TTK ile birlikte, Türkiye çapında sicil kayıtlarına elektronik ortamda ulaşılabilmenin sağlanması amacıyla söz konusu kayıtların düzenli bir tarzda depolandığı bir bilgi bankasının Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde kurulması öngörülmüştür.

⁷ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Kayar, İsmail**, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili, Ticari Defterler ve Cari Hesap Hükümlerinin Değerlendirilmesi", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2005, C. II, S. 1, s. 353 vd.

Sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması, üçüncü kişilerin bilgilere ulaşılabilmesini kolaylaştıracaktır. Yukarıda da ifade edildiği üzere sicillerin tutulmasının amaçlarından birisi de sicil kayıtlarının aleni hale getirilmesini sağlamaktır. İşte yeni TTK ile birlikte zaten aleni olan sicil kayıtlarına daha kolay bir şekilde ulaşılma imkânı sağlanmış olacaktır. Ancak önemle belirtmek gerekir ki, sicil kayıtlarının depolandığı veri bankasındaki kayıtların üçüncü kişilere karşı ileri sürülmek gibi hukuki bir gücü ve etkisinin olmadığı yeni TTK m. 24'ün gerekçesinde açıkça belirtilmiştir. Ancak söz konusu kayıtların kaydın yolsuz olduğuna veya kayıt bulunmasına gerekirken kayda yer verilmemiş olduğuna inananların sicil kayıtlarında gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla hukuki yollara başvurmak amacıyla harekete geçmelerine imkân sağlayacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla kanun metninde bilgi bankasına hukuki işlevler tanınmamasının sebebi, yeni oluşturulan sistemin oturmasının beklenmesi ve eksiklikleri giderildikten sonra kanun değişikliği ile bilgi bankasına bazı işlevler kazandırılabilir olacak olmasıdır⁸.

Elektronik sicilin tutulmasına ilişkin usul ve esasların tüzük ile düzenleneceği belirtilmiştir (Yeni TTK m. 24/2). Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından kamuoyunun bilgisine sunulan Ticaret Sicili Tüzük Taslağında da konuya ilişkin düzenleme yer almaktadır. Sicil taslağının gerekçesinde, dünyadaki elektronik gelişmelere paralel bir şekilde sicil işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi ve kayıtların aynı şekilde tutulabilmesi imkânından bahsedilmektedir.

Ticari sicili işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi için öncelikle sicil teşkilatının alt yapısının buna uygun olması gerekmektedir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yeni TTK'daki hükümlere uygun hareket edebilmek amacıyla Mersin Ticaret Sicilini pilot bölge olarak tayin etmiş ve elektronik sicile ilişkin çalışmaları başlatmıştır. Başarılı bir şekilde yürütülen bu projenin ardından diğer belgeler bakımından da gerekli ve yeterli tecrübe elde edilmiştir.

Elektronik işlemler bakımından iki önemli unsur söz konusudur. Bunlardan bir tanesi tüzel kişilere verilecek olan *MERSİS*⁹ numarası-

⁸ Konuyla ilgili *Yasaman*, bilgi bankasına hukuki sonuçlar bağlamanın önemli olduğunu belirtmiştir, (**Yasaman, Hamdi**, “Yeni Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle Getirilen Yeni Düzenlemeler”, REGESTA, Sayı 1, Kasım 2011, s. 9).

⁹ **Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)**: Ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin

*dır*¹⁰. Söz konusu numara gerçek kişilerin kendileriyle ilgili yaptıkları tüm işlemlerinde kullanmak zorunda oldukları “TC Kimlik Numarası”nın karşılığıdır. Diğer bir deyişle söz konusu numara, tüzel kişilere bir kez verilerek daha sonra ilgili tüzel kişi hakkındaki tüm işlemlerin bu numara kullanılarak yapılması, kamu kuruluşlarının tüzel kişiliklere ilişkin bilgi isteklerine bu ortak numara ile cevap verilmesine dair alt yapı da hazırlanmış olacaktır.

Sicil işlemleri ile ilgili önemli olan diğer unsur ise *elektronik imzadır*¹¹. Sicil işlemlerinin elektronik ortamda ve/veya internet üzerinden yapılabilmesi için elektronik imza ile imzalanmış ve zaman damgasının vurulmuş olması zorunludur. Böylece sicil işlemlerine mesnet teşkil edecek bilgi ve belgelerin doğruluğu ve tesis edildikleri zamanın tespiti bakımından bir karine meydana gelmektedir. Ayrıca bu işlemlerin elektronik ortamda imzalanabilmesi için tek yöntemin de bu olduğunu söylemek gerekir. Dolayısıyla ilgililerce sicil işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi için, ilgililerin güvenli elektronik imza sahibi olmaları zorunludur (TSTT m. 13/6).

Ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi ve aynı şekilde kayıtların tutulması sicil müdürlüğüne büyük bir kolaylık sağlayacaktır. Ancak bundan daha önemlisi üçüncü kişilerin sicil kayıtlarına erişmelerini kolaylaştırmasıdır. Konuya ilişkin TSTT’nin 14’üncü maddesinin ikinci fıkrası, “*Herkes sicilin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleyebilir. Bu inceleme elektronik ortamda ve/veya müdürlükte yapılabilir*” hükmünü amirdir. Görüldüğü üzere eski TTK’da olduğu yeni TTK döneminde de sicil kayıtlarını aleniliği sistemini korumakta ve üçüncü kişilerin bu bilgilere erişimini mümkün kılmıştır. Tabi ki bu incelemenin sicil müdürlüğünde yapılabileceği gibi elektronik ortamda da gerçekleşebileceğini söylemek gerekir.

düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu merkezi ortak veri tabanını da içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan ve yönetilen uygulamaya verilen isimdir.

¹⁰ **MERSİS Numarası:** MERSİS’te kaydı tutulan tüzel kişiler ile tacirlere verilen sistem tarafından özel algoritma ile üretilmiş tekil numaraya verilen isimdir.

¹¹ **Elektronik imza,** başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veridir, (Elektronik İmza Kanunu, m. 3/b).

IV. SİCİL İŞLEMLERİ

Ticaret sicili işlemleri esas itibariyle üç şekilde ortaya çıkar. Bunlar *tescil, tadil ve terkindir*. Sicil işlemleri kural olarak ilgililerin talebi üzerine yapılmakla birlikte, istisnaen sicil müdürünün re'sen veya resmi makamın talebi üzerine de işlem yapması söz konusu olabilir.

Sicil işlemleri bakımından üzerinde durulması gereken önemli bir husus ise şirket kuruluşu bakımındandır. Yeni TTK'da ticaret şirketlerinin kuruluşu bakımından sistem kısmen değiştirilmiştir. Gerçekten Kanunun ilk halinde anonim ve limited şirketlerin kuruluş işlemleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Esas sözleşmenin hazırlanması,
- Kurucular tarafından hazırlanan esas sözleşmenin noter tarafından onaylanması,
- Gerekli olması halinde ilgili makamdan izin alınması,
- Kuruluş sermayesinin kısmen veya tamamen ödenmesi,
- Kurucular beyanı,
- Aynı sermaye taahhüdü halinde bunlara değer biçilmesi,
- Ticaret siciline yapılacak tescil ve ilan.

Yeni TTK'nın 351'inci maddesinde yer alan, şirketlerin kuruluşunda sicile tescilden önce kendisinde olumlu rapor alınması gerekli olduğundan kuruluş işlemlerinin uzamasına sebep olacağı iddia edilen işlem denetçisi 6335 sayılı Kanun ile kaldırılmıştır. Böylece kuruluş işlemlerinin kanuna uygun şekilde yapılıp yapılmadığını inceleme yükümlülüğü yine ticaret sicili müdürlüğünde kalmıştır. İşlem denetçiliği müessesesinin devam etmiş olması halinde sicil müdürlüğünün yapması gereken kontrol işlemini kısmen de olsa denetçi yapacaktı. Ancak yeni TTK'nın 354'üncü maddesinin yürürlükten kaldırılması ile birlikte artık kuruluş aşamasında işlem denetçisi olmayacaktır.

Kuruluş işlemleri esnasında uygulamada sıkıntı meydana getirebilecek olan bir diğer husus ise sermayenin ifa edilmesidir. Yeni TTK'nın 344'üncü maddesinde yer alan hükme göre, nakden taahhüt edilen sermayenin dörtte biri peşin kalan kısmı ise şirketin tescilinden itibaren yirmi dört içerisinde ödenecektir. Aynı şekilde limited şirketlerin kuruluşunda yer alan 585'inci maddenin 6335 sayılı Kanun ile değiştirilen yeni halinde de sermaye pay bedellerinin ödenmesi bakımından anonim şirket kuruluşuna ilişkin hükümlere yollama yapılmıştır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, henüz kurulmamış yani tüzel kişilik kazanma-

mış bir varlık adına bankaya para yatırılmasıdır. Zira henüz tüzel kişilik kazanmamış olan şirket adına hesap açılması ve işlem yapılması bankacılık bakımından mümkün olmayan bir durumdur. Bundan dolayı bankacılık uygulamasında bazı değişikliklere gidilmesi ve henüz kurulmamış olan şirket ile ilgili bankacılık işlemi yapılabilmesinin önü açılmalıdır. Bu noktada yeni TTK'nın 355'inci maddesindeki şirket adına girişilen işlemlerden, kurulmasının ardından şirketin sorumlu olduğu şeklindeki hüküm dikkate alınabilir. Dolayısıyla şirket henüz kurulmadan önce kurucuların şirketin adına bankaya nakdi sermayeyi yatırmaları mümkün hale gelebilir.

V. SORUMLULUK

Ticaret sicili kayıtlarının tutulması ve sicil işlemlerinin yapılmasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın gözetim ve denetiminde bulunan sicil müdürlüklerinin yetki ve görevinde olduğunu daha önce ifade etmiştik. Sicil müdürlüğü kendisine yapılan işlem talebi üzerine gerekli inceleme ve araştırmalarını yaptıktan sonra karar vermelidir. Sicil müdürlüğünün üzerine inceleme ve araştırma yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirmemesi halinde ticaret sicilinde *yolsuz tescilin* söz konusu olması ve bundan dolayı üçüncü kişilerin zarar görmesi muhtemeldir.

Ticaret sicili bahsinde sorumluluk başlığı altında iki hususu zikretmek gerekir. İlk olarak sicil işlemlerinin yapılması ve sicilin tutulmasından dolayı sorumluluk söz konusudur. Gerçekten yeni TTK'nın 25/2 hükmü, "*Ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur. Devlet ve sicil görevlilerini atamaya yetkili kurum zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu eder...*" şeklindedir. Görüldüğü üzere sicil işlemlerinin gereği yerine getirilmemesi ve sicil kayıtlarının usulüne uygun tutulmaması halinde müteselsil bir sorumluluk öngörülmüştür. Aslında 6762 sayılı TTK döneminde söz konusu sorumluluğun devlete ait olduğu kuralı 559 sayılı KHK ile kaldırılmış ve sorumluluk süjesine ilişkin bir boşluk meydana gelmiştir. Ancak sicil memurunu atayan ve çalıştıran sanayi ve ticaret odasının sorumlu olması söz konusu olmuştur. Aynı şekilde öğretide söz konusu sorumluluğun ilgili sicil memurunun yanı sıra memuru çalıştıran ilgili odaya da ait olduğu kabul edilmekteydi¹². Buna karşın yeni TTK

¹² Arkan, s. 10; Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 126.

sorumluluğun ilgili odanın yanında Devlete de ait olduğunu hükme bağlamıştır (m. 25/2). Böylece yeni Kanun sicilin düzgün tutulmasına ilişkin üçüncü kişiler bakımından tam güvenlik oluşturmak istenmiştir.

Ticaret sicilinde sorumluluğa ilişkin ikinci başlık ise yeni TTK'nın 38'inci maddesinde yer almaktadır. Söz konusu düzenlemede yer alan sorumluluk ise, tescil ve kayıt işlemlerinde bilerek gerçeğe aykırı bilgi verenlerin cezalandırılmasına yöneliktir. Bu tür gerçeğe aykırı beyanda bulunanların iki bin TL adli para cezası ile cezalandırılacakları hükme bağlanmıştır (6335 sayılı Kanun ile değişik yeni TTK m. 38/1)¹³.

Bunun yanı sıra, kayıtların 32'nci maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine uymadığını öğrendikleri hâlde düzeltilmesini istemeyenler ve tescil olunan bir hususun değişmesi, sona ermesi veya kaldırılması dolayısıyla, kaydın değiştirilmesini veya silinmesini istemeye ya da yeniden tescili gereken bir hususu tescil ettirmeye zorunlu olup da bunu yapmayanların, bu kusurları nedeniyle üçüncü kişilerin uğradıkları zararları tazmin ile yükümlü oldukları da ayrıca hükme bağlanmıştır (Yeni TTK m. 38/2).

VI. SİCİL İŞLEMLERİNE KARŞI YARGI YOLU

Sicil müdürlüklerinin yapacakları işlemler esas itibariyle öncelikle sicile tescil, tadil ve terkindir. Söz konusu işlemler ilgililerin talebi, sicil müdürünün re'sen aldığı karar ve resmi makamın talebi üzerine yapılmaktadır. İlgililerin talebi üzerine gerekli inceleme ve araştırmaları yapan sicil müdürü, tescil talebini kabul edebileceği gibi red dahi edebilir. Bu durumda ilgililer, sicil müdürlüğü tarafından verilecek karara karşı tebliğlerinden itibaren sekiz gün içerisinde sicilin bulunduğu yerdeki ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine dilekçe ile itiraz edebilirler (Yeni TTK m. 34).

Sicil müdürü anılan yetkisinin yanı sıra tescili zorunlu olup da bunu zamanında yerine getirmeyen ilgililere belirli bir süre içerisinde kanuni zorunlulukları yerine getirmeye davet edebilme yetkisi de bulunmaktadır (Yeni TTK m. 33). Sicil müdürünün bahse konu davetine rağmen gereğini yerine getirmeyen ilgiliye sicil müdürünün teklifi üze-

¹³ Yeni TTK'nın ilk halinde söz konusu ceza hükmü, “Tescil ve kayıt için bilerek gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar” şeklindedir. Ancak söz konusu düzenleme, yeni TTK'nın ceza hükümlerinin ağır olduğu eleştirisi ile yapılan değişiklik sonucunda idare para cezasına dönüştürülmüştür.

rine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin TL idari para cezası verilecektir (6335 sayılı Kanun ile değişik yeni TTK m. 38/2). Kanunun ilk halinde söz konusu işlemleri yapmayan ilgililere doğrudan sicil müdürü tarafından iki yüz TL'den dört bin TL'ye kadar idari para cezası verileceği belirtilmiş olmasına karşın yapılan değişiklikte cezayı verme yetkisi mahallin en büyük mülki amirine devredilmiş ve ceza miktarı da bin TL olarak sabitlenmiştir.

Sicil müdürünün daveti üzerine ilgililerin tescilden kaçınma sebeplerini süresi içerisinde açıklaması halinde, sicilin bulunduğu yerdeki ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine başvuru yapılabilir. Yapılan başvuru üzerine mahkeme, dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli olan bir hususun bulunduğu sonucuna varırsa bunun sicile tescilini sicil müdürüne emreder (Yeni TTK m. 35/3). Eğer aksine bir kanaate varılırsa tescil işlemi reddedilecektir. Süresi içerisinde tescil talebinde bulunmayan veya tescilden kaçınma sebeplerini bildirmeyen kişinin yukarıda açıklanan ceza ile cezalandırılması mahkemenin tescil talebini incelemesine engel değildir.

Sicil müdürünün tescile davet işlemi ve bu davete uyulmaması halinde mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin TL idari ceza verilmesi ayrı ayrı birer idari işlemdir. Ancak bu işlemler söz konusu olduğunda konunun ilgili yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından incelenip karara bağlanacağı ifade edilmiştir. Mahkeme kararı üzerine hangi yargı yoluna gidileceği konusunda yeni TTK'da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Anılan konu hakkında eski TTK'nın 35'inci maddesinin son fıkrasında, "*Mahkemenin bu madde gereğince vereceği kararlar aleyhine ilgililer ve sicil memuru tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içerisinde Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uyarınca temyiz yoluna müracaat edebilirler*" hükmü bulunmaktaydı. Bu hükmün bulunmasına sicil memuru kararlarına karşı gerek Yargıtay ve gerek Danıştay görevli olduklarına ilişkin kararlar vermekteydi¹⁴.

Yeni TTK'nın konuya ilişkin 33'üncü maddesinin gerekçesinde, eski TTK'da yer alan "*temyiz yoluna başvurulabilir*" hükmünün bölge adliye mahkemelerinin kurulmuş (istinaf) olması dikkate alınarak "*kanun yoluna başvurulabilirler*" şeklinde değiştirildiğinden bahsedilmekte-

¹⁴ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Özdamar, Mehmet**, "Ticaret Sicili Memurunun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu", BATİDER, Aralık 2006, Cilt XXIII, Sayı 4, s. 287 vd.

dir. Ancak eski TTK'nın 35/4-5 ile 36/3 hükümleri yeni Kanuna alınmamıştır. Ortaya çıkan bu durum asliye ticaret mahkemesinin verdiği kararlara karşı temyiz yoluna başvurma imkânının olup olmadığı diğer bir deyişle mahkemenin bu bağlamda verdiği kararın kesin olup olmadığı yönünde bir tartışmaya sebebiyet verebilecektir¹⁵.

Yeni TTK'nın 33'üncü maddesinin gerekçesi ile madde içeriği arasındaki uyumsuzluk, mahkeme kararlarına karşı temyiz yoluna gidilebilme konusunda bir belirsizlik ortaya çıkarmaktadır. Bu durum karşısında yeni dönemde sicil müdürlüğü tarafından yapılan özellikle tescile davet işlemi ve ilgili asliye ticaret mahkemesinin para cezası verme işlemi aleyhine gidilebilecek yargı yolunda boşluk meydana gelmiştir.

Öncelikle mahkemenin verdiği kararların kesinliği sorununun 1 Ekim 2011'de yürürlüğe giren Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile çözülebilmesi mümkündür. HMK'da kural olarak mahkemelerin verdikleri kararların kesin olmadığı belirtilmiştir. Ancak Kanunun "*Kanun Yolları*" başlıklı sekizinci kısmında ikili bir ayırım yapılmıştır. Buna göre *istinaf* ve *temyiz* ayrı ayrı kanun yolu olarak öngörülmüştür. İstinafa ilişkin mevzuat alt yapısı henüz tamamlanmadığı için günümüz itibariyle mahkemelerin verdiği tüm kararlar için fiilen sadece temyiz yolu söz konusudur. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında sicil müdürünün kararına karşı başvurulmuş asliye ticaret mahkemesinin kararının temyizi mümkündür.

Sicil müdürünün kararlarının kanun yolunu tespit bakımından bir de davanın "*çekişmesiz yargı*" olup olmadığına da bakılmalıdır. HMK m. 382'de çekişmesiz yargı işlerine dâhil olan dava türleri sayılmıştır. Hükmün (e) bendinde "Ticaret Hukukundaki Çekişmesiz Yargı İşleri" sayılmış ve ticaret sicili müdürünün işlemlerine karşı mahkemeye başvurulması bu kapsamda sayılmamıştır. Bu durumda, çekişmesiz yargı işlerine dâhil olmayan mahkeme kararına karşı temyiz yoluna gidilmesi mümkün olmalıdır.

¹⁵ Yeni TTK'daki sorunun kaynağına ilişkin tespitte **Kendigelen**, madde gerekçesinde bir dördüncü fıkradan bahsedilmekte ve burada "*temyiz*" yerine yeni sisteme uygun olarak "*kanun yolu*" teriminin kullanıldığı belirtilmiş olmasına karşın Ön Tasarıda bulunan bu hüküm daha sonra Son Tasarıya alınmadığını, hatanın sebebi olarak da maddedeki adli para cezasının idari para cezasına dönüştürülmesinden dolayı Ön Tasarıdaki dört ve beşinci fıkraların Son Tasarıya alınmamasını göstermektedir, (s. 55).

Ticaret sicili müdürlüğünün verdiği kararlar için verilen mahkeme kararına karşı temyiz yoluna gidilebilmesi halinde de ayrı bir sorunla daha karşılaşılacaktır. Eski TTK döneminde yaşanan bu sorun temyiz mercii olarak hangi makamın görevli olduğu hususundadır. Yeni TTK'dan bu konuda da açık bir hüküm beklenirken ön Tasarı ile Kanun arasındaki uyumsuzluk neticesinde sorunun daha da derinleşmesi söz konusu olmuştur.

Kanaatimizce mahkemenin vereceği kararlara karşı gidilecek yargı merciinin Yargıtay olduğu anlaşılmalıdır¹⁶. Her ne kadar söz konusu işlemler idari nitelikte olsa da kanun koyucu bu tür işlemlerin ilk derece mahkemesi olarak adli yargıda bakılmasını arzulamış, ancak başarılı olmayan bir şekilde bunu kaleme almıştır. Dolayısıyla ticaret sicili müdürlüğünün tescil işlemleri ile ilgili asliye ticaret mahkemesinin verdiği kararının Yargıtay'da temyiz edileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

SONUÇ

01 Temmuz 2012 tarihinde bazı değişikliklerle birlikte yürürlüğe giren yeni TTK, Türk ticari yaşamında oldukça köklü değişiklikler yapmıştır. Bu alanlardan birisi de ticaret sicilidir. Ticaret hayatına ilişkin tüm bilgilerin kaydedildiği sicil, ticaretle uğraşan herkes için büyük önem taşımaktadır. Ticaret sicil işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi ve söz konusu kayıtlara elektronik ortamda ulaşılabilmesi belki de yeni TTK'nın teknolojik gelişmelere uygun şekilde yaptığı önemli değişikliklerden birisidir. MERSİS projesi çerçevesinde tüm tüzel kişilere bir numara verilmesi bunun gerçek kişilerdeki kimlik numarasının yerini alması da zikredilmesi gereken diğer önemli bir gelişmedir. Sicil memurunun isminin müdür olarak değiştirilmesi, müdürlük kurulacak yerlerin Bakanlığın görüşü alınarak ilgili oda tarafından belirlenmesi, sicil işlemlerinin yanlış tutulmasından dolayı ilgili oda ile birlikte devletin de sorumlu tutulması altı çizilmesi gereken diğer değişikliklerdir.

Ticari sicili ile ilgili değinilmesi gereken son konu sicil memurunun tescile davet işlemi üzerine izlenecek yargı yoludur. Kanundaki ifadeden sicil memurunun davet işlemi üzerine sicilin bağlı olduğu asliye ticaret mahkemesine başvurulacağı anlaşılrsa da mahkemenin kararına karşı hangi temyiz merciinin yetkili olduğu açıkça belirtilmemiştir. Eski

¹⁶ Eski TTK dönemindeki benzer yorum için bkz. **Özdamar**, s. 296-297.

TTK döneminde karışıklığa sebep olan bu durumun yeni TTK'da açıklanması temenni edilirdi. Ancak kanun koyucu gerekçede belirttiği ifadeleri metne koymamış veya koymayı unutmuş yahut sonradan yapılan bir değişiklik ile metinden çıkarılmıştır. Söz konusu ihtimallerden hangisi gerçekleşirse gerçekleşsin günümüzde de çekişmesiz yargı işleri kapsamına girmeyen mahkeme kararlarının adli yargı temyiz mercii olan Yargıtay'da temyiz edilmesi gerektiği sonucuna varılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arkan, Sabih**, Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, Ankara 2011
- Ayhan, Rıza**, Ticari İşletme Hukuku Bilgisi, 2. Baskı, Ankara 2007
- Ayhan, Rıza/Özdamar, Mehmet/Çağlar, Hayrettin**, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2012
- Bilge, Mehmet Emin**, Ticaret Sicili, İstanbul 1999
- Kayar, İsmail**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili, Ticari Defterler ve Cari Hesap Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2005, C. II, S. 1
- Özdamar, Mehmet**, “Ticaret Sicili Memurunun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu”, BATİDER, Aralık 2006, Cilt XXIII, Sayı 4
- Özkan, Hasan**, “Yeni Türk Ticaret Yasasına Göre Ticaret Sicili Müdürlüğü ve İşlemleri, REGESTA, Cilt 2, Sayı 1, 2012/1
- Yasaman, Hamdi**, “Yeni Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle Getirilen Yeni Düzenlemeler”, REGESTA, Sayı 1, Kasım 2011

**ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLERDE PAY
SAHIPLERİNİN ŞİRKETE BORÇLANMA YASAĞI**
*THE PROHIBITION OF INDEBTEDNESS OF SHARER TO
COMPANY IN JOINT-STOCK COMPANIES AND LIMITED
COMPANIES*

Arş. Gör. / Res. Asst. Aydın Alber YÜCE*

ÖZET

Anonim şirket sermayesinin tam ve eksiksiz olarak oluşturulup şirkete getirilmesi, bu sermayenin korunması ve anonim şirketlerin aile şirketi hüviyetinden çıkarılarak kurumsallaşması, yeni Türk Ticaret Kanunu'nun temel hedeflerindedir.

Kanun koyucu, bu amacı gerçekleştirmek için bir önceki Ticaret Kanunu'nda bulunmayan bazı hukuk kurallarına yer vermiş ve ihtiyacı karşılamayan ve yeni kanunun amacı ile bağdaşmayan diğer bazı kuralları da kaldırmıştır. Anonim şirket pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağına tabi tutulmaları da kanunun ulaşmaya çalıştığı anonim şirket hukukî yapısını gerçekleştirmeye elverişli bir kuraldır. Bu yasak bir yandan şirket aktiflerinin hukuka aykırı surette kullanılmasını engelleyerek sermayenin korunmasına hizmet etmekte; diğer yandan şirket malvarlığı ile anonim şirket ortağının malvarlığı ayrımını belirginleştirerek kurumsallaşmaya hizmet etmektedir.

6762 sayılı kanun döneminde gerçekleşen uygulamaların zararlarını göz önünde bulunduran kanun koyucu, bu yönde katı bir düzenlemeye gitmiştir. Ancak düzenlemenin katılığı ve bunun istisnasız uygulanmasının getireceği sakıncaları da göz önünde bulundurmak gerektiği için, TTK m. 358'de söz konusu kuralın bazı istisnalarına da yer verilmiştir.

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, anonim şirket sermayesi, sermayenin korunması ilkesi, pay sahibi, pay sahibinin şirkete borçlanması yasağı.

ABSTRACT

Procuring of the joint-stock company capital correctly, maintaining the capital and institutionalization of the joint-stock companies by avoiding the characteristics of the proprietary companies are the basic missions of the new Turkish Commercial Code.

The legislative has made some new laws not existing in the former commercial code and has repealed some laws which are not answering the needs and not fitting the purpose of the new code to reach this. The prohibition of indebtedness of sharer to company is a convenient rule for the structure of a joint-stock company which is targeted by the new commercial code. This prohibition is contributing both preventing the illegal use of the companies' assets for capital maintenance and differentiating between a company's assets and a sharer's assets for institutionalization.

The legislative that considers the harm of implementation which took place in the period of the Turkish Commercial Code Nr. 6762, has made such strict rulemaking. Some derogations of the mentioned rule are included in article 358, because the prejudices that the strictness and implementation of the rule without any exceptions may bring should be considered.

Keywords: *Joint-stock company, joint-stock company capital, the principle of capital maintenance, sharer, the prohibition of indebtedness of sharer to company.*

I. Giriş

Pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı, 6762 sayılı yasada mevcut değildir. Uygulamada gerçekleşen ve anonim şirketin sermayesinin korunması ilkesini zedeleyen ve ortaklar tarafından gerçekleştirilen şirket kasasını kullanmak şeklinde ortaya çıkan davranışların engellenmesi bakımından, 6102 sayılı yasanın 358. maddesi ihdas edilmiştir. TTK m. 358'e göre, "Pay sahipleri, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça şir-

kete borçlanamaz.” Madde hükmüyle, pay sahiplerinin şirkete borçlanması yasaklanmış olmakla beraber, bazı durumlarda bunun mümkün olabileceği de belirtilmiştir.

Hükmün konuluş gerekçesi, pay sahiplerinin şirkete karşı borçlanmalarını engellemek, şirkete sermaye olarak koymayı taahhüt ettikleri bedelleri karşılamak için ve özellikle kişisel harcamaları için şirket kasasını kullanmalarını engellemektir¹. Şirket varlıklarının uzun süreli ve yüksek oranlarda ortaklar veya yöneticiler tarafından kullanılması hali, “şirketin içinin boşaltılması” veya “şirketin hortumlanması” şeklinde tanımlanabilecektir².

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilmiş ve yürürlük tarihi olarak da 1 Temmuz 2012 tarihi belirlenmiştir. Bununla beraber, kanunun yürürlüğe girmesinden hemen önce, 6335 sayılı yasa ile pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağını da içeren birçok maddede değişiklik yapılmıştır. Bu çalışmada, 358. maddenin değişikliğe uğramadan önceki hali ve değişik hali karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

II. Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağının Kabul Edilmesinin Sebepleri ve Yasağa Aykırılığın Müeyyidesi

a) Borçlanma Yasağının Öngörülme Sebepleri

Anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilen malvarlığı unsurlarının bizzat ortaklar tarafından şirkete getirilmesi gerekir. Taahhüt edilen sermayenin ödenmesinin kaynağı şirketten sağlanmamalıdır. Taahhüt edilen sermayeyi ödemek için şirket kasasının kullanılmasına müsaade etmek, şirkete sermaye taahhüt etmeyi anlamsız kılar. Zira bu durumda şirketin aktifinde bir artış olmamakta, yalnızca muhasebe kayıtlarında görünürde değişiklikler olmaktadır. Ortakların kişisel harcamaları için şirket kasasını kullanmaları yani şirkete borçlanmaları ise, daimi surette sermayenin ve dolayısı ile malvarlığının azalması sonucunu doğurur. Anonim şirketler hukukuna hâkim ilkelerden biri de malvarlığının korunması ilkesidir. Bu ilkenin kabul edilmesinin sebebi, anonim ortaklığın

¹ 6335 sayılı yasa ile değişikliğe uğramadan önceki 358. madde gerekçesi.

² 6335 sayılı yasanın 15. madde gerekçesi.

şirket alacaklılarına karşı malvarlığı ile sınırlı olarak sorumlu olmasıdır³. Burada öncelikle anonim şirket alacaklılarının menfaatinin korunması amaçlanmıştır⁴. Çünkü anonim şirket ortakları, anonim şirket alacaklılarına karşı, şirkete koymayı taahhüt edip de koymadıkları sermaye miktarıyla sınırlı olarak sorumludurlar. Eğer ortakların bahsettiğimiz şekilde şirkete borçlanmalarının önü alınmaz ise, şirket alacaklılarının zarara uğrayacağı tartışmasızdır. Zira, şirket alacaklıları, şirket ortaklarına ancak onların taahhüt edip de ödemedikleri sermaye miktarıyla başvurabileceklerinden, alacaklarını tahsil edebilmek için yalnızca anonim şirket malvarlığına başvurabilirler⁵. Ancak anonim şirketin mali yapısı ortakların şirkete borçlanmaları sebebiyle sarsılırsa, bu başvurunun alacaklıları tatmin etmesi olanaksızlaşır.

Pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağının, anonim şirketler hukukuna hâkim olan ilkelere bir diğeri olan kamunun aydınlatılması ilkesiyle de bağlantısı vardır. Kamunun aydınlatılması, bir anonim şirketin, ekonomik durumu, faaliyetlerinin gidişatı, başarı ya da başarısızlıkları ile ilgili, başta pay sahipleri olmak üzere ilgililer nezdinde kanaat oluşturmak amacıyla yaptığı ve yalnızca bu faaliyetin gerçekleşmesi sırasında yapılan açıklamalarla ilgili olmayan ve aynı zamanda bu açıklamaların doğru olmasını da gerektiren kavramdır⁶.

Kamuyu aydınlatma ilkesinin amacı, pay sahipleri ve diğer ilgili kişilerin (örneğin alacaklılar ya da borçlular) işletmenin içinde bulunduğu durum ile ilgili tam ve doğru bilgi edinerek, bu kimselerin sahip olduğu hakları etkili olarak kullanmalarını sağlamaktır⁷. Kamunun aydınlatılması ilkesiyle, şirket ortaklarının yanı sıra şirkete ortak olmayı

³ Reha **Poroy**/Ünal **Tekinalp**/Ersin **Çamoğlu**, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, 10. Bası, İstanbul 2010, s. 252.

⁴ Hasan **Pulaşlı**, *Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara 2012, s. 353; Fahiman **Tekil**, *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1993, s. 23; Hasan **Pulaşlı**, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi*, Ankara 2011, s. 557.

⁵ Anonim şirket alacaklılarının alacaklarını elde etmek bakımından sahip oldukları güncellenen malvarlığı olması karşısında, malvarlığının korunması ilkesinden anlaşılması gereken yalnızca esas sermayenin korunması olmamalıdır. Çünkü anonim şirket, esas sermayesini büyük oranda aşan miktarda kazanç elde edebilir veya bu miktarlarda taahhüt altına girebilir. Bkz. İsmail **Kayar**, *Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması Ve Alınacak Tedbirler*, Kayseri 1997, s. 30.

⁶ Arslan **Kaya**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Ankara 2001, s. 18.

⁷ **Kaya**, s. 19.

düşünenlerin de korunması amaçlanır⁸. Anonim şirketin kamuyu aydınlatması, şirket alacaklılarını da ilgilendirir ve bu aynı zamanda ilgililer için bir hak ve anonim şirket için bir yükümlülüktür⁹. Anonim şirket finansal tablolarının veya tescil ve ilan edilmesi gereken hususların gerçek durumu yansıtması, bu yükümlülüğün yerine getirilmesine hizmet eder¹⁰. Ortakların şirket malvarlığını, kişisel malvarlıkları olarak görmeleri ve buna bağlı olarak şirket malvarlığının kullanılması ise anonim şirketin mali durumunu bozar ve malvarlığının azalmasına neden olur. Mali durumun bozulması ise kimi zaman malvarlığının sermayenin de altına düşmesine neden olur. Şirketin görünen durumuna güvenen müteşebbislerin ya da alacaklıların böyle durumlarda zarara uğraması pek olasıdır. Çünkü kamunun aydınlatılması ilkesinin gerekleri yerine getirilmemiş ve şirket hakkında 3. kişiler nezdinde, gerçek durumdan farklı bir izlenim oluşturulmuştur.

III. Şirkete Borçlanma Yasağına Tabi Olanlar

a) Pay Sahibi

Anonim şirketler hukukunun temel ilkelerinden biri de sermayenin paylara bölünmesi ilkesidir. Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş şirkettir¹¹. Sermayenin paylara bölünmesiyle, anonim şirketin temel yapıtaşı olan “pay” ortaya çıkar. Pay, sermayenin, bir birim değer esas alınarak bölünmesiyle oluşturulan parçalarını, pay sahipliği mevkiini ve pay senedini ifade eder¹². Pay kavramı ayrıca, pay sahipliğinden doğan hak ve borçların kaynağını da ifade eder¹³.

Sermayenin paylara bölünmesinin pratik sonucu, ortaklık haklarının kullanılması bakımından kendini gösterir. Anonim şirkete ortak ol-

⁸ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 254; **Kayar**, s. 19.

⁹ **Pulaşlı**, *Genel Esaslar*, s. 356; **Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 559.

¹⁰ **Tekil**, s. 31.

¹¹ Oğuz **İmregün**, *Anonim Ortaklıklar*, 3. Bası, İstanbul 1974, s. 20; Mehmet **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 5. Bası, İstanbul 2010, s. 72; Tuğrul **Ansay**, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara 1975, s. 32; **Tekil**, s. 60; Gönen **Eriş**, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara 1995, s. 63; **Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 592.

¹² **Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 1158 vd.; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 74 ve 147; **Tekil**, s. 274.

¹³ Aytekin **Çelik**, *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*, 2. Bası, Ankara 2012, s. 26.

manın, ortak olanlara birtakım hak ve yükümlülükler¹⁴ getireceği açıktır. Bu hak ve yükümlülüklerin kime ne miktarda ve ölçüde ait olacağını açıklığa kavuşturmak için, sahip olunan pay miktarı temel göstergedir.

6102 sayılı kanun ile hukuk literatürümüze giren anonim şirkete borçlanma yasağının muhatabı pay sahibidir. Ancak anonim şirket payı, intifa hakkına, rehin hakkına, hapis hakkına konu olabilir. Bu gibi durumlarda, şirkete borçlanma yasağının muhatabı kim veya kimler olacaktır? Ayrıca pay sahibi ile vekâlet, velayet ya da vesayet ilişkisi içinde olan kişilerin durumları da şirkete borçlanma yasağı bakımından özellik arz edebilir.

b) İntifa Hakkı Sahibi

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 794. maddesine göre, “İntifa hakkı, taşınırlar, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilir. Aksine düzenleme olmadıkça bu hak, sahibine, konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlar.” İntifa hakkı, hak sahibine hakka konu olan eşya üzerinde, kullanma, yararlanma ve o eşyaya zilyet olma yetkisi sağlar. Bu bakımdan, sınırlı aynı haklar içerisinde en geniş yetkileri veren hakkın intifa hakkı olduğu söylenebilir¹⁵. İntifa hakkı, haklar üzerinde de kurulabilir. Ancak bunun için iki şartın birlikte bulunabilmesi gerekir: Hak kullanılmaya ya da hukukî semere getirmeye elverişli olmalı ve devredilebilir olmalıdır¹⁶.

Anonim şirket payları, devredilebilir paylardır ve sahibine hesap dönemi sonunda kâr payı ya da şirketin sona ermesi durumunda tasfiye payı gibi haklar sağlamaktadır. Bu sebeple paylar üzerinde intifa hakkı kurulabilir. Senede bağlanmamış anonim şirket payları üzerinde, nama ya da hamiline yazılı pay senetleri üzerinde intifa hakkı kurulabilir¹⁷.

¹⁴ Pay sahibinin, kâr pay ve tasfiye payı gibi malvarlıksal hakları; genel kurul toplantılarına katılma ve oy kullanma hakkı gibi katılma hakları; anonim şirketin işleri ve gidişatı ile ilgili denetleme yapabilmek için sahip olduğu bilgi alma hakkı gibi hakları vardır. Pay sahibi ayrıca ve en başta, taahhüt ettiği sermaye bedelini ödemek borcuna da sahiptir. Pay sahibinin hak ve borçları ile ilgili ayrıntılı bilgi için: **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 492 vd.; **Pulaşlı**, *Genel Esaslar*, s. 759; **Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 158 vd.; **Ansay**, s. 212 vd.

¹⁵ Jale G. **Akipek**, *Türk Eşya Hukuku Mahdut Ayni Haklar*, Ankara 1974, s. 87.

¹⁶ **Akipek**, s. 99.

¹⁷ Y. Can **Göksoy**, *Anonim Ortaklıkta Payın Rehni*, Ankara 2001, s. 54.

Çıplak paylar üzerinde intifa hakkı tesis edebilmek için, anonim şirket ortağı olmanın sağladığı alacak haklarının Borçlar Kanunu hükümlerine göre temlik edilmesi gerekirken; hamiline yazılı hisse senetlerinin yalnızca teslimi, nama yazılı hisse senetlerinin ise ciro ile beraber teslimi yeterlidir¹⁸. Bu şekilde intifa hakkı kurulduktan sonra, anonim şirkete ortak olmanın getirileri intifa hakkı sahibine ait olur.

Pay sahibi olmanın başta ekonomik avantajlarına sahip olan intifa hakkı sahibi acaba yükümlülükler bakımından ve özellikle şirkete borçlanma yasağı bakımından nasıl bir hukukî statüde olacaktır? İntifa hakkı sahibi karşısında pay sahibi, payın çıplak mülkiyetine sahip olmakla birlikte¹⁹, pay sahipliği hak ve yetkilerini kullanmaktan kaçınmak ve intifa hakkı sahibinin payı kullanmasına katlanmak yükümlülüğü altındadır. Pay sahibinin bu sıfatını muhafaza ettiğinden bahisle, borçlanma yasağının intifa hakkı sahibi bakımından uygulanmayacağı TTK m. 358'e ilk bakışta düşünülebilirse de bunun hükmün amacıyla bağdaştırılması imkânsızdır. Çünkü borçlanma yasağı, oy hakkına sahip olan ve şirketin kaderiyle ilgili konularda söz hakkı sahibi olan pay sahibinin şirkete zarar verici fiil ve işlemlerinin önüne geçmek amacıyla getirilmiştir. Anonim şirket payları üzerinde intifa hakkı sahibi olan kişinin ise oy hakkı mevcuttur²⁰. Gerçekten TTK m. 432 uyarınca, "*Bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır.*" Tıpkı pay sahibi gibi genel kurul toplantılarına katılma, oy kullanma gibi katılım ve temsil hakları ile kâr payı ve tasfiye payı gibi mali haklara da sahip olan intifa hakkı sahibinin, borçlanma yasağına tabi olmaması düşünülemez²¹. İntifa hakkı sahibi, borçlanma yasağına tabi olsa da, bu yasağı ihlal ettiği takdirde her-

¹⁸ **Göksoy**, s. 54-55.

¹⁹ **Akipek**, s. 92.

²⁰ **İmregün**, s. 285; "Anonim şirket genel kurul toplantılarında oy hakkı intifa hakkı sahibine aittir. Bu hükmün sonucu olarak genel kurul kararlarının iptali davasını da intifa hakkı sahibi açabilir. Üzerlerinde intifa hakkı bulunan pay senedi sahibinin iptal davası açma hakkı bulunmamaktadır." 11. HD. 28.5.1981, E. 1981/2243, K. 1981/2768, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası (Erişim Tarihi: 26.4.12) İntifa hakkı sahibi, 6762 ve 6102 sayılı kanunlarda oy hakkına sahip kılınmışsa da, idari nitelikteki diğer pay sahipliği haklarına sahip değildir. Bkz. **Göksoy**, s. 279.

²¹ Ancak pay sahibi ile intifa hakkı sahibi arasında, oy hakkının pay sahibinde kalacağı yönünde bir anlaşma yapılmış ise borçlanma yasağının sadece pay sahibine uygulanacağını kabul etmek gerekir. Çünkü bu durumda intifa hakkı sahibi adeta bir alacaklı gibi anonim şirketten yalnızca mali taleplerde bulunabilir.

hangi bir cezai yaptırıma tabi olmaz. Çünkü TTK m. 562, borçlanma yasağına aykırı olarak “*pay sahibine borç verenler*” için cezaî yaptırım öngörmektedir.

İntifa hakkı sona erdiğinde, mülkiyet hakkını herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın kullanacak olan pay sahibinin de, intifa hakkının devam ettiği süre boyunca, m. 358’in lafzı gereği borçlanma yasağına tabi olduğu kabul edilmelidir.

IV. Şirkete Borçlanma Yasağına Tabi Olmayanlar

a) İntifa Senedi Sahipleri

Anonim şirket pay senetlerinin aksine, intifa senetleri, sahibine yönetim ve katılma haklarını kazandırmayan ve sadece alacaklılık hakları sağlayan senetlerdir²². İntifa hakları, senede bağlanmadan önce de var olduklarından, kurucu değil açıklayıcı kıymetli evrak grubundadırlar²³. TTK m. 502’ye göre, “*Genel kurul, esas sözleşme uyarınca veya esas sözleşmeyi değiştirerek, bedeli kanuna uygun olarak yok edilen payların sahipleri, alacaklılar veya bunlara benzer bir sebeple şirketle ilgili olanlar lehine intifa senetleri çıkarılmasına karar verebilir.*” Dolayısıyla, intifa hakları oluşturabilmek için, ya baştan esas sözleşmeye hüküm konulmalı ya da sonradan esas sözleşme değişikliği yapılmalıdır²⁴.

İntifa senedi sahipleriyle, pay üzerinde intifa hakkı sahibi olan kimseler farklı kişilerdir. İntifa senedi sahiplerinin, intifa hakkı sahipleri gibi katılım ya da yönetim hakkı sahibi olmaları düşünülemez²⁵. İntifa senetleri, sahiplerine, genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, bilgi alma ve denetleme hakları ve iptal davası açma hakkı vermez²⁶. TTK m. 503’e göre, “*İntifa senedi sahiplerine pay sahipliği hakları verilemez; ancak, bu kişilere, net kâra, tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya yeni çıkarılacak payları alma hakları tanınabilir.*” Dolayısı ile pay sa-

²² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 674; İntifa senedi sahibinin hakkı, kâr elde edilmesi, yeni pay ihracı gibi koşulların gerçekleşmesine bağlı olan şarta bağlı bir alacaktır. Bkz. Nevzat Akbilek, *Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması*, Ankara 2009, s. 142’de dn. 84.

²³ Mehmet Bahtiyar, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, İstanbul 2001, s. 201.

²⁴ Bahtiyar, *Anasözleşme*, s. 202.

²⁵ Ansay, s. 268; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 189; İmregün, s. 285; Çelik, s. 28; Eriş, s. 24.

²⁶ Tekil, s. 322.

hipliğinden kaynaklanan hakları kullanamayan intifa senetleri sahiplerinin şirkete borçlanmasına yasal bir engel bulunmamaktadır.

b) Rehin ve Hapis Hakkı Sahipleri

Rehin hakkı, hak sahibine, temin ettiği alacak vadesinde ödenmediği takdirde, rehin konusu malı sattırarak buradan bedelini tahsil etme yetkisi veren, fer'i bir sınırlı aynî haktır²⁷. Anonim şirket pay senetlerinin rehnedilmesi ise, senedin türüne göre değişiklik gösterir. Hamiline yazılı anonim şirket pay senetlerinin rehni, bu senetlerin rehin alana teslimi ile ve nama yazılı pay senetlerinin rehni ise senedin rehin alana cirosu ile beraber teslimi ile mümkün olur²⁸.

Hapis hakkında ise alacaklı, borçluya ait olup onun rızasıyla zilyedi bulunduğu taşınırı veya kıymetli evrakı, borcun muaccel olması ve niteliği itibarıyla bu eşyanın alacak ile bağlantısı bulunması hâlinde, borç ödeninceye kadar hapsedebilir (TMK m. 950). Borç yerine getirilmez ve yeterli güvence de gösterilmezse alacaklı, borçluya daha önce bildirimde bulunarak, hapsettiği şeylerin teslimine bağlı rehin hükümleri uyarınca paraya çevrilmesini isteyebilir (TMK m. 953). Görüldüğü gibi rehin hakkı da hapis hakkı da hak sahibine eşya üzerinde istisnai durumlarda tasarruf yetkisi vermektedir. Bu sebeple, anonim şirket paylarını rehin ya da hapis hakkının²⁹ sağladığı imkânlarla elinde bulunduran

²⁷ Akipek, s. 157.

²⁸ İmregün, s. 284.

²⁹ Anonim şirket paylarının hapis hakkına konu olabilmesi için bu payların senede bağlanması gerekir. Çünkü hapis hakkı bir taşınır ya da kıymetli evrak üzerinde kurulabilmektedir (TMK 950). Payın senede bağlanması, pay sahibinin hukukî durumunda bir değişiklik oluşturmaz. Çünkü pay senetleri açıklayıcı nitelikte kıymetli evraklardır. Bkz. Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 179; İmregün, s. 217'de dn. 3; Ansay, s. 243. Pay senedi bastırılması ile ilgili olarak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 486. maddesinin ikinci fıkrası, hamiline yazılı pay senetleri bakımından, bu senetlerin bedeli ödenene kadar pay senedi bastırma zorunluluğunun olmadığını belirtmektedir. Bu senetlerin pay bedellerinin tamamının ödenmesinden itibaren üç ay içinde, yönetim kurulu pay senetlerini bastırır ve pay sahiplerine dağıtır. Pay senedi bastırılınca kadar, ilmuhaber çıkarılabilir ancak bunlara nama yazılı pay senetlerine ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır. Nama yazılı pay senetleri bakımından ise, azlık istemde bulunduğu, bu pay senetleri bastırılıp nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

kişi, bu haklar kendisine anonim şirketle ilgili herhangi bir ortaklık hakkı sağlamayacağı³⁰ için borçlanma yasağına da tabi olmayacaktır.

c) Pay Sahibinin Vekili, Velisi ya da Vasisi

Pay sahibi, bu sıfatından doğan hukukî işlemleri gerçekleştirmek için bir temsilci kullanır ise, gerçekleştirilen işlemin hüküm ve sonuçları temsil olunanın şahsında doğacağı için³¹ pay sahibi, temsilcinin gerçekleştireceği işlemle bağlı olacaktır. Buna göre, temsilci, pay sahibini temsilen bir hukukî işlemle anonim şirketten borç alıyorsa borçlanma yasağına tabi olacaktır. Bu durum zaten pay sahibinin borçlanma yasağı kapsamında değerlendirilir. Buna karşılık temsilcinin şahsı adına şirketten borç alması borçlanma yasağı kapsamında değerlendirilemez. Aynı açıklamalar, veli ve vasiler bakımından, temsil ettikleri kişiler için de kabul edilmelidir.

V. Borçlanma Yasağına Aykırı Davranışların (Hukukî ve Cezaî) Yaptırımı

Pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağını ihlal etmeleri aynı zamanda cezaî yaptırımı da bağlanmıştır. Kanunun “Suçlar ve Cezalar” başlıklı 562. maddesinin beşinci fıkrasının b bendine göre³², 358. maddeye aykırı olarak pay sahiplerine borç verenler, 300 günden aşağı olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılırlar³³. Burada dikkat edilmesi gereken, borçlanma yasağına aykırı olarak borçlanma gerçekleştire-

³⁰ Rehin hakkı, anonim şirket paylarının sağladığı malvarlığı haklarına yönelik olduğu için, bir yönetim hakkı olan oy hakkı bu kapsam dışında kalır. Bkz. **Göksoy**, s. 281; “TTK'nun 360. maddesinde, ortaklık genel kuruluna pay sahibinin katılarak oy kullanabileceği düzenlenmiştir. Bu maddede ayrıca üzerinde intifa hakkı bulunan pay ve pay senedinden doğan oy hakkı da, intifa hakkı bulunan pay senedinden doğan oy hakkı da, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabilmesi öngörülmüştür. Rehin edilmiş pay veya pay senetlerinde de, genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibine aittir.” Yargıtay 11. HD. 7.3.1996, E. 1995/6475, K. 1996/1468, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası (Erişim Tarihi: 26.4.2012)

³¹ Ahmet M. **Kılıçoğlu**, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 15. Bası, Ankara 2011, s. 220.

³² 6335 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten önceki hali ile hüküm c bendinde idi.

³³ Ancak bu cezanın verilebilmesi için, pay sahiplerinin şirkete borçlanma kapsamındaki fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartı (TTK m. 562/13), 6335 sayılı yasa ile getirilen değişiklikler kapsamında kaldırılmıştır.

ğinde, cezalandırılan kişinin pay sahibi değil de pay sahibine borç veren kişi olduğudur. Borçlanma yasağına aykırı olarak pay sahibine borç veren kişinin kim olduğunun tespiti konusunda ise hükümde bir açıklık yoktur.

Borçlanma yasağını ihlal ederek pay sahiplerine borç veren kişiye uygulanacak yaptırım konusunda da bir değerlendirme yapmak gerekir. Zira, hürriyeti bağlayıcı bir ceza yerine adli para cezası belirlenmiş olması, hükmün müeyyidesinin caydırıcılığını zedeleyebilir. TCK m. 52/2'ye göre, adli para cezası, bir gün karşılığı en az yirmi ve en fazla yüz lira olabilir. Adli para cezasının gün karşılığının ve TTK m. 562/5'e göre belirlenecek gün sayısının alt sınırdan belirlenmesi hükmün işlevini zayıflatır. Pay sahibinin şirkete borçlanma yasağını ihlal etmesi durumunda, somut olayın tüm özellikleri dikkate alınarak hükmün tam olarak anlamını ortaya koyacak bir ceza tespit edilmelidir. Esasen buna pozitif bir dayanak da mevcuttur. TCK m. 52/2, adli para cezasının alt ve üst sınırları arasındaki tercihin gerçekleştirilmesinde kişinin ekonomik ve diğer şahsi hallerinin de göz önüne alınacağını belirtir. Bu şekilde para cezasının gün karşılığı tespit edildikten sonra, hukuka aykırılığın boyutuna göre TTK m. 562'de öngörülen adli para cezasına esas olacak gün sayısı da uygun bir şekilde tespit edilmelidir.

Yasa koyucu, her ne kadar pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağını getiren düzenlemeyi katı bulmuş³⁴ ve hükmün istisnasız uygulanmasının getirebileceği sakıncaları bertaraf etmek amacıyla istisnai haller öngörmüş ise de hükmün bu haliyle de soru işaretleri barındırdığı söylenebilir. Aşağıda açıklayacağımız istisnai haller dışında, borçlanma yasağının hangi kapsam ve ölçüde uygulanacağı madde hükmünden anlaşılamamaktadır. Örneğin şirketten alınan borç, aynı gün içerisinde ödenmiş ya da bir süre sonra yasal faizin çok üzerinde bir faizle şirkete iade edilmiş olabilir. Bu durumlarda şirket malvarlığının bir zarara uğratılmadığı açıktır. Bu gibi olasılıkları da içerebilecek bir yasal düzenlemeyle kuralın tamamıyla açıklığa kavuşturulması gerekir. Pay sahiplerinin şirkete borçlanmasını engelleyici kural muhafaza edilmekle birlikte, borçlanma özel hukuk bakımından, ağır yaptırımlara tabi tutulmalıdır. Bu bağlamda, şirketten borç olarak alınan paranın kısa vadelerde şirkete geri dönmesi ve bunun mümkün olmaması durumunda borç alınan miktar nispetinde cezaî şartla birlikte tahsil edilmesi sağlanmalı-

³⁴ 6335 sayılı yasa ile değişikliğe uğramadan önceki 358. madde gerekçesi.

dır. Şirketten borç alma yasağını ihlal eden ortağın kâr payından belirli şartlarla yoksun bırakılması gibi şirket içi yaptırımlara tabi tutulması da düşünülebilir.

Borçlanma yasağını ihlal eden pay sahibine uygulanacak hukukî yaptırım konusunda, 6102 sayılı kanunun 6335 sayılı kanunla değişik m. 395/2 hükmü de fikir verici olabilir: *“Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 393 üncü maddede sayılan yakınları şirkete nakit borçlanamaz. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir.”* Maddede, pay sahibi olan ve olmayan yönetim kurulu üyeleri ayırımı yapılmış³⁵ ve pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleriyle, onların pay sahibi olmayan ve 393. maddede sayılmış yakınlarının şirkete borçlanmaları yasaklanmıştır³⁶. Burada, borçlanma yasağının ihlal edilmesi durumunda, şirket alacaklılarına, şirkete borçlanan pay sahiplerini, borçlanma tutarıyla sınırlı olarak doğrudan takip etmek hakkı tanınmıştır. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri için getirilen bu hukukî tedbirin³⁷, kanunî istisnalara³⁸ aykırı

³⁵ 6762 sayılı kanunun 312. maddesinin getirdiği bir zorunluluk olan yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olması zorunluluğu, 6102 sayılı kanunun 359. maddesiyle kaldırılmıştır. Ayrıca, 6102 sayılı kanunun 395. maddesi, 6335 sayılı yasa ile değişikliğe uğratılmadan önce, borçlanma yasağına tabi olmamak bakımından, yönetim kurulu üyeleri ve yakınları için pay sahibi olmak şartını içermemekteydi.

³⁶ 6335 sayılı yasa ile getirilen değişiklikten önce, yönetim kurulu üyeleri ve aynı maddede bahsedilen yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleriyle en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketlerinin de anonim şirkete nakit ya da ayın borçlanması yasaktı. Ancak, hükmün değişik halinde anılan şirketler yasak kapsamından çıkarılmıştır.

³⁷ Böyle bir tedbirin öngörülme sebebi, genel olarak şirketle işlem yapmak durumu (TTK m. 395/1) ve özel olarak da şirkete borçlanma (TTK m. 395/2) durumlarında, anonim şirketi idare ve temsil ile vazifeli anonim şirket yönetim kurulunun bir üyesinin, aynı anda hem icap hem de kabul beyanının içeriğini belirlemesinin anonim şirket çıkarları bakımından doğuracağı sakıncaları engellemek ve işlem güvenliğini sağlamaktır. Bkz. Erol **Ulusoy**, *Anonim Şirketlerde Şirketle İşlem Yapma Yasağı Ve Çifte Temsil*, Ankara 2005, s. 107.

³⁸ Bu istisnalar, son değişikliklerden sonra, pay sahibinin sermaye taahhüdünden doğan borçlarını ifa etmiş olmasıyla birlikte, şirketin serbest yedek akçeleriyle birlikte kârının geçmiş dönem zararlarını karşılayacak miktarda olmasıdır.

olarak şirkete borçlanan pay sahipleri bakımından da kıyas yoluyla geçerli olması kabul edilebilir³⁹.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun aksine 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, ortakların şahsi malvarlığı ile şirket malvarlığının ayrılmasına özel bir önem vermiştir. Tek pay sahipli anonim ortaklıkta dahi anonim şirket malvarlığı tek pay sahibine ait değildir. Anonim ortaklık bir ticari işletme işletse, bu durum ticari işletmenin tek pay sahibi tarafından işletildiği anlamına gelmez. Ticari işletme, anonim şirket tüzel kişiliği tarafından işletilir⁴⁰. Bu sebeple kanunun pek çok maddesi, sermayenin başlangıçta taahhüt edildiği şekilde şirkete getirilmesini ve korunmasını amaçlamaktadır.

VI. Borçlanma Yasağının İstisnaları

Anonim şirket ortakları bakımından şirkete borçlanma yasağı kabul edilmiş olsa da bu kuralın katı bir şekilde uygulanması, bazı durumlarda hayatın olağan akışı, pratik ihtiyaçlar ve ekonomik gerçekliklerle bağdaşmayabileceği için, kanun koyucu bu kuralın uygulanması bakımından istisnalara yer vermiştir.

a) 6335 Sayılı Yasadan Önceki Durum

Pay sahiplerine, şirkete borçlanma yasağı getiren hüküm, 6335 sayılı yasa ile değiştirilmeden önce, borçlanma yasağı mevcut duruma göre oldukça farklı düzenlenmişti. Öncelikle pay sahibinin iştirak taahhüdünden kaynaklanan bir borcu varsa bu borç, borçlanma yasağı kapsamında değerlendirilmemekteydi. Ayrıca TTK m. 358'de, borcun, şirketle, şirketin işletme konusu ve pay sahibinin işletmesi gereği yapılmış olan bir işlemde doğmuş olduğu ve bu işlemin emsalleriyle benzer şartlara tabi

³⁹ Hem pay sahibi yönetim kurulu üyesi hem de pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyesi, anonim şirkete borçlanma yasağının muhatabıdır. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyesi, şirkete, borçlanma yasağına aykırı olarak borçlandığında, şirket alacaklıları tarafından borçlanma tutarı ile sınırlı da olsa takip edilebilmekte ancak pay sahibi ve pay sahibi olan yönetim kurulu üyesinin benzer işlemleri karşısında, şirket alacaklılarına herhangi bir hukukî imkân tanınmamaktadır. Söz konusu boşluğu, kanun koyucunun bilinçli olarak susması kabul etmek, şirket alacaklılarının menfaatine aykırı olacağından kıyas yolu ile bahsettiğimiz hukukî tedbirin tüm pay sahipleri açısından uygulanması gerektiği kanaatindeyiz.

⁴⁰ Ünal **Tekinalp**, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, İstanbul 2012, s. 64.

tutulduğu durumlarda borçlanma yasağının uygulanmayacağı ifade edilmişti⁴¹. Burada şirketin işletme konusu ve pay sahibinin işletmesi gereği yapılmış işlemi bağlayan “ve” sözcüğünün “veya” olarak anlaşılması ve yalnızca pay sahibinin işletmesi gereği yapılmış olan bir işlemin ya da yalnızca şirketin işletme konusuna giren bir işlemin de aranan diğer şartı sağlaması durumunda borçlanma yasağından kurtulmak için yeterli olacağı yorumu yapılmış ise de bu tartışma hükmün kaldırılmış olmasından dolayı anlamını yitirmiştir.

Değişikliğe uğramış hüküm bakımından, borçlanma yasağının uygulanmaması için bahsettiğimiz bu üç istisnai durumun bir arada bulunması gerekli değildi. Bu üç durum, borçlanma yasağının uygulanmaması bakımından birbirinden bağımsız durumlardı. Ancak şirketin işletme konusuna giren işlemler ile pay sahibinin işletmesi gereği yaptığı işlemler için, bu işlemlerin her ikisinin de emsalleriyle aynı şartlara tabi olması zorunluluğu yönünden bir bağlantı vardı.

i. Borcun, Pay Sahibinin İştirak Taahhüdünden Doğan Bir Borç Olması

Pay sahibinin iştirake olan taahhüdünden ne anlaşılması gerektiğini yukarıda açıklamıştık. Eski hüküm bakımından, pay sahibinin anonim şirkete borçlanma yasağının uygulanmamasının şartlarından biri, pay sahibinin şirkete olan borcunun kaynağının iştirak taahhüdü olmasıdır. Pay sahibinin iştirake olan taahhütleri bakımından şirkete borçlanabileceği bizzat kanun koyucu tarafından kabul edilmekteydi. Zira pay sahibi, anonim şirketin ticaret siciline tescilinden önce şirkete taahhüt ettiği sermaye miktarının % 25’ini peşin ödemek zorunda olsa da kalan kısmı ödemek için en çok 24 aylık da olsa bir zaman dilimine sahip olmaktadır.

ii. Hukukî İşlemin, Emsalleriyle Aynı veya Benzer Şartlarda Gerçekleştirilmiş Olması Kaydıyla Borcun, Anonim Şirketin İşletme Konusuna Giren Bir Hukukî İşlemden Kaynaklanmış Olması

Pay sahibi, ortağı bulunduğu anonim şirketle, bir mal ya da hizmet talebi konusunda hukukî işleme girişmiş olabilir. Bu hukukî işlem neticesinde taraflar karşılıklı olarak hak ve borçlara sahip olacaklardır. 358.

⁴¹ **Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 585.

maddenin ilk haline göre, pay sahibinin bu nitelikteki bir işlemde dolayı şirkete borçlanması, borçlanma yasağı kapsamında değerlendirilmemelidir. Ancak bu tespiti yapabilmemiz için pay sahibinin bu sıfatından kaynaklanabilecek avantajları, dürüstlük kuralına aykırı bir biçimde kullanmaması ve kendisini sıradan tüketiciler karşısında öne geçirmemesi gerekir. Zira TTK m. 358'in değişikliğe uğramadan önceki metninden anlaşıldığı üzere, borçlanma yasağının bu nitelikteki işlemlere uygulanmamasının ön şartı, bu işlemlerin emsalleriyle aynı ya da benzer şartlara tabi tutulmasıdır.

iii. Hukukî İşlemin, Emsalleriyle Aynı veya Benzer Şartlarda Gerçekleştirilmiş Olması Kaydıyla, Pay Sahibinin İşletmesi Gereği Olarak Gerçekleştirilmiş Olması

Pay sahibi, bir mal ya da hizmet talep eden kişi olarak ortağı bulunduğu anonim şirketle işlem gerçekleştirebileceği gibi anonim şirkete mal ya da hizmet sunan kişi de olabilir. 6335 sayılı yasadan önceki durum bakımından yapılacak değerlendirmede, pay sahibinin bu sıfatı taşıdığı durumlarda da borçlanma yasağının uygulanmayacağı ve pay sahibinin işletmesi gereği anonim şirketle gerçekleştirdiği işlemlerin bu kapsamda değerlendirilmeyeceği sonucuna varılmalıdır. Ancak tıpkı anonim şirketin işletme konusuna giren işlemlerde olduğu gibi burada da yasak kapsamında olmamanın ön şartı, gerçekleştirilen işlemin emsalleriyle aynı ya da benzer şartlara tabi olmasıdır. Bu anlamda olmak üzere, pay sahibi, işletmesi gereği bir işlemi gerçekleştirirse ve hatta bu işlem şirketin işletme konusuna giren bir işlem olsa dahi, işlem piyasa şartlarına göre anonim şirket aleyhine önemli farklı nitelikler taşıyorsa, burada borçlanma yasağına tabi bir işlem varlığı kabul edilecekti.

b) 6335 Sayılı Yasa ile Getirilen Mevcut Düzenleme

Yasa koyucu, 358. maddede yaptığı değişiklikle ortakların ve şirket yöneticilerinin acil kaynak ihtiyaçlarının şirket varlıklarından karşılanabilmesini mümkün hale getirmiştir⁴². Madde gerekçesinde, söz konusu değişikliklerle şirket ortaklarının ve yöneticilerinin şirket varlıkla-

⁴² Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Adalet Komisyonu Raporu (1/630) Sıra Sayısı 303, s. 6.

rından sınırsız olarak borçlanmasına imkan tanındığı sonucuna da ulaşılmamasının gerektiği, aksinin kabulünün sermayenin korunması ilkesine ters düşeceği belirtilmiştir⁴³. Yine 15. madde gerekçesinde borçlanma yasağının, şirket ortaklarının ve yöneticilerinin acil ihtiyaçlarının makul bir vade içerisinde, şirketi zarara uğratmayacak şekilde karşılanması olduğu belirtilmesine rağmen bunu sağlayacak herhangi bir önlem ya da yaptırım maddede bulunmamaktadır. Yasa koyucu bu durumda, yani şirket varlıklarının uzun süreli, yüksek oranlarda ve karşılıksız olarak borçlanma adı altında şirket ortaklarına veya yöneticilerine kullanılması halinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 155. maddesinde düzenlenen güveni kötüye kullanma suçunun veya bu şekilde gerçekleşen borçlanma sonucunda şirketin iflası halinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 161. maddesinde düzenlenen hileli iflas suçunun oluşabileceğini öngörmüştür⁴⁴.

i. Sermaye Taahhüdünden Doğan Vadesi Gelmiş Borçların İfa Edilmiş Olması

TTK m. 358'in son şekline göre, pay sahiplerinin şirkete borçlanabilmesi için, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçların ifa edilmesi ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârının geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olması gerekmektedir. Borçlanmanın hukuka uygun olarak gerçekleşmesi bakımından bu iki şart birlikte aranacaktır. Örneğin, anonim şirket kurulduğundan beri sürekli kâr eden bir şirket olsa dahi, pay sahibi sermaye taahhüdünü, bu taahhüdünden doğan borcun vadesi gelmesine rağmen ifa etmemişse, şirkete borçlanamayacaktır. Bu bakımdan; şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârının, geçmiş dönem zararlarını karşılayacak düzeyde olması şartıyla, taahhüt ettiği sermaye payının tamamını bir seferde ödemiş olan pay sahipleri veya taahhüdünden kaynaklanan borcunun % 25'ini tescilden önce ödemiş (TTK m. 344) ve bu borcunun kalanı içinse esas sözleşmede ya da kanunda tanınan süre henüz dolmamış olan pay sahipleri şirkete borçlanabileceklerdir.

⁴³ 6335 sayılı kanunun 15. maddesinin gerekçesi.

⁴⁴ 6335 sayılı kanunun 15. maddesinin gerekçesi.

ii. Şirketin, Serbest Yedek Akçelerle Birlikte Kârının, Geçmiş Yıl Zararlarını Karşılacak Düzeyde Olması

Yukarıda da değindiğimiz gibi, bu şart, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçların ifa edilmesi şartıyla birlikte aranmalıdır. Kanun koyucu bu şart ile, mali durumu iyi olmayan şirketlerin ortaklarının şirketten borç almalarını ve dolayısı ile şirketin mali durumunu daha da kötüleşmesini engellemek istemiştir. Şirketin kazanç elde edip etmediği başta olmak üzere mâli durumu, düzenlenen bir bilançoya göre belirlenir⁴⁵.

Borçlanmanın mümkün olabilmesi için yapılacak mali durum tespitinde yalnızca son yılın bilançosu esas alınmayacaktır. Bu belirleme yapılırken şirketin kurulduğu yıldan itibaren tüm mali durumu bir bütün olarak değerlendirilmelidir. 358. maddenin değişik şeklinde geçen “geçmiş yıl zararları” ifadesinden bu sonucu çıkarmak mümkün olmaktadır.

Şirketin serbest akçelerle birlikte kârı, mali durumun tespit edilmesinde hareket noktasıdır. Bu fonlar, geçmiş yıl zararlarını karşılamalıdır. Ayrıca, maddenin lafzından hareketle yapılacak bir başka değerlendirmede, “serbest yedek akçelerle birlikte kârdan” bahsedildiği için, şirketten borç alınacak yıl içerisinde şirketin kâr etmiş olmasının gerekliliğinden ve hatta kâr etmenin bahsettiğimiz şartlara ekli, bir gizli üçüncü şart olduğu söylenebilir⁴⁶. Dönem sonunda düzenlenen bilançoya göre şirket zarar etmiş ancak şirketin serbest yedek akçeleri, zarar edilen dönem ve önceki dönemlerdeki tüm zararları karşılayacak miktarda olsa bile pay sahibi, şirkete borçlanamayacaktır.

⁴⁵ **Ansay**, s. 219; **Kayar**, s. 6.

⁴⁶ Halka açık anonim ortaklıkların kâr elde edip etmediği, sermaye piyasası mevzuatına uygun olarak düzenlenmiş ve bağımsız denetimden geçmiş üçer aylık ara dönemler itibarıyla hazırladıkları mali tabloları yardımıyla tespit edilir. Bu şekilde hazırlanmış her bir üç aylık mali tablodan, kendisinden sonra düzenlenecek diğer üç aylık mali tabloya kadar olan zaman dilimi içerisinde, borçlanmanın mümkün olup olmadığını tespit etmek bakımından yararlanılacaktır. Halka açık olmayan anonim şirketlerde ise, yıl sonunda düzenlenen bilanço, bir sonraki bilançoya kadar aynı işleve sahip olacaktır.

VII. Limited Şirketlerde Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı

Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler (TTK m. 573/1 ve 2). Limited şirkette ortaklar, bu yükümlülükler yanında, tıpkı anonim şirket ortakları gibi şirkete borçlanma yasağına tabidirler. Zira 6102 sayılı kanunun “Uygulanacak Hükümler” başlıklı 644. maddesi, şirkete borçlanma yasağına ilişkin TTK m. 358.’in limited şirketler bakımından da uygulanacak bir hüküm olduğunu belirtmektedir.

VIII. Sonuç

Anonim ve limited şirketlerde pay sahiplerinin şirket kasasını ve mallarını kendi malı gibi kullanmaları yönündeki yaygın ve sakat uygulama 6102 sayılı TTK ile yasaklanmış iken, bu yasak hiç uygulanmadan 6335 sayılı kanun ile TTK m. 358’de yapılan değişiklik ile epeyce yumuşatılarak varlığını sürdürmüştür. Şirkete borçlanma yasağının getirilmesi bir hukuk politikasının gereğidir. Çünkü yeni TTK’nın amaçlarından biri de Türk anonim şirketlerini aile şirketi tipinden kurtarıp, kurumsal ve modern bir şirket kimliğine büründürmektir. Anonim şirketin malvarlığı ile pay sahiplerinin malvarlığı birbirinden ayrı unsurlar olduğu için bu yasağın kabul edilmesi son derece yerinde olmuştur. Zira pay sahipleri, ortağı oldukları şirketin kasasını ve malvarlığını adeta kendi malvarlıklarının bir parçası gibi görebilmektedirler. Oysa anonim şirketin malvarlığı şirket alacaklıları karşısındaki tek güvencedir ve bu malvarlığının korunması gerekir. Şirket ortakları bu malvarlığını kişisel malvarlıkları gibi kullandıklarında, şirket ve dolayısı ile alacaklılar zarar göreceklerdir. Şirkete borçlanma yasağı, şirket kasasını ve varlıklarını hakim ortakların sermaye borçlarının ve şirket iştiraklerinin sermaye taahhütlerinin kaynağı olmaktan da çıkaracaktır.

Pay sahibinin şirkete borçlanmasının yasaklanmasını öngören TTK m. 358, 6335 sayılı yasa ile değiştirilmeden önceki haliyle ihtiyaca cevap veren ve böyle bir yasağın öngörülme amacıyla uyuşan bir nitelikte idi. Mevcut hali ile borçlanma yasağının kapsamı oldukça dardır. Değişiklik maddesinin gerekçesinde belirtildiği gibi şirkete borçlanma yasa-

ğının yumuşatılmasını, şirket ortaklarının acil kaynak ihtiyacını gidermek gereksinimi ile açıklamak mümkün değildir. Şirket ortaklarının ihtiyaçları için şirket kasasını kullanmalarına izin vermek, hükmün konuluş gayesi ile bağdaşmamaktadır. 358. maddenin ilk halinde yer alan istisnaların tamamen kaldırılması, hükmün eski haliyle içerdiği belirsizliklerin daha da artmasına sebep olmuştur. Serbest yedek akçeleriyle birlikte kârı, geçmiş dönem zararlarını karşılayan bir şirketin sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmiş ortağı, şirketle, şirketin işletme konusuna giren ya da kendisinin işletmesi gereği gerçekleştirdiği bir işlemde doğan bir hukukî işlemi, emsalleriyle aynı ya da benzer şartlarda gerçekleştirmek zorunda mıdır? Hükmün eski halinde yer alan istisnaya ait bu gerekliliğe maddenin yeni halinde yer verilmediğine göre, yasa koyucunun iradesinin gerçekleştirdiği değişiklik doğrultusunda olduğunu düşünmek ilk bakışta mümkün olsa da, bunun sermayenin korunması ilkesi başta olmak üzere anonim şirketin ekonomik yapısını bozacak nitelikte olduğu açıktır.

Bu sebeplerle, her ne kadar kanun koyucu bu hükmün katı uygulanmasının getireceği zararları engellemek için kuralın yumuşatılmasını uygun görmüşse de, hüküm bu haliyle de bir çok sorunu içinde barındırmaktadır. Bu bakımdan borçlanma yasağına ilişkin hükme, borçlanılan miktarın sermayeye veya özkaynaklara oranı veya borçlanılan miktar ve borçlu kalınan süreler dikkate alınarak ulaşılabilecek farklı sonuçları düzenlemek ya da bu miktarı kısa sürede şirkete geri vermek şeklinde hükmün uygulanmasını açıklayıcı ilaveler yapılması faydalı olacaktır.

KISALTMALAR

E. : Esas

dn. : Dipnot

HD. : Hukuk Dairesi

K. : Karar

m. : Madde

Nr. : Numara

s. : Sayfa

S. : Sayılı

TCK : 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

TMK : 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu

TTK : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

1. **Akbilek**, Nevzat, *Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması*, Ankara 2009.
2. **Akipek**, Jale G., *Türk Eşya Hukuku Mahdut Ayni Haklar*, Ankara 1974.
3. **Ansay**, Tuğrul, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara 1975.
4. **Bahtiyar**, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku*, 5. Bası, İstanbul 2010. (Ortaklıklar Hukuku)
5. **Bahtiyar**, Mehmet, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, İstanbul 2001. (Anasözleşme)
6. **Çelik**, Aytekin, *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*, 2. Bası, Ankara 2012.
7. **Eriş**, Gönen, *Anonim Şirketler Hukuku*, Ankara 1995.
8. **Göksoy**, Y. Can, *Anonim Ortaklıkta Payın Rehni*, Ankara 2001.
9. **İmregün**, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, 3. Bası, İstanbul 1974.
10. **Kaya**, Arslan, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Ankara 2001.
11. **Kayar**, İsmail, *Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması Ve Alınacak Tedbirler*, Kayseri 1997.
12. **Kılıçoğlu**, Ahmet M., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 15. Bası, Ankara 2011.
13. **Poroy**, Reha/Ünal **Tekinalp**/Ersin **Çamoğlu**, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, 10. Bası, İstanbul 2010.
14. **Pulaşlı**, Hasan, *Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara 2012. (Genel Esaslar)
15. **Pulaşlı**, Hasan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi*, Ankara 2011. (Şirketler Hukuku Şerhi)
16. **Tekil**, Fahiman, *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1993.
17. **Tekinalp**, Ünal, *Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları*, İstanbul 2012.
18. Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Adalet Komisyonu Raporu (1/630) Sıra Sayısı 303.
19. **Ulusoy**, Erol, *Anonim Şirketlerde Şirketle İşlem Yapma Yasağı Ve Çifte Temsil*, Ankara 2005.
20. Yargıtay kararları, www.kazanci.com.tr adresinden temin edilmiştir.

**YENİ TÜRK TİCARET KANUNU IŞIĞINDA TİCARET SİCİLİ
MÜDÜRLÜĞÜ PERSONELİNİN HUKUKÎ VE CEZÂÎ
SORUMLULUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ***
***THE REVIEWING ACCORDING TO THE NEW TURKISH
COMMERCIAL CODE REGARDING LEGAL AND CRIMINAL
LIABILITY OF THE PERSONNEL OF REGISTRY OF
COMMERCE***

Soner ALTAŞ¹

ÖZET

Bu çalışmada, ticaret sicili müdürlüğü personelinin hukuki ve cezaî sorumlulukları ile bunlara karşı işlenebilecek suçlar üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Sicili Müdürlüğü, hukukî sorumluluk, cezaî sorumluluk, kamu görevlisi, idarî para cezası, merkezi ortak veri tabanı

ABSTRACT

In this essay, the legal and criminal liability of the personnel of registry of commerce is discussing and the crimes committed thereagainst are mentioned.

Keywords: *The Registry of Commerce, legal liability, criminal liability, public officer, administrative fine, common data base*

1. GİRİŞ

13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilen ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu² (YTTK)³nda, ticaret

* Bu çalışmada belirtilen görüşler yazarına ait olup, çalıştığı Kurumunu bağlamaz.

¹ Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Başmüfettişi

² 14 Şubat 2011 tarihli, 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

sicili teşkilatı, 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu (ETTK)'ndaki yapıya paralel bir şekilde düzenlenmiş, buna karşılık Yasanın genelinde olduğu gibi bu konuda da birtakım yeniliklere ve değişikliklere yer verilmiştir. Bu değişikliklerin başında, aslında yıllar önce düzeltilmesi gereken, ETTK'da "*Ticaret Sicili Memurluğu*" olarak geçen ticaret sicili teşkilatının adının "*Ticaret Sicili Müdürlüğü*" olarak değiştirilmesi gelmektedir. Yenilik olarak ise, ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulması gösterilebilir⁴. Bu yönüyle, 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı⁵ ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen bir "*merkezi ortak veri tabanı*" oluşturulacaktır (YTTK, m.24/f.2).

Yeni TTK, ticaret sicili müdürlüğünde görevli personelin cezaî sorumluluğu konusunda ise, ufak birtakım değişiklikler haricinde, 6762 sayılı ETTK'daki düzenlemeleri muhafaza etmiştir. Buna karşılık, ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlardan kimin sorumlu olacağı konusundaki belirsizliği gidermeye yönelik yeni hükümler ihdas edilmiştir. Bu çalışmada, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nun ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlara ilişkin hukukî sorumluluğa ve ticaret sicili müdürlüğü personeli için öngörülen cezaî

³ Çalışmamızda, karışıklığa sebebiyet vermemek için, 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Kanun için Eski Türk Ticaret Kanunu manasında ETTK, 13 Ocak 2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için de Yeni Türk Ticaret Kanunu manasında YTTK kısaltmaları kullanılmıştır.

⁴ Ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde gösterilecektir(YTTK, m.24/f.2).

⁵ 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'un ilk halinde "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı" olarak geçmekle birlikte, 8/6/2011 tarihli ve 27958 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 8/1/1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış, aynı Resmi Gazete'de yayımlanan 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile mülga Sanayi ve Ticaret Bakanlığının şirketlerle ilgili birimi olan İç Ticaret Genel Müdürlüğü anılan Bakanlığın birimleri arasına dahil edilmiş, 26/06/2012 tarihli ve 6335 sayılı Kanunla da 6102 sayılı Kanunda geçen "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı" ibareleri de "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

sorumluluklara ilişkin düzenlemeleri ile ticaret sicili personeline karşı işlenebilecek suçlar ele alınacaktır.

2. TİCARET SİCİLİ TEŞKİLATI VE YÖNETİMİ

YTTK'ya göre, ticaret sicili, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın gözetim ve denetiminde ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde kurulacak ticaret sicili müdürlükleri tarafından tutulacaktır (YTTK, m.24/f.1). Bir yerde oda mevcut değilse veya yeterli teşkilatı yoksa, bu durumda, ticaret sicili, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na belirlenecek bir odadaki ticaret sicili müdürlüğü tarafından tutulacaktır (YTTK, m.24/f.1).

Ticaret sicili, ticaret sicili müdürü tarafından yönetilecektir. Ticaret sicili müdürünü ise ilgili oda meclisi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın⁶ uygun görüşünü alarak – yeni TTK'nın 26. maddesi uyarınca çıkarılacak olan Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde belirlenecek nitelikleri haiz kişiler arasından – atayacaktır (YTTK, m.25/f.1). Oda meclisleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın uygun görüşünü almak suretiyle, ticaret sicili müdürlüğünün iş hacmine göre, yeteri kadar *müdür yardımcısı* da görevlendirebileceklerdir (YTTK, m.25/f.1).

3. TİCARET SİCİLİNİN TUTULMASINDAN DOĞAN ZARARLARA İLİŞKİN HUKUKİ SORUMLULUK

Bilindiği üzere, 24/06/1995 tarih ve 559 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlardan Devletin sorumlu olmasına ilişkin hükmü kaldırmış, bu sorumluluk, sicili tutan odaya da yüklenmemiştir. İşlem güvenliği yönünden önemli olan bu sorumluluk, 559 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bu sebeple yöneltilen eleştiriler de göz önüne alınarak, YTTK'nın 25. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş, güvenliğin tam anlamı ile sağlanabilmesi için Devlet ile odanın müteselsilen sorumlu olmaları esası benimsenmiştir⁷.

⁶ YTTK'nın 25. maddesinin üçüncü fıkrasında “Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, ticaret sicili müdürlüklerinin faaliyetlerini her zaman denetlemeye ve gerekli önlemleri almaya yetkilidir. Ticaret sicili müdürlükleri, adı geçen Bakanlıkça alınan önlemlere ve verilen talimatlara uymakla yükümlüdür” denilmektedir.

⁷ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S. Sayısı: 96.

Bu amaçla, YTTK'nın 25. maddesinin ikinci fıkrasında “*Ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur.*” denilerek, ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devletin ve ilgili Ticaret Sicili Müdürlüğünün bağlı olduğu odanın müteselsilen sorumlu olması öngörülmüştür.

Buna karşılık, anılan fıkranın devamında “*Devlet ve sicil görevlilerini atamaya yetkili kurum zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu eder.*” hükmüne yer verilerek, Devletin ve sicil görevlilerini atayan odanın, zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu etmesine imkan sağlanmıştır.

Dolayısıyla, ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlar Devlet ve ilgili oda tarafından tazmin edilecek, Devlet ve ilgili Oda tazmin ettiği bu zarar için zararın doğmasında kusuru bulunan ticaret sicili müdürlüğü personeline rücu edebilecektir.

4. TİCARET SİCİLİ MÜDÜRÜNE TANINAN İDARÎ PARA CEZASI VERME YETKİSİNİN MÜLKİ AMİRLERE DEVREDİLMESİ

Yeni TTK'nın 32. maddesinin birinci fıkrası ile ticaret sicili müdürü, tescil için aranan kanunî şartların var olup olmadığını incelemekle yükümlü kılınmıştır. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında da tescil edilecek hususların gerçeği tam olarak yansıtılmaları, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımamaları ve kamu düzenine aykırı olmamaları şart koşulmuştur.

YTTK'nın 33. maddesinde ise tescile davet ve ceza hususları düzenlenmiştir. Buna göre, ticaret sicili müdürü, *tescili zorunlu olup da kanunî şekilde ve süresi içinde tescili istenmemiş olan bir hususu veya tescil edilmiş ya da edilecek olan hususların gerçeği tam olarak yansıtmadığını, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşıdığını ve kamu düzenine aykırı olduğunu* haber aldığı anda, ilgilileri, belirleyeceği uygun bir süre içinde kanunî zorunluluklarını yerine getirmeye veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağıracaktır (**YTTK, m.33/f.1**).

Gelelim idarî para cezası verme yetkisine: YTTK'nın 33. maddesinin ikinci fıkrasının ilk halinde, kendisine verilen süre içerisinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen

kişiyi, ticaret sicil müdürü tarafından **ikiyüz Türk Lirasından dörtbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası** verilmesi öngörülmüştür⁸. Yani, Kanunun ilk haline göre, bu ceza bizzat ticaret sicil müdürü tarafından verilecekti.

Ancak, ticaret sicili müdürüne tanınan bu idarî para cezası verme yetkisinin uygulamada birtakım sıkıntılar çıkaracağı, oda yönetimleri ile üyelerini karşı karşıya getireceği dile getirildi. Kaldı ki, ETTK'da da, ticaret sicili memuruna –*YTTK'daki haliyle ticaret sicili müdürüne*- bu yönde bir yetki tanımamakta, sadece ilgilinin ETTK'nın 35. maddesinin ikinci fıkrası hükmünce cezalandırılmasını hakime teklif etme görev ve yetkisi vermekte, para cezasının ancak ticaret sicilinin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli Asliye Hukuk Mahkemesi kararıyla verilebileceğini öngörmekte idi.

Bu amaçla, 26/06/2012 tarihli ve 6335⁹ sayılı Kanun ile YTTK'nın 33. maddesinin ikinci fıkrası “Sicil müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi, sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.” şeklinde değiştirilmiş, böylece Kanunun ilk halinde öngörülen idari para cezası 1.000 TL olarak sabitlenmiş ve bu idarî para cezasının sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülkî amiri (illerde vali, ilçelerde kaymakam) tarafından verilmesi öngörülmüştür.

Dolayısıyla, YTTK'nın 33. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen idari para cezasının verebilmesi için;

- O hususun tescilinin zorunlu olması,
- Tescilinin kanuni şekilde (yazılı talep) ve süresi içerisinde -*Kanunda aksi öngörülmemiş ise, tescile tabi hususun gerçekleştiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde*- istenmemiş olması,

⁸ Süresi içinde kaçınma sebepleri bildirildiği takdirde, sicilin bulunduğu yerde ticarî davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak tescili gerekli olan bir hususun bulunduğu sonucuna varırsa, bunun tescilini sicil müdürüne emreder, aksi takdirde tescil istemini reddeder. Süresi içinde tescil isteminde bulunmayan veya kaçınma sebeplerini bildirmeyen kişinin idari para cezasıyla cezalandırılması bu fıkra hükmünün uygulanmasına engel oluşturmaz (**YTTK, m.33/f.3**).

⁹ 26/06/2012 tarihli ve 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 30 Haziran 2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

- Ya da tescil edilmiş olmakla birlikte, anılan hususun gerçeğe aykırı olması veya üçüncü kişilerde yanlış bir fikir yaratacak mahiyette bulunması veyahut kamu düzenine aykırı olması
ön koşul olarak aranmakta, sayılanlara ilave olarak,
- Ticaret sicili müdürünün, ilgisini, kanunî zorunluluklarını yerine getirmesi veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırması ve bunu temin için uygun bir süre vermesi,
- Ancak, ilgilinin, kendisine verilen süre içerisinde tescil isteminde bulunmaması ve kaçınma sebeplerini de bildirmemesi,
- Bunun üzerine ticaret sicili müdürünün ilgiliye 1.000 TL idari para cezası verilmesi hususunu mahallin en büyük mülki amirine (valiye veya kaymakama) teklif etmesi ve mülki amirin de bu teklifi onaylaması gerekmektedir.

5. TİCARET SİCİLİ MÜDÜRLÜĞÜ PERSONELİNİN CEZAİ SORUMLULUĞU

YTTK'da, ETTK'da olduğu üzere, Ticaret Sicili Müdürlüğü personeli tarafından işlenebilecek suçlara ve bunlara verilecek cezalara dair doğrudan bir ceza maddesine yer verilmemiştir. Buna karşılık, YTTK'nın 25. maddesinin ikinci fıkrasında "*Ticaret sicili müdürü ve yardımcıları ile diğer personeli, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı kamu görevlisi olarak cezalandırılır.*" hükmüne yer verilmiştir. Böylece, anılan fıkra hükmü ile ETTK'nın 27. maddesinin ikinci fıkrasındaki hüküm, birkaç ifade değişikliği dışında –*Devlet memuru yerine kamu görevlisi tabiri kullanılması gibi*- muhafaza edilmiştir¹⁰.

Yani, Yasa Koyucu, ETTK'da olduğu gibi YTTK'da da, ticaret sicili teşkilatına özel önem vermiş ve ticaret sicili müdürlüğünde görevli personelin cezaî sorumluluk açısından "kamu görevlisi" olarak değerlendirileceğini öngörmüştür. Bu yönüyle, Ticaret Sicili Müdürlüğü'nde görevli personel, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda

¹⁰ ETTK'nın 27. maddesinin ikinci fıkrasında "*Ticaret sicili memuru ve yardımcıları ile diğer personeli, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Devlet memuru gibi cezalandırılır ve bunlara karşı işlenmiş suçlar Devlet memurlarına karşı işlenmiş sayılır.*" hükmü yer almakta idi.

“kamu görevlileri” için yer verilen suçları işlemleri durumunda, bu suçlar için öngörülen cezalar ile tecziye edileceklerdir.

Diğer bir anlatımla, ticaret sicili müdürünün, yardımcılarının veyahut ticaret sicili personelinden herhangi birisinin;

- Görevi nedeniyle zilyedliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin veya başkasının zimmetine geçirmesi (**TCK, m.247**),

- Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar etmesi¹¹ (**TCK, m.250/f.1**),

- Görevinin sağladığı güveni kötüye kullanmak suretiyle gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi ikna etmesi (**TCK, m.250/f.2**),

- Denetim görevini ihmal ederek ya da kasten göz yumarak, zimmet ve irtikap suçunun işlenmesine imkan sağlanması ya da göz yumulması (**TCK, m.251**),

- Rüşvet alması (**TCK, m.252**),

- Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin etmesi (**TCK, m.255**),

- Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olması ya da kişilere haksız bir kazanç sağlaması (**TCK, m.257/f.1**),

- Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olması ya da kişilere haksız bir kazanç sağlaması (**TCK, m.257/f.2**),

¹¹ Kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışları karşısında, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek, kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması halinde, icbarın varlığı kabul edilir (**TCK, m.250/f.1**).

- İrtikâp suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlaması (TCK, m.257/f.3),

- Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklaması veya yayınlaması ya da ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştırması, bu filleri ticaret sicilindeki görevi sona erdikten sonra da işlemesi (TCK, m.258),

- Yürüttüğü görevin sağladığı nüfuzdan yararlanarak, bir başkasına mal veya hizmet satmaya çalışması (TCK, m.259),

- Hukuka aykırı olarak ve toplu biçimde, görevlerini terk etmesi, görevlerine gelmemesi, görevlerini geçici de olsa kısmen veya tamamen yapmaması veya yavaşlatması (TCK, m.260),

- Görevi gereği olarak elinde bulundurduğu araç ve gereçleri bir suçun işlenmesi sırasında kullanması (TCK, m.266),

- Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belgeyi sahte olarak düzenlemesi, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmesi, gerçeğe aykırı olarak belge düzenlemesi veya sahte resmî belgeyi kullanması (TCK, m.204),

- Gerçek bir resmî belgeyi bozması, yok etmesi veya gizlemesi (TCK, m.205)

hallerinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun zimmet suçuna ilişkin 247nci, irtikap suçuna ilişkin 250nci, rüşvete ilişkin 252nci, yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçuna ilişkin 255inci, görevi kötüye kullanma suçuna ilişkin 257nci, göreve ilişkin sırrın açıklanmasına ilişkin 258inci, kamu görevlisinin ticaretine ilişkin 259uncu, kamu görevinin terki ve yapılmamasına ilişkin 260ıncı, kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma suçuna ilişkin 266ncı, resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin 204üncü, resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçuna ilişkin 205inci maddeleri ve *ilgili sair maddeleri* bu kişiler hakkında da tatbik edilecektir.

6. TİCARET SİCİLİ MÜDÜRLÜĞÜ PERSONELİNE KARŞI İŞLENEBİLECEK OLAN SUÇLAR

YTTK'nın 25. maddesinin ikinci fıkrasında, ticaret sicili müdürü ve yardımcıları ile diğer personele karşı işlenmiş suçların "*kamu*

görevlisine karşı işlenmiş sayılacağı” öngörülmüştür. Bu çerçevede, ticaret sicili müdürüne, yardımcılara yahut ticaret sicili personelinden herhangi birisine;

- Onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat edilmesi ya da yakıştırmalarda bulunmak veya sövmek suretiyle onur, şeref ve saygınlığına saldırılması (**TCK, m.125**),

- Düzenleyecekleri belgelere ilişkin olarak yalan beyanda bulunulması (**TCK, m.206**),

- Görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanılması (**TCK, m.265**)

gibi hallerde, Türk Ceza Kanunu’nun, kamu görevlisine karşı işlenen suçları düzenleyen 125, 206, 265inci maddeleri ve ilgili diğer maddelerde öngörülen cezalar uygulanacaktır.

7. ÖZET VE SONUÇ

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte “*Ticaret Sicili Memurluğu*” olarak geçen ticaret sicili teşkilatının adı “*Ticaret Sicili Müdürlüğü*” olarak değişecektir. Ticaret sicili müdürlükleri, eski TTK’da olduğu gibi, ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde faaliyet gösterecek ve ilgili oda meclisi tarafından atanan ticaret sicili müdürleri tarafından yönetileceklerdir. İlgili oda meclisleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın uygun görüşünü almak kaydıyla, yeteri kadar müdür yardımcısı da görevlendirebileceklerdir. Yeni TTK ile ticaret sicilinin tutulmasından doğan zararlardan kimin sorumlu olacağına dair hukukî boşluk da giderilmiş ve bu zararlardan Devlet ile ilgili odanın müteselsilen sorumlu olması hükme bağlanmıştır. Devlet ve sicil görevlilerini atamaya yetkili kurum zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu edebilecektir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu ile ticaret sicil müdürüne tanınan ikiyüz Türk Lirasından dörtbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verme yetkisi, 6335 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerle mülki idari amirlere devredilmiş ve idari para cezasının tutarı bin Türk Lirası olarak sabitlenmiştir. Diğer yandan, ETTK’da olduğu gibi, YTTK’da da ticaret sicili müdürlüğünde görevli personelin cezai sorumluluk açısından “kamu görevlisi” olarak değerlendirileceği öngörülmüştür. Bu yönüyle, ticaret sicili müdürü, yardımcıları ve ticaret sicili personelinden herhangi

birisi, görevleri sebebiyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda kamu görevlileri için öngörülen suçları işledikleri takdirde, bu suçlara karşılık gelen cezalar ile tecziye edileceklerdir. Ticaret sicili teşkilatında görevli personele karşı işlenebilecek olan ve Türk Ceza Kanunu'nda kamu görevlilerine karşı işlenebilecek suçlar kapsamına giren fiiller de, bahsi geçen Yasa çerçevesinde cezalandırılacaktır. YTTK'da ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına da yer verilmiştir. Dolayısıyla, yeni TTK'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içerikler düzenli olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdindeki merkezi ortak veri tabanına depolanacak ve elektronik ortam üzerinden sunulacaktır.

KAYNAKÇA

T.C. Yasalar (14.02.2011) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı)

T.C. Yasalar (09.07.1956) 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı)

T.C. Yasalar (12.10.2004) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (25611 sayılı)

T.C. Yasalar (30.06.2012) 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Ankara: Resmi Gazete (28339 sayılı)

Komisyon Raporu : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S. Sayısı: 96

**AVRUPA VE DÜNYADA TİCARET SİCİLLERİ
ARASINDA İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI**
*THE COLLABORATION BETWEEN THE TRADE REGISTRIES IN
EUROPE AND IN THE WORLD*

Av. / Aal. Nurcan TURAN

Av. / Aal. Sabiha Buket BİLGEL

Av. / Aal. Nur ÖZCAN

ÖZET

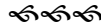
Bu makalede, Dünyada ve Avrupa’da ticaret sicilleri arasında yapılan işbirliği çalışmalarına değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, ticaret sicil kayıtları, ekonomik ilişkiler, işbirliği

ABSTRACT

In this essay, the collaboration between the trade registries in Europe and in the World is discussing.

Keywords: *The Ministry of Customs and Trade, the trade register entry, economic relations, collaboration*

Dünyada ve özellikle Avrupa’da, gelişen ekonomik ilişkiler sonucu artan sınır ötesi faaliyetler, ticaret sicillerinin önemini daha da arttırmıştır. Bu doğrultuda, sicilleri geliştirmek ve işbirlikteliğini artırmak için ülkeler nezdinde çeşitli ticaret sicili teşkilatları kurulmuştur. Söz konusu bu teşkilatlar ana hatlarıyla Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada ile Asya-Pasifik sicilleri olarak üç bölgeye ayrılmıştır. Teşkilatlar birbirleri ile işbirliği halinde teknik ve uygulama alanında değişiklikleri ve yenilikleri takip ederek, ticaret sicillerini geliştirmek için çalışmalarda bulunmaktadır.

I. European Commerce Registers' Forum (ECRF)¹

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı nezdinde yürütülen “Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)²” projesi kapsamında Avrupa Ticaret Sicilleri Teşkilatına dair yapılan incelemeler sonucu, kısaca ECRF olarak adlandırılan “European Commerce Registers Forum” 2010 yılından beri Bakanlık yetkilileri ile beraber İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü tarafından gözlemci statüsünde takip edilmektedir.

Dünyada ve özellikle Avrupa’da ticaret sicili kayıtları; genel olarak firmaların hukuki yapısını, merkezini, sermayesini ve temsilcilerini içermekte ve bunlar hakkında bilgi vermektedir. Ancak ticaret sicili kayıtları; dil, teknoloji ve hukuki farklılıklar gibi nedenlerden ötürü ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere, gelişen ekonomik ilişkiler doğrultusunda artan sınır ötesi faaliyetler ve bunun neden olduğu hukuki sorunlar; çeşitli ülkelere ait ticaret sicili kayıt verilerinin ortak bir merkez bünyesinde toplanması ihtiyacını doğurmuştur.

¹ Avrupa Ticaret Sicilleri Forumu.

² Kamu kurumlarının tüzel kişiliklerle ilgili ihtiyacı olan bilginin tek noktadan sunulması, sisteme dahil kişiliklere ait bilginin ortak anahtar bir numara ile bir sistemde birleştirilmesi sağlanacak, sistemde tutulan şirket bilgileri uluslararası standartlara uyumlu hale getirilecektir. Ayrıca, sistemde yer alan bilgilerin, kişisel bilgilerin mahremiyeti ve AB müktesebatı çerçevesinde belirlenecek kurallara göre özel sektör kuruluşlarıyla paylaşımı gerçekleştirilecektir. Türkiye’de dört veri tabanı vardır. Kimlik bilgilerinin olduğu “Kimlik Paylaşım Sistemi (MERNİS)”, adres bilgilerinin tutulduğu “Ulusal Adres Paylaşım Sistemi (UAPS)”, Tapu ve kadastro bilgilerinin kayıtlı olduğu “Tapu Kayıt Bilgi Sistemi (TAKBİS)” ve tüzel kişiliklerinin kayıtlı olduğu “Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)”. Bu veri tabanlarının tamamlanması ile üzerine e-Devlet uygulamalarının daha hızlı yapılabileceği kesindir. Projenin birinci aşamasında, ticaret sicilinde işlem gören ticari işletmeler, şahıs işletmesi, yabancı şirket Türkiye temsilcilikleri, sermaye şirketleri, kooperatifler ile dernek ve vakıflar ve bunlara ait işletmelere ilişkin bilgilerin yer aldığı ve bunlara ilişkin ticaret sicilindeki bütün işlemlerinin online yapılabilmesine imkan sağlayan merkezi veri tabanı oluşturulmaktadır. 2012 yılı sonuna kadar sistemi yaygınlaştırma çalışmalarını tamamlanacaktır.

<http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/icerik/52/492/merkezi-sicil-kayit-sistemi-mersis.html>.

Bu doğrultuda, Avrupa’da ticaret sicil kayıtları arasında işbirliğini hedefleyen çalışmalar başlatılmış ve bu işbirliği çalışmaları neticesinde an itibariyle 35 üyesi³ bulunan ECRF (Forum) oluşturulmuştur.

Siciller arası işbirliği ve bu hususa ilişkin her türlü konunun tartışıldığı Avrupa merkezli ve genel olarak Avrupa’da yer alan ticaret sicilleri arasındaki işbirlikliliğini sağlamaya çalışan Forum; kar amacı taşımayan ve kendi kendini finanse eden bir yapıya sahiptir.

Forum’un hedeflerinin başında; siciller arasında bir güven zinciri oluşturmak ve böylece güvenli bilgi transferini sağlamak, şeffaf mali piyasaları desteklemek suretiyle mali suçları önlemek, firmaların serbest dolaşımını kolaylaştırmak siciller arasında güvenli bilgi transferini sağlamak ile sınır ötesi işlemlerde sorunları belirleyerek çözüme ulaştırmaktır.

İlk olarak 1998 yılında Letonya’da ve 1999 yılında İsveç’te gerçekleştirilmiş olan toplantıların ardından, Kasım 2000 yılında İngiltere’de 21 ülkenin katılımı ile Forum kurulmuştur. Akabinde 2011 yılından itibaren İtalya, Norveç, İspanya, Fransa, İrlanda, Sırbistan, Lüksemburg, Macaristan, Almanya ve son olarak Makedonya’da Forum’un olağan yıllık toplantıları düzenlenmiştir.

Her ne kadar topluluk Avrupa merkezli olsa da Avrupa dışı ülkelerden gelen üye ve gözlemci statüsünde katılımcılar ile farklı bölgesel siciller arası işbirliği teşkilatlarını⁴ temsil eden katılımcılar da yoğun bir şekilde toplantıları takip etmektedirler.

Gerçekleştirilen toplantılarda genel olarak tüm bölgesel siciller arası işbirliği teşkilatlarının yetkilileri, mensubu oldukları organizasyonlara ilişkin bilgi vermekte; üye siciller arasında ise siciller arası işbirliği ve sicillerin şeffaflığı konuları tartışma alanı bulmaktadır. Böylece sicil teşkilatlarının, meydana gelen gelişmelerden bilgi sahibi olmaları sağlamaktadır.

³ Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Almanya, Guernsey, Cebelitarık, İrlanda, İtalya, Jersey, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Makedonya, Norveç, Polonya, Hırvatistan, Romanya, Sırbistan, Slovakya, İspanya, İsveç, Hollanda, İngiltere, Macaristan, Man Adası, Karadağ, Slovenya, İsviçre.

⁴ IACA (International Association of Commercial Administrators) ve CRF (Corporate Registers Forum).

Bu katılımcıların yanı sıra Dünya Bankası yetkilileri de olağan yıllık toplantılara katılmakta ve yıllık raporlarını sunmaktadırlar. Dünya Bankası tarafından ticari hayatın güvenilirliğinin sağlanması için şeffaf mali piyasalar desteklenmekte ve mali suçların önlenmesi için çeşitli çalışmalar yapılmakta, talepte bulunan sicillere mali yönden destek verilmektedir.

Avrupa'da, tek bir Pazar oluşumuna ilişkin teknik altyapının tamamlanması ile kayıtlı bulunduğu sicil ülkesinden farklı ülkelerde ticaret yapan işletmelerin, yani sınır ötesi ticaret yapan işletmelerin sayısının hızla artması nedeniyle Forum tarafından her ülkenin kendi sistemindeki sicil bilgilerinin, diğer ülkeler tarafından da görülmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Bunun için üye ülkelerin kendi resmi ticaret sicilleri on-line olarak paylaşması ve bu bilgilerin bir program altında toplanması Forum'un diğer amaçlarından bir tanesidir. Bu sistem sayesinde, ulaşılan firma bilgilerinin kaynağından alınmış güncel bilgiler olması planlanmaktadır. Böylelikle firmanın son durumunu inceleme fırsatı bularak, ileride firma ile ilgili çıkabilecek sorunlar önlenmiş olacaktır. Ayrıca üye ülkelerde kurulan şirketlere tek bir sicil numarası verilmesi amaçlanmakta ve böylece üye ülkeler arasında daha rahat bir şekilde şirket takip edilmesi için sistem oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda, Forum tarafından yapılan çalışmalar sonucunda teknolojik gelişmelere paralel olarak elektronik ticaret sicili alt yapısını tesis etmenin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle sınır ötesi verilen hizmetler için internet üzerinden işlem yapma kolaylığı sağlanmaya çalışılmaktadır. Kuruluş ve tescil işlemlerine ilişkin her başvurunun, elektronik ortamda yapılması gerektiği ve bunlara ilişkin bilgilerin elektronik ortamda sağlanması, tescil işlemlerine ilişkin her türlü belgenin de, elektronik ortamda hazırlanması, ticari işletmenin kayıtlı olduğu sicil ülkesinin, ilgili işletmeye ilişkin bilgiye erişim açısından fark yaratmaması konuları üzerinde durulmaktadır.

Avrupa Birliği Direktifleri çerçevesinde, siciller arası işbirliği hukuki bir zorunluluktur. Güvenilir ticari bilgi; kredi vereni, tüketiciyi ve ticari hayatın diğer aktörlerini, ticari risklere karşı koruyan ve adalete erişimi hızlandıran bir unsurdur. Sınır ötesi birleşmelerde; ticari bilginin güncel, güvenilir, standart formda ve başvuru sahibinin dilinde tek bir noktadan erişimin mümkün olması gerekmektedir. Ancak daha önce de belirtildiği üzere, siciller arası bilgi alış-verişinde yaşanan zorluklar, verilerin kalitesinin beklenen düzeyde olmaması, kayıtlı ticari bilginin hu-

kuki değerine ilişkin farklılıklar, sınır ötesi işlemlerde yeterli bilginin olmaması, ticari bilgilere sadece belli dillerde erişimin mümkün olması ve sicillerde yer alan bilgilerin hukuki niteliğinin farklı olması; tüm bu aksaklıkların neticesi olarak da; ticari risk ile şirketlerin idari yüklerinin artması ve sınır ötesi işlemlerin yavaş ilerlemesi nedeniyle ortak bir veri tabanı Forum tarafından oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Şirket merkezinin, şirketin idare edildiği yer olarak kabul edildiği Avrupa şirketlerinin merkez nakillerinde; standart bir bildirim şekli olmaması ve farklı dillerde bildirimler yapılması ve bunun da, tercüme güçleştirilmesi; ilgilinin bildirdiği ticaret sicilinin adının tercüme edilerek mi yoksa tercüme edilmeden özgün adıyla mı bırakıldığının saptanması ve bu saptamanın sonunda doğru merkez sicil belirlenmesinin yol açtığı zaman kaybı; Avrupa genelinde, tek bir sicil numarasının kullanılmaması, şirket unvanlarının değişikliğinde, eski ve yeni unvan arasındaki bağın kurulmasında yaşanan zorluklar nedeniyle; ilgili şirketi tanımlamada da çeşitli sorunların ortaya çıkması; tüm bu işlemlerin, standart şekilde yapılamaması vb. güncel koşullar nedeniyle, ticaret sicilleri arasında, değişiklikleri otomatik şekilde sisteme aktaran bir mekanizma bulunmaması yani merkez nakillerinin, ancak ilgililerin bildirimine bağlı olarak, ticaret siciline işlenmesi ve bunun da sınır ötesi merkez nakillerinin tespit edilerek, buna bağlı sonuçların değerlendirilmesini zorlaştırması;

Merkez nakillerinin, OJEC (Official Journal of the European Communities-Avrupa Birliği Resmi Gazetesi)'te, bir ay içinde yayınlanmasını arayan, Avrupa Şirketinin-SE statüsüne ilişkin, 8.11.2001 tarih ve 2157/2001 no'lu Konsey Düzenlemesi'nin merkez naklini konu alan 14. maddesinin⁵; merkez nakline ilişkin ilan için bildirim

⁵ Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 Article 14: (1) Notice of an SE's registration and of the deletion of such a registration shall be published for information purposes in the Official Journal of the European Communities after publication in accordance with Article 13. That notice shall state the name, number, date and place of registration of the SE, the date and place of publication and the title of publication and the title of publication, the registered Office of the SE and its sector of activity. (2) Where the registered Office of an SE is transferred in accordance with Article 8, notice shall be published giving the information provided for in paragraph 1, together with that relating to the new registration. (3) The particulars referred to in paragraph 1 shall be forwarded to the Office for Official Publications of the European Communities within one month of the publication referred to in Article 13.

yükümlülüğünün kime ait olduğunu ortaya koymaması; merkez nakli yapan şirketin, merkezin nakledildiği sicil mi-yeni sicil-, terkin edilen-eski- sicil mi ya da her iki sicil mi, ilan için bildirimde bulunacağına dair bir belirlilik bulunmaması; eski sicil, merkez nakli yapılan yeni sicil bildirimine kadar, merkez nakli gerçekleştirilen işletmenin terkinini yapamayacağı ve yeni sicil bir ay içinde de, OJEC (Avrupa Birliği Resmi Gazetesi)'ye, merkez nakline ilişkin bildirimde bulunmaması halinde, sorunların ortaya çıkabileceği Forum tarafından genel olarak belirtilmektedir.

Bu sorunları önlemek için getirilen öneriler ise, sicillerin aralarında, standart bir mesajlaşma sistemi geliştirmesi ve yine, bildirimlerin aktarımına ilişkin standart bir işlem üzerinde mutabakata varılması, siciller arasında ortak bir sicil numarası sisteminin benimsenmesidir.

Sınır ötesi işlemlerde özellikle birleşmelerde karşılaşılan sorunlara Forum tarafından değinilmektedir. Bunlar; standart bir bildirim olmaması, tercüme sorunları bulunması ve bildirim şekline dair tartışmalar yaşanması; aktarım prosedüründe, bildirim yükümlüsünün belirsizliği ve karşılıklı işlem yapılan sicilden yapılması gereken bildirimlerdeki aksaklıklar; Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerin dahil olduğu sınır ötesi birleşmelerde, bu ülkeleri kapsayan bir bildirim prosedürü olmadığı için zorlukların yaşandığı üzerinde durulmaktadır.

Ayrıca merkez nakillerinde; şirketin eski merkezinin şirketi terkin etmesinden sonra, nakledilen yeni sicile şirketin tescil edilmesine kadar şirketin ülkesiz kalması başkaca bir sorun olarak Forum tarafından tartışılmaktadır. Şirketin ülkesiz kalması, tabii olduğu bir hukuki rejimin bulunmaması anlamına gelmekte ve buna dair Avrupa Birliği mevzuatında bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca başka bir sicile merkez nakline imkan veren sicillerin tam listesinin bulunmaması, merkez nakli işlemlerinde sicillerin karşılıklı işlem yapacağı sicillerden taleplerine ilişkin belirlilik bulunmaması, siciller arasında iletişimin yapılandırılmamış olması ya da hiç bulunmaması nedeniyle merkez nakillerinde her sicil sisteminin kendi takdir hakkı kapsamında hareket etmesi Forum için sorun teşkil etmektedir.

Sınır ötesi işlemlerde karşılaşılan sorunları gidermek için; siciller arasında formalitelere dayanmayan bir işbirliği oluşumunun geliştirilmesi, merkez nakline imkan tanıyan ülkelerin saptaması ve standart bir bildirim prosedürünün oluşturulması Forum tarafından sunulan çözüm yollarındandır.

Netice itibariyle, Forum tarafından yapılan araştırmalar, siciller arasında karşılaştırma yaparak sicillerin aşama gösterdiği ya da ileri oldukları alanları ve bu aşamaların nasıl gerçekleştiğini saptanmakta ve her yıl gerçekleştirilen olağan toplantılar ile eksik olan taraflar üye sicillere bildirilmektedir. Ayrıca yukarıda belirtilen konular hakkında çalışmalar yapılmakta ve projeler üretilmektedir. Forumun gerçekleştirdiği toplantılar ve Forum içerisindeki çalışma gurupları ile siciller arasında işbirlikliliği ve fikir alış verişini sağlanmaktadır. Ticaret Sicil Müdürlüğü olarak Forumlara katılım sayesinde dünyadaki gelişmeler ve yenilikler takip edilmekte ve diğer siciller ile işbirlikliliği sağlanmaya çalışılmaktadır.

II. Internatioal Association of Commercial Administrators (IACA)⁶

Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada öncülüğünde kurulan IACA, hükümetleri temsilen yerel ya da merkezi düzeyde ticari yaşamı düzenleyen organizasyonlar ya da ticari sicillerde görev yapan profesyonellerin üyeliğini hedefleyen bir sicil üyeleri arası işbirliği teşkilatıdır. IACA, 1978 yılında sadece Amerika Birleşik Devleti eyaletlerinde yer alan sicilleri kapsayan bir teşkilat olarak kurulmuş olup, 1996 yılından bu yana uluslararası ilişkiler bölümü bulunmaktadır. Şu anda, ülkeleri temsilen ticaret sicillerinin, ticaret organizasyonlarının bilgi-işlem ve ticaret hukuku bölümlerinin ve malvarlığına ilişkin kayıt tutan birimlerin (tapu teşkilatı vb.) müdürleri, IACA'ya üye olabilmektedir. IACA tarafından da sınır ötesi işlemlere ilişkin sorunlar ve diğer siciller arası işbirlikliliği teşkilatları ile işbirlikliliğinin artırılması ile sicil tarafından verilen belgelerin içeriğinin standart hale getirilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır.

⁶ Uluslararası Ticaret Yöneticileri Birliği.

III. Corporate Registers Forum (CRF)⁷

Son olarak; başlangıçta, Asya-Pasifik bölgesindeki ülkeler arasındaki siciller arası işbirliği faaliyetlerini geliştirmek amacıyla kurulan ve çeşitli farkları bulunsa da, IACA'ya göre, ECRF'ye daha benzer bir organizasyon olan Corporate Registers Forum (CRF) hakkında bilgi verilecektir.

Başlangıçta, Asya-Pasifik Forumu adı ve adını taşıdığı bölge ile sınırlı şekilde; yani ECRF gibi bölgesel bir siciller arası işbirliği teşkilatı olma hedefiyle kurulmuş, ECRF'ye nazaran daha yeni bu organizasyon; küresel bir siciller arası işbirliği teşkilatına dönüşme amacına yönelik hamleler yapmış ve CRF adını aldıktan sonra da, hâlihazırda, coğrafi bir sınırlama olmaksızın, dünyanın her yerinden üyelerin katılımı ile, üye sayısını en hızlı şekilde artıran siciller arası işbirliği teşkilatı olarak, bölgesel teşkilat hüviyetini geride bırakmıştır.

Mevcut durum itibarıyla, gerçek anlamda küresel bir siciller arası işbirliği teşkilatına dönüşme yolundaki çalışmalarını sürdüren CRF'nin kurulmasını hazırlayan süreç; Avustralya, Kanada, Fiji, Hong Kong, Hindistan, Malezya, Mauritius, Samoa, Singapur, Tonga, Birleşik Krallık ve Yeni Zelanda'nın katılımıyla, 26–28 Şubat 2003 tarihleri arasında, Yeni Zelanda'nın Auckland şehrinde gerçekleştirilen Asya Pasifik Şirket Sicilleri Forumu adlı toplantı ile başlamıştır. Toplantının başarısı üzerine, Yeni Zelanda'daki toplantının benzerlerinin her sene düzenli şekilde yapılması fikri, toplantı katılımcısı ülkelerin sicil yetkilileri tarafından benimsenmiştir. Bu tarihten sonra, 8–11 Mart 2005 tarihleri arasında, Avustralya'nın Melbourne şehrinde yapılan Asya-Pasifik Şirket Sicilleri Forumu toplantısında, şirket sicilleri arasındaki görüş alış-verişi ve işbirliği faaliyetlerini geliştirmek amacına yönelik toplantıların her sene tekrarlanması ile buna ilişkin ikili ya da çok taraflı görüşmeleri organize eden sürekli bir organizasyon oluşturulması fikri çerçevesinde, Asya-Pasifik Şirket Sicilleri Forumu'nun adı Şirket Sicilleri Forumu olarak değiştirilmiş ve bu oluşumun, katılımcı ülkeler tarafından hazırlanan bir Kurucu Anlaşma çerçevesinde sürekli bir teşkilat yapısına kavuşması yönünde adımlar atılmıştır.

2006 yılında, Hong Kong'da gerçekleştirilen konferansta da, Ticaret Sicilleri Birliği'nin, Hong Kong Ticaret Sicili'ne adi bir şirket olarak

⁷ Şirket Sicilleri Forumu.

tescili başvurusu sonuçlandırılmış olup; Avustralya, Kanada, Hong Kong, Hindistan, Malezya, Yeni Zelanda, Pakistan, Samoa, Singapur, Birleşik Krallık ve Vanuatu, şirket sözleşmesinin o dönemki taraflarını oluşturmuştur.

Avustralya, Kanada, Hong Kong, Hindistan, Yeni Zelanda, Pakistan, Samoa, Singapur, Birleşik Krallık ve Vanuatu katılımıyla, Melbourne’de düzenlenen Forum ile birlikte, Şirket Sicilleri Forumu (CRF) adını alan Forum’un adındaki bu değişiklik doğrultusunda; kurulan teşkilatın süreklilik arz eden uluslararası bir siciller arası işbirliği teşkilatına dönüşmesi ve üye sayısını, dünyanın farklı coğrafyalarında yer alan ülkelerin katılımı ile artırması süreci, asıl ivmesini ise; 2010 yılında, Forum’un Kurucu Anlaşması’nda yapılan ve CRF dışındaki siciller arası işbirliği teşkilatları üyelerine de, bu organizasyonun üyeliği imkanının verilmesini sağlayan değişiklikle yakalamıştır. Nitekim, bu tarihten sonra, Hollanda, Almanya, İspanya, Makedonya, Jersey, Cebelitarık gibi ECRF üyelerinin ve Birleşik Arap Emirlikleri, İsrail gibi Ortadoğu ülkeleri ile Afrika’dan da Tunus, Zambiya, Nijerya’nın üye olarak katılımı gerçekleşmiş ve bunun sonucu olarak da, CRF bölgesel bir kuruluştan öte, küresel bir organizasyon şeklini almıştır.

Üyelerinin ticaret sicili alanında, uluslararası gelişmeleri takip etmesi, fikir alış-verişinde bulunması ve siciller arasında karşılıklı bilgi paylaşımının sağlanması hedefiyle kurulmuş, ticaret sicil teşkilatlarının ve/veyahut çalışanlarının temsil edildiği bir uluslararası non-profit organizasyon olarak, yetkilileri tarafından tanımlanan CRF’nin başlıca amaçları arasında; yukarıdaki tanımda da yer alan, üye ülke sicil teşkilatları arasında her türlü işbirliği faaliyetinin gerçekleştirilmesi ve işbirliğinin geliştirilmesini sağlayacak müzakerelerin yapılması ile üye ticaret sicil sistemlerinin işleyişi, teknik ve hukuki altyapısı ve yine, üye ülkelerdeki sicil teşkilatlarının teknik ya da hukuki altyapısına ilişkin sürmekte bulunan projeler hakkında bilgi alış-verişinin temin edilmesi; siciller arası bilgi paylaşımının kolaylaştırılması yer almaktadır. Bunun yanı sıra; bu teşkilatın diğer amaçları da, sınır ötesi ticari işlemlerde karşılaşılan sorunların tanımlanması suretiyle, bu sorunların etkin ve hızlı şekilde çözümlenmesi, diğer siciller arası işbirliği teşkilatı ile de ilişki ve işbirliği çalışmaları yapmak olarak sıralanabilir.

Bu amaçlar doğrultusunda; ECRF’den farklı şekilde, yerel organizasyonların, yani merkez sicil teşkilatı dışındaki birimlerin üyeliğini de kabul eden bu teşkilat, her sene, icra kurulunun da seçildiği bir yıllık

genel kurul ve bu genel kurula paralel olarak da, mevcut işbirliği çalışmalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerin ele alındığı ve yine, çeşitli sicil teşkilatlarından yetkililerin, kendi sicil teşkilatları hakkında teknik/hukuki bilgiler paylaştığı, sicil teşkilatlarının uygulamalarına dair değerlendirme ve karşılaştırmaların yapıldığı toplantılar düzenlenmektedir. Son yıllardaki toplantılarda ise, bölgesel siciller arası işbirliği organizasyonları ile işbirliği faaliyetlerini artırma hedefine uygun olarak, farklı siciller arası işbirliği teşkilatları yetkililerinin de, toplantılara katılarak, kendi organizasyonları hakkında bilgilendirmede bulunduğu ve bu organizasyonlar ile CRF arasındaki işbirliği çalışmalarının artırılmasına ilişkin önerilerin, katılımcıların dikkatine sunulduğu gözlemlenmektedir.

Bu noktada; aralarında BRICS'i oluşturan ve dünyanın en hızlı büyüyen ülkelerinden olan Hindistan, Brezilya ve eyalet düzeyinde temsil edilen Çin ile Güney Afrika'nın dahil olduğu, 38⁸ üyeli bir teşkilata dönüşen CRF'ye, hâlihazırda Azerbaycan, Kosova ve Çin'den bir eyaletin daha katılımının gündemde olduğu belirtilmelidir. CRF'nin; başlangıçta merkez üssü olan, kurulduğu Asya-Pasifik Bölgesi'nin, dünyanın yeni güç merkezlerinden biri haline gelmesiyle birlikte; üye sayısını ve işbirliği alanlarını hızla artırmaya devam ettiği ve bunun neticesi olarak da, gerçek anlamda bir küresel siciller arası işbirliği teşkilatına dönüşme hedefine her geçen gün daha da yaklaştığı gözlemlenmektedir.

Teknik olarak son derece ileri bir sicil altyapısına sahip bulunan Avustralya, Hong Kong, Singapur gibi ve hattâ, sosyal medyayı dahi, sistemlerine entegre eden ticaret sicili sistemlerine sahip Yeni Zelanda gibi ülkeleri de bünyesinde barındıran CRF, gelişmeye çok açık bir siciller arası işbirliği teşkilatı görünümündedir. Nitekim, yukarıda da belirtildiği üzere, CRF, mevcut siciller arası işbirliği teşkilatları içerisinde en hızlı büyümekte olanıdır. Üyelik bakımından coğrafi bir aidiyet aramayan teşkilatın üyeleri arasında da, dünyanın sosyo-ekonomik açıdan en hızlı büyüyen ve önemli stratejik noktalardan biri olarak kabul edilen Asya- Pasifik bölgesindeki ülkeler ve yine BRICS'i oluşturan ülkelere

⁸ Teşkilatın bugünkü üyeleri arasında, Almanya, Avustralya, Birleşik Krallık, Birleşik Arap Emirlikleri, Botswana, Brezilya, Cebelitarık, Cook Adaları, Çin, Endonezya, Gambiya, Güney Afrika, Hollanda, İsrail, Jersey, Kanada, Guernsey, Hindistan, Hong Kong, İspanya, İsrail, Lesotho, Labuan, Makedonya, Malezya, Mauritius, Nijerya, Pakistan, Samoa, Singapur, Sri Lanka, Tunus, Ürdün, Vanuatu, Virjin Adaları, Yeni Zelanda, Zambiya bulunmaktadır.

Rusya dışındaki tüm ülkeler bulunmakla, CRF'nin büyüme trendinin devam edeceği değerlendirilmektedir.

CRF'nin, bu büyüme potansiyeli de göz önünde tutularak, 2011 yılından beri, teşkilatın toplantılarına, gözlemci olarak Türkiye de katılmaktadır. CRF'nin Hindistan'ın Yeni Delhi şehrinde, "Şirketlerin Otodenetimi ve Tecrübelerin Paylaşılması" teması çerçevesinde düzenlediği toplantılara; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü yetkilileri ile birlikte, İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü tarafından katılım sağlanmış ve konferans boyunca, 29 tanesi teşkilatın hâlihazırda üyesi bulunan 44 ülkeden 134 katılımcı, sicillere ilişkin hukuki ve teknik gelişmeler hakkında bilgilendirilmiştir.

Katılımda bulunulan bu toplantılardan hareketle, CRF'nin, Avrupa Ticaret Sicilleri bakımından getirilen kriterlere uygun ve hattâ bu kriterlerden ileri olarak ve çok yüksek düzeyde teknolojiyi kullanmak suretiyle, ticaret sicil işlemlerini gerçekleştiren üyeleri bulunduğu ve ECRF'ye nazaran, gelişmeye daha açık bir görüntü çizdiği söylenebilir. Diğer yandan, CRF'nin, ECRF üyelerinin önemli bir kısmının dahil olduğu ve Avrupa Ticaret Sicili olarak isimlendirebileceğimiz, European Business Register (EBR)⁹ gibi İnternet üzerinden hizmet veren siciller

⁹ European Business Register, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun 1968 tarihli 1. Şirketler Hukuku Direktifi'nde (68/151/EEC) yer alan hükümlerden hareketle doğmuştur. EBR, 1992 yılında, Fransa, İtalya, Danimarka ve İngiltere'nin içinde yer aldığı bir proje olarak, üye ülke iş-ticaret kayıtları arasında çok dilli bilgi erişimi sağlama ve yine, üye ülkelerde standart veri bankası oluşturma amacıyla ortaya çıkmış olup; bugün, EBR'ye üye 26 ülke arasında bilgi paylaşımına yönelik işbirliği; ISA (Information Sharing Agreement) adlı, tüm üyelerin mutabakatı ile içeriği değişebilen anlaşmaya dayalı şekilde sürmektedir. Buna göre; taraf ülkeler, birbirlerinin ticari kayıtlarındaki verilere, EBR'nin sağlayacağı bir yazılım üzerinden sınırsız erişim sağlayabildikleri gibi, istedikleri bilgileri önceden tanımlayarak standart bir rapor halinde de ilgili ülkeden alabilmektedir; yani EBR'nin, ülke sicillerinden alarak standart bir hale getirdiği raporlardan hareketle, EBR'nin belirlediği teknik şartlarla hizmet veren programları kullanan distribütörler aracılığı ile, ülke sicillerindeki bilgilere erişim sağlanabilmektedir. ISA, tüm taraflara, şirketlere ve şirket profillerine ilişkin bilgi sağlama yükümlülüğü getirmiş olmakla beraber; kimi ülkeler, bu yükümlülüğün ötesinde bilgi sağlayarak, şahıslardan hareketle de, bilgi erişimine olanak tanımaktadırlar.

Ulusal siciller ve bilgi dağıtımını üstlenen distribütörler ile sistemin altyapı hizmetini üstlenen teknik partnerler arasındaki faaliyet ve ilişki ağı ise, EBR'ye üye 12 ülkenin de üyesi bulunduğu EBR EEIG (European Economic Interest Grouping) tarafından yürütülmektedir.

arası ortak bilgi platformu düzeyinde bir işbirliği ağı oluşturmamış olmasının ve an itibarıyla, üyelerinin teknik ve hukuki altyapısı bakımından bir standart birliği bulunmaması ile bunun gerçekleştirilmesinin de, yakın gelecekte mümkün görünmemesinin, CRF'nin ECRF'ye göre farklı ve eksik yanları olarak değerlendirildiği ifade edilmelidir. Buna göre de; hem kendi bünyeleri içerisindeki hem de karşılıklı işbirliği faaliyetleri artarak devam edeceği açık olan bu iki teşkilattan, CRF, şu an için, ECRF gibi, üye ülke sicilleri arasında tam entegrasyonu hedefleyen bir organizasyon değildir. Bu teknik farklılığa rağmen, her iki teşkilat arasındaki işbirliği ile siciller arası hukuki-teknik etkileşimin, başka bir deyişle benzeşmenin; ECRF üyelerinin, CRF'ye katılımının artarak devam etmesine ve yine, ticaretin küreselleşmesi neticesinde artan sınır ötesi işlemlerin hızlı sonuçlandırılması ihtiyacına bağlı olarak süreceğinin düşünüldüğü belirtilmelidir.

IV. Sonuç

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 24. maddesinin 2. fıkrası ile birlikte ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin düzenleme getirilmiştir. Madde gereği, ticaret sicil kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen merkezi ortak bir veri tabanı oluşturulmaktadır. Bu sayede ticaret siciline ilişkin kayıtlar, tek bir merkezden elektronik ortamda paylaşılabilir ve diğer siciller tarafından görülebilecektir. Böylelikle ilgililerin, bilgi sahibi olmak istedikleri şirket hakkında, şirketin kayıtlı olduğu sicile gitmeye gerek kalmadan, internet üzerinden istedikleri bilgiye erişebilme imkanına sahip olacaklar ve uygulamadaki farklılıklar ortadan kalkacaktır.

Türkiye'nin diğer ülkeler ile arasındaki ticari ilişkilerin her geçen gün artarak ilerlemesi ve bu nedenle yabancı yatırımcılar için uygun yatırım ortamının sağlanması ile hukuki yararlarının korunması faktörleri göz önünde bulundurulduğu takdirde; Avrupa Birliği direktiflerine ve özellikle 01.10.2009 tarihli Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlanan ve Avrupa Ticaret Sicili Direktifi olarak da adlandırılabilir olan, ortakların ve üçüncü tarafların menfaatlerinin korunması amacıyla, şirketlerin kayıtlı olduğu üye devletlerce alınacak tedbirlerin, Antlaşmanın 48. maddesinin 2. paragrafındaki anlamıyla koordinasyonu ve bu tedbirlerin Topluluk çapında uyumlaştırılmasına ilişkin 16 Eylül 2009 tarihli ve 2009/101/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi Di-

rektifine¹⁰ uygun olarak, ECRF ve CRF gibi teşkilatlar tarafından oluşturulmaya çalışılan ortak ticaret sicilleri ağına dair projelerin ve çalışmaların yakından takip edilmesi, toplantılara katılımın sağlanması ve aktif olarak söz sahibi olunabilmesi için Türkiye'nin teşkilatlara üye olması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

<http://www.gumrukticaret.gov.tr/altsayfa/icerik/52/492/merkezi-sicil-kayit-sistemi-mersis.html>.

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:294:0001:0021:EN:PDF>.

¹⁰ 16 Eylül 2009 tarihli ve 2009/101/AB sayılı direktifin (*Directive 2009/101/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on coordination of safeguards which, for the protection of the interest of members and third parties, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 48 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent Text with EEA relevance*) detayları bir sonraki sayımızda yer alacaktır.

PRATİK BİLGİLER
PRACTICAL INFORMATION

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU UYGULAMASI
THE PROSECUTION OF THE TURKISH COMMERCIAL CODE
NUMBERED 6102

6335 Sayılı 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Değişiklik Yapan Kanun'la birlikte son halini alan ve 1.07.2012'de yürürlüğe giren 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, ticaret hukuku alanında ve dolayısıyla, Sicil Müdürlüğü'müzün gerçekleştirdiği işlemler bakımından önemli değişiklikler getirmiştir. Ancak, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun uygulanması açısından belirleyici nitelik taşıyan ikincil mevzuat, henüz yürürlüğe girmemiş olup; ikincil mevzuatın yürürlüğe girmesi ile, 6102 Sayılı Kanun nihai şeklini alacaktır. Bununla birlikte; Sicil Müdürlüğü'müz, sicil işlemlerini, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 03.07.2012 tarih ve 4880 Sayılı Genelgesi doğrultusunda sürdürmektedir. Buna göre de, Genelge'de de belirtildiği üzere kanunların geriye yürümezliği ilkesinin ve 6103 Sayılı Kanunun 2.maddesi gereği olarak, 1.07.2012 tarihinden önce başvurusu yapılan işlemler, 1.07.2012 tarihinden sonra tescil edilseler dahi, mülga Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre sonuçlandırılmış ve yine, 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanunu m.2 ve anılan Genelge doğrultusunda olarak, 1.07.2012 tarihinden önce 29.06.1956 tarihli mülga 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu henüz yürürlükteyken gerçekleşmiş hukuki eylem veya ilişkiye dayanan, ama Müdürlüğü'müze başvurusu 1.07.2012 tarihinden sonra gerçekleştirilen işlemlere de Mülga Türk Ticaret Kanunu uygulanmaya devam etmektedir. Mülga Türk Ticaret Kanunu'nun uygulandığı diğer işlemler de, Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.21'de düzenlenmiş olup; bu hüküm uyarınca, Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte, kuruluş hâlinde bulunan anonim şirketlerde esas sözleşme, limited şirketlerde ise, şirket sözleşmesi yapılmış ve ayrıca, kurucuların imzaları noter tarafından onaylanmışsa; bu onay tarihinden itibaren **bir ay** içinde şirketin tescili için ticaret siciline başvurulduğu takdirde, kuruluşa ilişkin işlemler mülga 6762 Sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Diğer yandan, Mezkur Genelge uyarınca, mülga 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde ve anılan Kanun gereğince çıkartılan **Ticaret Sicil Tüzüğü, 7.08.1996 tarihli ve 22720 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluş ve Anasözleşme Değişikliği İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (İç Ticaret 2003/3), 1.4.2009 tarihli ve 27187 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ticaret Şirketlerinin Tüzel Kişiliği Bulunmayan Bir Ortaklık Yapısı**

İle İşlettikleri Ticaret İşletmelerinin Ticaret Sicillerine Tescili Hakkında Tebliğ (İç Ticaret: 2009/2)'in, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tâbi işlemler bakımından da devam edilmektedir. Başka bir ifade ile, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun tâbi işlemlere de, mülga Türk Ticaret Kanunu döneminde hazırlanan ikincil mevzuatın, 6102 Sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümleri uygulanmaktadır. Nitekim, sicil işlemlerine ilişkin güncel bilgiler ile sicil işlemleri için ibrazı gereken evraka ilişkin açıklamalar, bu genelge ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde güncellenerek internet sayfamızda duyurulmuştur.

6335 Sayılı 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Değişiklik Yapan Kanun'la birlikte son halini alan ve 1.07.2012'de yürürlüğe giren 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu ile, "Limited Şirketler" bakımından getirilen düzenlemeler ile **6635 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonrası, geçen sayımızda incelediğimiz anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerde meydana gelen değişiklikler de, aşağıda ele alınmış olup; tüm sicil işlemlerinde olduğu gibi, aşağıdaki bölümde incelenen limited şirketlere ve diğer tüm sicil işlemlerinde ibrazı gereken evraka ilişkin güncel bilgilere de, www.ito.org.tr adresinden ulaşılması mümkündür.**

LİMİTED ŞİRKETLER

6335 Sayılı 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Değişiklik Yapan Kanun'la birlikte son halini alan ve 1.07.2012'de yürürlüğe giren 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu ile "Limited Şirketler" bakımından getirilen düzenlemeler, aşağıda Türk Ticaret Kanunu'ndaki sistematik doğrultusunda incelenmiş ve limited şirketlere ilişkin olarak getirilen yenilikler de ayrıca vurgulanmıştır. Buna göre, ultra vires yasağının kaldırılması, tek ortaklı limited şirket kuruluşunun mümkün kılınması ve pay devri, ortaklıktan çıkarılmaya ilişkin farklı alanlardaki diğer pek çok yenilik, ilgili buldukları bölümün altında ele alınmıştır.

1- Tanım

Limited şirketler, Türk Ticaret Kanunu m.573'te " **Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.**

(2) Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörü-

len ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

(3) Limited şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir. “ denilmek suretiyle tanımlanmıştır.

Önemli Not: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, “ultra vires” ilkesini kaldırmıştır; yani işletme konusu dışındaki işlemler de şirketleri bağlayacaktır. Bunun sonucu olarak, 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.15’te “**Şirket sözleşmelerinde veya esas sözleşmelerinde 6762 sayılı Kanunun 137nci maddesine uygun olarak, şirketin hak ehliyetinin şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmesinde yazılı işletme konusu ile sınırlı olduğunu belirten hükümler bulunması halinde, bu hükümler Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yazılmamış sayılır.**” hükmü düzenlenmiştir. Buna göre, Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.15 gereğince, şirketlerin sözleşmelerinde, şirketin hak ehliyetinin şirket sözleşmesi ya da esas sözleşmede yazılı işletme konusu ile sınırlı olduğunu belirten hükümler bulunması halinde, 6102 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi ile, bu hükümler hukuki sonuçlarını kaybedecektir. **Bu noktada, “ultra vires” ilkesinin kaldırılmasının, faaliyet konusunun belirlenmesi zorunluluğunun ortadan kalktığı şeklinde yorumlanamayacağı vurgulanmalıdır. Şirket sözleşmesinde, faaliyet konusunun belirlenmesi zorunluluğu halen devam etmekte olup; “ultra vires”in kaldırılmasıyla, şirketlerin, faaliyet konusu dışında gerçekleştirdikleri işlemlerden dolayı, üçüncü kişilere karşı sorumluluklarının ortadan kalkmadığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda; uygulamada, faaliyet konusunun yazılmasının gerekmediğine ilişkin itirazların hukuki bir gerekçesi olmadığı ve Müdürlüğü’müz tarafından da kabul edilmediği belirtilmelidir.**

2- Ortak Sayısı

Türk Ticaret Kanunu m.573 gereğince, limited şirketler bir veya daha çok gerçek kişi ya da tüzel kişi tarafından kurulabilmekte olup; Türk Ticaret Kanunu m.574 gereğince, ortak sayısı 50’yi geçemez.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile, artık tek kişilik limited şirket kuruluşu, hukuken mümkündür. Bu bağlamda, ortak sayısının bire düşmesi, limited şirketler bakımından infisah sebebi olmaktan çıkmıştır. Buna göre de; Türk Ticaret Kanunu m.574 gereğince, ortak sayısı bir kişiye düşen limited şirketlerde, ortak sayısını bire düşüren işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde, şirket müdürlerine ortak sayısının bire düştüğünün bildirilmesi ve şirket müdürlerinin de, kendilerine yapılan bildirimden itibaren yedi gün içinde, şirketin tek ortaklı olduğunu, bu ortağın adı ile yerleşim yerini ve de vatandaşlığına ilişkin bilgilerle tescil ve ilan ettirmesi gerekir.

3- Şirket Sözleşmesi

Limited şirket sözleşmesinin şekli ve zorunlu içeriği, Türk Ticaret Kanunu m.575 ve Türk Ticaret Kanunu m.576'da düzenlenmiştir. Yazılı şekilde yapılması ve kurucularının imzalarının noterce imzalanması gereken şirket sözleşmelerinin zorunlu içeriği de, Türk Ticaret Kanunu m.576'da, “ **(1) Şirket sözleşmesinde aşağıdaki kayıtların açıkça yer alması gereklidir:**

- a) **Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yer.**
- b) **Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde, şirketin işletme konusu.**
- c) **Esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları.**
- d) **Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları.**
- e) **Şirket tarafından yapılacak ilanların şekli.**

denilmek suretiyle ifade edilmiştir.

Şirket sözleşmesinin, bu zorunlu unsurları dışında, Türk Ticaret Kanunu m.577'de öngörülen hususlara yer vermesi halinde, bunların da bağlayıcı olacağı, Türk Ticaret Kanunu m.577'de düzenlenmiştir. Buna göre de;

- **esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler**

- **ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması;**

- **ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı;**

- **yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı;**

- **belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler;**

- **Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri;**

- **Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler;**

- **genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler;**

- **genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler;**

- **şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri;**

- **bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler;**

- çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hâllerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı;
- ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler;
- Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler; hakkında, limited şirket sözleşmesinde hüküm bulunması halinde, bunlar da bağlayıcı olacaktır.

Bu noktada; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin, kural olarak emredici nitelikte olduğu belirtilmelidir. Gerçekten de; limited şirket hükümlerinin emredici niteliği, Türk Ticaret Kanunu m.579'da, "**Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.**" denilmek suretiyle, ifade edilmiştir.

Önemli Not: *Anonim şirketler esas sözleşmelerini ve limited şirketler şirket sözleşmelerini, Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlük tarihinden itibaren oniki ay içinde, Türk Ticaret Kanunu ile uyumlu hâle getirirler. Bu süre içinde, gerekli değişikliklerin yapılmaması hâlinde, esas sözleşmedeki ve şirket sözleşmesindeki düzenleme yerine, Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır. (Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.22/f.1)*

Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.22/f.2 gereğince de,

anonim şirket esas sözleşmesini ve limited şirket sözleşmesini, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile uyumlu hâle getirmek için yapılacak genel kurularda toplantı nisabı aranmaz, kararlar da, toplantıda bulunanların çoğunluğu ile alınır.

4- Sermaye

Limited şirketlerin sermayesine ilişkin düzenleme, Türk Ticaret Kanunu m.580'de yer almaktadır. Limited şirketler için öngörülen asgari sermaye on bin Türk Lirası'dır ve Bakanlar Kurulu'na, limited şirketler için öngörülen asgari sermaye miktarını on kata kadar yükseltme yetkisi verilmiştir.

Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.20'de de, limited şirketlerin sermayelerini, Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda limited şirketler bakımından öngörülen asgari sermaye tutarına yükseltmeleri zorunluluğu getirilmiştir. Sermayelerini, kanunda öngörülen asgari sermaye tutarına yükseltmeyen limited şirketler, **üç yılın** sonunda infisah etmiş sayılırlar. Nitekim bu husus, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 4880 Sayılı ve

03.07.2012 tarihli Genelgesi'nde " 24/6/1995 tarihli 559 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname gereğince, sermayelerini 19.01.2002 tarihli 24645 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 22.12.2001 tarihli 2001/3500 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen asgari sermaye miktarına 1/7/2012 tarihine kadar yükseltmeyen anonim ve limited şirketler, 6103 sayılı Kanunun 20 nci maddesi uyarınca Türk Ticaret Kanununun yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde sermayelerini, anılan Kanunun 332 ve 580 inci maddelerinde öngörülen tutarlara yükseltilmesi gerekmekte olup, bu sure zarfında sermaye artırımını gerçekleştirilmeyen şirketler infisah etmiş sayılacaktır." denilmek suretiyle vurgulanmıştır.

Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.20'de, şirket sermayesinin, Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen tutara yükseltilmesi için yapılacak genel kurullarda, toplantı nisabı aranmayacağı; kararların toplantıda mevcut oyların çoğunluğu ile alınacağı düzenlenmiştir.

Şirket sermayesinin nakden ya da ayni sermaye olarak taahhüdü de mümkün olup; bu konuya ilişkin iki düzenleme de, Türk Ticaret Kanunu m.585 ve m.581'de yer almaktadır.

Türk Ticaret Kanunu m.585'te, "Esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır." denilmek suretiyle, pay bedellerinin ödenmesine ilişkin anonim şirket hükümlerinin, limited şirketler bakımından da kıyas'ın geçerli olacağı düzenlenmiştir. Buna göre de; nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce, gerisinin de şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesi gerekmektedir.

Türk Ticaret Kanunu m.581'de de, "üzerlerinde sınırlı ayni bir hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar da dâhil, malvarlığı unsurlarının ayni sermaye olarak konulabileceği düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu m.578 gereğince de, limited şirketlerde, ayni sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Önemli Not: Şirkete konulan ayni sermaye sermayeler ile kuruluş sırasında, devralınacak işletmeler ve ayınlar hakkında, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından atanan bilirkişilerce hazırlanan değer biçme raporunun ibrazı gerekmektedir.

Önemli Not: Bir anonim şirketin esas sözleşmesinde veya bir limited şirketin şirket sözleşmesinde genel kurulun toplantı ve karar nisaplarına, madde numarası belirtilerek veya belirtilmeksizin, yürürlükten kaldırılan 6762 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüşse, bu şirketler Türk Ticaret

*Kanununun yürürlüğe girmesinden itibaren **oniki ay** içinde anonim şirketlerde esas sözleşmelerini ve limited şirketlerde şirket sözleşmesini değiştirerek, anılan Kanuna uygun düzenleme yaparlar. Aksi hâlde, bu sürenin geçmesiyle Türk Ticaret Kanununun genel kurulun toplantı ve karar nisaplarına ilişkin hükümleri uygulanır. Sadece bu “on iki” ay içinde yapılan genel kurullarda 6762 sayılı Kanunun genel kurulların toplantı ve karar nisapları hakkındaki hükümleri uygulanır (**Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.26**).*

5- Kuruluş ve Tescil

Türk Ticaret Kanunu m.585 gereğince, limited şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi şartsız olarak taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı şirket sözleşmesinde limited şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur.

Şirket sözleşmesinin, kanunda öngörüldüğü şekilde düzenlenmesinden sonra, tescil için, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline başvurulması gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu m.588 gereğince, limited şirketler, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

Önemli Not: *Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte, kuruluş hâlinde bulunan anonim şirketlerde esas sözleşme, limited şirketlerde ise, şirket sözleşmesi yapılmış ve ayrıca, kurucuların imzaları noter tarafından onaylanmışsa; bu onay tarihinden itibaren bir ay içinde şirketin tescili için ticaret siciline başvurulduğu takdirde, kuruluşu ilişkin işlemlere mülga 6762 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. (**Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.21**)*

Türk Ticaret Kanunu m.586/f.2'de, “Başvuru müdürlerin tümü tarafından imzalanır” denildikten başka, bu başvuruya ek olarak ibraz edilmesi gereken belgeler de sayılmıştır. Bu belgeler de, anılan hükümde,

- a) **Şirket sözleşmesinin onaylanmış bir örneği.**
- b) **Ekleri ile birlikte 349 uncu maddeye göre düzenlenmiş kurucular beyanı.**
- c) **Yerleşim yerleri de gösterilerek şirketi temsile yetkili kişileri ve denetçinin seçimini gösterir belge.**
- 3) **Dilekçede şu kayıtlar yer alır:**
 - a) **Bütün ortakların adları ve soyadları veya unvanları, yerleşim yerleri, vatandaşlıkları.**
 - b) **Her ortağın üstlendiği esas sermaye payı ve ödediği toplam tutar.**
 - c) **İster ortak ister üçüncü kişi olsun, müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları.**
 - d) **Şirketin ne suretle temsil edileceği.”** şeklinde ortaya konmuştur.

Önemli Not: Limited şirket kuruluşunda istenen belgelerden kurucular beyanının, vekaleten imzalanamayacağı değerlendirilmekte ve vekaleten imzalanan kurucular beyanları, Memurluğu'muzca kabul edilmektedir.

6- Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi (Türk Ticaret Kanunu m.589)

Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. Türk Ticaret Kanunu m.621 hükmü saklıdır. Buna göre de; Türk Ticaret Kanunu m.621'de öngörülen, "şirket işletme konusunun değiştirilmesi, oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi, esas sermayenin artırılması, rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması, şirket merkezinin değiştirilmesi, müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi, esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması, bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması, şirketin feshi" hallerinde ağırlaştırılmış karar nisapları geçerli olacaktır.

Bu konuya ilişkin olarak; Türk Ticaret Kanunu m.621/f.2 gereğince, kanunda öngörülen ağırlaştırılmış nisapları, daha da ağırlaştırılacak şirket sözleşmesi hükümleri bulunması halinde, kararların sözleşme hükümlerinde öngörülen nisaplarla alınması gerektiği hususu da belirtilmelidir.

Şirket sözleşmesinde, gerekli nisaplara uygun olarak alınan her sözleşme değişikliğinin tescil ve ilanı gerekmektedir.

-Esas sermaye artırımı

Türk Ticaret Kanunu m. 590 uyarınca, limited şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye de artırılabilir.

Ayrıca, şirket sözleşmesinde veya artırma kararında aksi öngörülmemişse, her ortak Türk Ticaret Kanunu m.591 uyarınca, esas sermaye payı oranında, esas sermayenin artırılmasına katılmak hakkını haizdir.

Esas sermaye artırımı da, yukarıda belirtildiği üzere ağırlaştırılmış karar nisabı ile yapılabilecek sözleşme değişikliklerindedir. Buna göre de; temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekmektedir.

7- Şirket Müdürleri

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu m.623'te, limited şirket sözleşmesi ile şirket temsil ve yönetiminin düzenlenmesini şart koşmuştur. Buna göre; en azından bir şirket ortağının, şirketi yönetim ve temsil yetkisi bulunacak şekilde müdür olarak atanması gerekmektedir. Şirket müdürlerinden birinin tüzel kişi olması da mümkündür. Birden fazla müdür seçilmesi ve dışarıdan da, müdür atanması da caizdir. Bu halde, bir müdürün, genel kurul tarafından müdürler kurulu başkanı olarak seçilmesi zorunludur.

Müdürler, kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidirler.

Başkan olan müdür veya tek müdürün bulunması hâlinde bu kişi, genel kurulun toplantıya çağırılması ve genel kurul toplantılarının yürütülmesi konularında olduğu gibi, genel kurul başka yönde bir karar almadığı ya da şirket sözleşmesinde farklı bir düzenleme öngörülmediği takdirde, tüm açıklamaları ve ilanları yapmaya da yetkilidir. **(Türk Ticaret Kanunu m.624/f.2)**

Birden fazla müdürün varlığı hâlinde, bunlar çoğunlukla karar alırlar. Eşitlik hâlinde başkanın oyu üstün sayılır. Şirket sözleşmesi, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörebilir. **(Türk Ticaret Kanunu m.624/f.3)**

Kanunların ve şirket sözleşmesinin, genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkili bulunan şirket müdürleri, aşağıdaki görevlerini ve yetkilerini devredemez ve bunlardan vazgeçemezler:

a) Şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi.

b) Kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi.

c) Şirketin yönetimi için gerekli olduğu takdirde, muhasebenin, finansal denetimin ve finansal planlamanın oluşturulması.

d) Şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine devredilmiş bulunan kişilerin, kanunlara, şirket sözleşmesine, iç tüzüklere ve talimatlara uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi.

e) Küçük limited şirketler hariç, risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması.

f) Şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun ve gerekli olduğu takdirde topluluk finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi.

g) Genel kurul toplantısının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

h) Şirketin borca batık olması hâlinde durumun mahkemeye bildirilmesi.
(Türk Ticaret Kanunu 625)

Türk Ticaret Kanunu m. 629 gereğince, müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına, anonim şirketlere ilişkin hükümler kıyas yolu ile uygulanır. Sözleşmenin yapılması sırasında şirket tek ortak tarafından ister temsil edilsin ister edilmesin, tek ortaklı limited şirketlerde, bu ortak ile şirket arasında yapılan sözleşmenin geçerli olması, sözleşmenin yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır.

Limited şirket müdürlerinin görevden alınması, yönetim ve temsil yetkisinin geri alınması ve sınırlandırılması ise, Türk Ticaret Kanunu m.630'da düzenlenmiştir. Buna göre; genel kurulun, müdürü veya müdürleri görevden alma, yönetim hakkını ve temsil yetkisini sınırlama yetkisi vardır. Bunun yanı sıra, ortakların da, haklı sebeplerin varlığı halinde, Mahkeme'ye başvurarak, ortakların yönetim hakkının ve temsil yetkisinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını istemesine de, imkan verilmiştir. Türk Ticaret Kanunu m.630/f.3'te, yöneticinin, özen ve bağlılık yükümü ile diğer kanunlardan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ağır bir şekilde ihlal etmesi veya şirketin iyi yönetimi için gerekli yeteneği kaybetmesi haklı sebep olarak tanımlanmıştır.

Önemli Not: *Tüzel kişi müdürü bulunan limited şirketlerde, görev dağılımı ile temsil ve ilzam kararlarında, görev ve yetki, tüzel kişi müdüre verilmektedir. Ayrıca, tüzel kişi müdüre, temsil yetkisi veren bu kararlarda, tüzel kişi müdürün gerçek kişi temsilcisinin ad-soyad, yerleşim yeri, vatandaşlık, T.C. kimlik numarası, yabancı uyruklu ise, vergi numarası veya yabancılara mahsus kimlik numarası bilgileri bulunmalıdır. Bu konuya ilişkin bir diğer önemli husus da, tüzel kişilerin imza yetkilisi seçilmesi ile ilgili tescil başvurularında, tüzel kişi adına imza atacak gerçek kişinin imza beyannamesinin, temsilcisi olduğu şirket unvanı altında ve temsilci olarak atandığı şirketin de adı belirtilmek suretiyle düzenlenmesi gerekliliğidir. Başka bir ifade ile, imza beyannamesinde müdür olarak atanılan asıl şirketin adı belirtilmek kaydı ile, bu asıl şirkete müdür olarak atanan tüzel kişinin temsilcisi olarak atanan kişinin imza beyannamesinin temsilcisi olduğu şirketin unvanı altında düzenlenmesi gerekmektedir.*

Önemli Not: *Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan anonim şirket yönetim kurulları ile limited şirket müdürleri, görevden alınmaları veya yönetim kurulu üyeliğinin başka bir sebeple boşalması hâli hariç, görev sürelerinin sonuna kadar yönetim kurulu üyeliğini ya da müdürlük görevini sürdürürler. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olarak üye seçilmiş bulunan gerçek kişinin, Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde istifa etmesi, onun yerine tüzel kişinin ya da başkasının seçilmesi gerekir. Tüm ortakların hep birlikte müdür sıfatıyla şirket işlerini idare ve*

şirketi temsil ettiği limited şirketlerde de, aynı üç aylık süre içinde Türk Ticaret Kanunu m.623 hükmünün gereği yerine getirilir. (Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m.25/f.1)

8- Pay devri

Limited şirketlerde, pay sahipliğinin devir ya da miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yolu ile hak sahibi bakımından doğrudan iktisab edilmesi mümkündür.

Pay devri ise, Türk Ticaret Kanunu m.595'te düzenlenmiştir. Buna göre; esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemlerin yazılı şekilde yapılması ve tarafların imzalarının noterce onanması gerekmektedir. Devir sözleşmesinde, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise, bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşulların da belirtilmesi gerekir.

Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır (**Türk Ticaret Kanunu m.595/f.2**) ve şirket sözleşmesinde aksi düzenlenmemişse, ortaklar genel kurulu sebep göstermeksizin onayı reddedebilir. Genel kurulun pay devrini onaylamaması halinde, payını devredemeyen ortağın, haklı sebeple şirketten çıkma hakkı saklıdır. (**Türk Ticaret Kanunu m.595/f.5**)

Diğer yandan, limited şirket sözleşmesiyle sermaye payının devrinin yasaklanması da, mümkündür. Ancak, bu halde de, ortağın, haklı sebeple şirketten çıkma hakkı saklıdır. (**Türk Ticaret Kanunu m.595/f.5**)

Şirket sözleşmesinde ek ödeme veya yan edim yükümlülükleri öngörülmediği takdirde, devralanın ödeme gücü şüpheli görüldüğü için ondan istenen teminat verilmemişse, genel kurul şirket sözleşmesinde hüküm bulunmasa bile, onayı reddedebilir. (**Türk Ticaret Kanunu m.595/f.6**)

Esas sermaye paylarının geçişlerinin tescil edilmesi için, şirket müdürleri tarafından ticaret siciline başvurulması gerekmektedir.

Önemli Not: *Başvurudan itibaren üç ay içinde genel kurul reddetmediği takdirde, şirketin pay devrine onay vermiş sayılacağına ilişkin Türk Ticaret Kanunu m.595/f.7 hükmünün, şirket yetkilerinin pay devrine onay vermelerine rağmen, bu işlemi tescil etmeyi ihmal ettikleri ve ardından da, ortakların ihtilafa düştüğü durumlarda açılan, hisse devrinin hükmen tesciline ilişkin davaların sayısını azaltacağı düşünülmektedir. Pay devri ve onayına rağmen ihmal edilen pay devri tescilinin, mahkeme tarafından hükmen tescili amaçlı davaları azaltacak ve hattâ tamamen ortadan kaldıracak bir başka düzenleme de, Türk Ticaret Kanunu m.598/f.2 hükmüdür. Bu düzenlemede, "Başvurunun otuz gün içinde yapılmaması hâlinde, ayrılan ortak, adının bu paylarla ilgili olarak silinmesi için ticaret siciline başvurabilir. Bunun üzerine sicil müdürü, şirkete,*

iktisap edenin adının bildirilmesi için süre verir.” denilmek suretiyle, Sicil Müdürlüğü’ne; şirket müdürüne, pay devrini tescil ettirmesi için belirli bir süre verme yetkisi verilmiştir.

Pay devri dışında, yukarıda da belirtildiği üzere, pay sahipliği; miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yolu ile de değişebilir. Bu da, Türk Ticaret Kanunu m.596/f.1’de düzenlenmiştir. Bu hüküm gereğince, esas sermaye payının, miras, eşler arasındaki mal rejimine ilişkin hükümler veya icra yoluyla geçmesi hâllerinde, tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer.

Şirket, iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir. Bunun için, şirketin, payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına, gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önermesi şarttır. **(Türk Ticaret Kanunu m.596/f.2)**

Red kararı, devrin gerçekleştiği günden itibaren geçerli olmak üzere geriye etkilidir. Red, bu konudaki kararın verilmesine kadar geçen süre içinde alınan genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemez. **(Türk Ticaret Kanunu m.596/f.3)**

Şirket, üç ay içinde esas sermaye payının geçişini açıkça ve yazılı olarak reddetmemişse onayını vermiş sayılır. **(Türk Ticaret Kanunu m.596/f.4)**

9- Sona erme ve ayrılma

Limited şirketlerde sona erme ve limited şirketten çıkma ile çıkarılmaya ilişkin hükümler, Türk Ticaret Kanunu m.636 vd. hükümlerde düzenlenmiştir.

Buna göre de; Türk Ticaret Kanunu m.636’da, limited şirketlerin aşağıdaki hâllerde sona ereceği düzenlenmiştir:

a) Şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle.

b) Genel kurul kararı ile.

c) İflasın açılması ile.

d) Kanunda öngörülen diğer sona erme hâllerinde.

Ayrıca, uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, ortaklardan veya şirket alacaklılarından birinin şirketin feshini istemesi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, müdürleri dinleyerek şirketin, durumunu Kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler, buna rağmen durum düzeltilmezse, şirketin feshine karar verir.

Haklı sebeplerin varlığı halinde, her ortak mahkemedен şirketin feshini isteyebilir. Fesih davası açıldığında mahkeme taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir.

Sona ermenin sonuçlarına da anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır.

Türk Ticaret Kanunu m.637 gereğince, sona erme, iflastan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse; müdür, birden fazla müdürün bulunması hâlinde en az iki müdür, bunu ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

Ortakların, ortaklıktan ayrılma hakkı olarak nitelenebilecek çıkma hakkı da, **“Şirket sözleşmesi, ortaklara şirketten çıkma hakkını tanıyabilir, bu hakkın kullanılmasını belirli şartlara bağlayabilir.**

Her ortak, haklı sebeplerin varlığında şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabilir. Mahkeme istem üzerine, dava süresince, davacının ortaklıktan doğan hak ve borçlarından bazılarının veya tümünün dondurulmasına veya davacı ortağın durumunun teminat altına alınması amacıyla diğer önlemlere karar verebilir.” şeklindeki Türk Ticaret Kanunu m.638 hükmü ile düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu m.638 hükmü uyarınca, ortaklardan her biri şirket sözleşmesindeki hükme dayanarak çıkma istediği veya haklı sebeplerden dolayı çıkma davası açtığı takdirde, müdür veya müdürlerin gecikmeksizin diğer ortakları da, bu durumdan haberdar etmesi gerekmektedir.

Diğer yandan ortaklıktan çıkmak için harekete geçerek dava açan ortağa, diğer ortakların da katılmasına, Türk Ticaret Kanunu m.639 hükmünde cevaz verilmiştir. Şöyle ki, anılan hükümde, diğer ortaklardan her birinin de, ortaklıktan çıkmak isteyen ortağın ortaklıktan çıkma davası açtığına ilişkin haberin kendisine ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde; şirket sözleşmesinde öngörülen haklı sebebin kendisi yönünden de geçerli olması ve kendisinin de çıkmaya katılacağını müdürlere bildirmesi halinde, açacağı bir dava ile haklı sebepler dolayısıyla çıkma davasına katılma hakkına sahip olduğuna hükmedilmiştir.

Çıkan tüm ortakların, esas sermaye payları ile orantılı olarak, eşit işleme tâbi tutulması gerekmektedir.

Şirket sözleşmesindeki hüküm sebebiyle veya haklı bir sebebin varlığı dolayısıyla bir ortağın şirketten çıkarılması hâlinde bu hükmün uygulanmayacağı da, yine anılan hükmün son fıkrasında düzenlenmiştir.

Ortakların iradi olarak çıkma hakları bulunduğu gibi, şirketten çıkarılması da mümkündür. Gerçekten de; **“Şirket sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebilir.”** denilmek suretiyle ortakların çıkarılmasına ilişkin sebeplerin öngörülebileceği ve bu sebeplerin varlığı halinde de, alınacak çıkartma kararı ile ortağın şirketten çıkartılması kabul edilmiştir. Bu halde; çıkartılan ortak, kararın noter aracılığıyla kendisine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir.

Diğer yandan, mülga kanunda olduğu üzere, 6102 Sayılı Kanun'da da, şirketin istemi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanılarak şirketten çıkarılması da saklı tutulmuştur.

Çıkartmaya ilişkin kararların alınması için ise, Türk Ticaret Kanunu m.621/f.1 gereğince, genel kurulda temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması gerekmektedir.

Ayrılan ortağın ayrılma payı; “ayrılma akçesi” başlığı altında, Türk Ticaret Kanunu m.641’de, **“Ortak şirketten ayrıldığı takdirde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini istem hakkını haizdir.**

Şirket sözleşmesinde öngörülen ayrılma hakkı dolayısıyla, şirket sözleşmeleri ayrılma akçesini farklı bir şekilde düzenleyebilirler.” hükmü ile yer almıştır.

Ayrılma akçesi; şirket kullanılabilir bir özkaynak üzerinde tasarruf ediyorsa, ayrılan kişinin esas sermaye payları devredilebiliyorsa, esas sermaye, ilgili hükümlere göre azaltılmışsa, ancak ayrılma ile muaccel olur ve ayrılan ortağın ayrılma akçesinin ödenmeyen kısmı, şirkete karşı, bütün alacaklılardan sonra gelen bir alacak oluşturur ve ancak yıllık raporda kullanılabilir özkaynak tutarının tespiti ile muaccel hâle gelir. **(Türk Ticaret Kanunu m.642)**

10- Tasfiye

Limited şirketin tasfiye usulü ile tasfiyede şirket organlarının yetkilileri hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağına, Türk Ticaret Kanunu m.636/f.5’te hükmedilmiştir.

Bu bağlamda da, sona eren limited şirket tasfiye haline girecektir **(Türk Ticaret Kanunu m.636/f.5, Türk Ticaret Kanunu m.533/f.1)** ve tasfiye halindeki limited şirket, pay sahipleri ile olan ilişkileri de dahil olmak üzere, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını da, “tasfiye halinde” ibaresi eklenmiş şekilde kullanır.

Tasfiye memurlarının şirket sözleşmesi ile veyahut da genel kurul kararı ile atanması mümkün olduğu gibi, bu bir zorunluluk değildir. Şirket sözleşmesinde, tasfiye memurunun atanmasına ilişkin bir hüküm bulunmadığı ya da genel kurulun tasfiye memurunun atanmasına ilişkin bir karar almadığı halde, tasfiye işlemleri, müdür ya da birden fazla müdür var ise, müdürler kurulu tarafından yapılır. **(Türk Ticaret Kanunu m.643, Türk Ticaret Kanunu m.536/f.1)**

Tasfiye memuru atanması halinde, bunun şirket müdürü ya da müdürler kurulu tarafından tescil ettirilmesi gerekir. **(Türk Ticaret Kanunu m.643, Türk Ticaret Kanunu m.536/f.2)**

Önemli Not: Uygulamada, *ihya davası olarak adlandırılan ve mahkeme kararları ile şekillenen ek tasfiye davaları, Türk Ticaret Kanunu m.547’de düzenlenmiştir. Buna göre de; “Tasfiyenin kapanmasından sonra ek tasfiye işlemlerinin yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılırsa, son tasfiye memurları,*

yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri veya alacaklılar, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden, bu ek işlemler sonuçlandırılıncaya kadar, şirketin yeniden tescilini isteyebilirler.

Mahkeme istemin yerinde olduğuna kanaat getirirse, şirketin ek tasfiye için yeniden tesciline karar verir ve bu işlemlerini yapmaları için son tasfiye memurlarını veya yeni bir veya birkaç kişiyi tasfiye memuru olarak tescil ve ilan ettirir.” hükmü ile uygulamada karşımıza ihya davaları olarak çıkan davalar, “ek tasfiye” adıyla, hukuki bir düzenlemeye kavuşmuştur.

6335 SAYILI KANUNLA DEĞİŞİK 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU İLE ANONİM ŞİRKETLERDE MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER

- ❖ Anonim şirketlerde temsile yetkili yönetim kurulu üyelerinden en az birinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması ve yerleşim yerinin Türkiye’de olması şartı kaldırılmıştır.
- ❖ Yönetim kurulu üyelerinden en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunluluğu kaldırılmıştır.
- ❖ Pay sahiplerinin şirkete karşı borçlanma yasağının belli şartlar dahilinde önu açılmıştır.
 - Pay sahipleri, sermaye taahhüdünden doğan vadesi geçmiş borçları bulunmaması halinde ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte karı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde ise şirkete borçlanabileceklerdir.
 - Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan alt veya üst soyundan birisinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dahil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin şirkete nakit olarak borçlanmaları yasaklanmıştır.
- ❖ Bağımsız denetime tabi olacak şirketleri belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu’na verilmiştir.
- ❖ Bakanlar Kurulu tarafından denetim kapsamına alınan şirketlerin internet sitesi oluşturma zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca internet sitesinde yayımlanacak içerik yeniden düzenlenmiştir.
- ❖ Tescil edilen ticaret unvanı, ticari işletmenin görülebilecek bir yerine okunaklı bir şekilde yazılacaktır. Tacirin işletmesi ile ilgili olarak düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde tacirin sicil numarası, ticaret unvanı, işletmenin merkezi ile tacir internet sitesi oluşturma yükümlülüğüne tabi ise tescil edilen internet sitesinin adresi de gösterilecektir. Tüm bu bilgiler

şirketin internet sitesinde de yayımlanacaktır. Bu sitede ayrıca anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin adları ve soyadları ile taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı yayımlanacaktır.

- ❖ Yapılan değişiklikler ile birlikte işlem denetçisi kaldırılmıştır.
- ❖ Münfesih olan veya münfesih sayılan anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin tasfiyesine ve bunların ticaret sicil kayıtlarının Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde silinmesine yönelik yeni bir düzenleme getirilmiştir.
- ❖ Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması halinde bu defterlerin açılışlarında ve yevmiye defteri ile yönetim kurulu karar defterinin kapanışında noter onayı aranmamaktadır.

Anonim şirketlerde esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla; genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy vermeye ilişkin hükmün uygulanması esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile düzenlenecek olup; yönetmelikte genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin ana sözleşme hükmünün örneği yer alacaktır.

**İSTANBUL
TİCARET
ODASI**

— 1882 —

Adres : Reşadiye Cad. 34112
Eminönü, Fatih/İstanbul
Telefon : (212) 455 60 00
Faks : (212) 513 15 65 / 520 16 56
E-posta : ito@ito.org.tr
İnternet : www.ito.org.tr

ISSN 2146 - 6203

